

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Református Püspöki Hivatal Oradea, Strada Petru Maior 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.		Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél- évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.
---	---	---

Célkitűzés.

X.

Célkitűzéseink sorozatának végére jutottam.

E cikkekkel azonban nemcsak az volt a célom, hogy feladataink felett — esetleg másokkal — elgondolkozzam, sőt még nem is csupán annyi, hogy felelősséget, hanem, hogy ezeket a célokat és feladatokat a megvalósuláshoz közelebb segítsem. Épen azért azt szeretném, hogy ne csak pusztába elhangzó szavak legyenek és ne maradjon írott malaszt, hanem amit és amennyit lehet minél előbb realizáljunk. Ezért a fontosabbakat és sürgősebbeket kiemelve, a következő tiszteletteljes javaslatokat terjesztem az illetékes fórumok elé:

1. A lelkészértekezletek vegyék tárgyalás alá a *kerületi árvaház* ügyét és érdekében kezdjenek erőteljes és rendszeres akciót. Minden egyházközségben rendezzenek egy árvanapot. Az egyházmegye, vagy legalább az egyes lelkészi körök lelkészei osszák fel egymás között az egyházközségeket, mikor felváltva kölcsönösen, esetleg ketten, vagy többen is keressék fel egymás gyülekezetét és alkalmi ígehirdetéssel és vallásos ünnepélyeken való szolgálattal működjenek közre a cél érdekében. Ezekben a napokon a nőszövetségek rendezzenek vallásos ünnepélyeket, melyeknek perselypénzét erre fordítsák és kellő előkészítés után szedik be — gyűjtés jellege nélkül — a gyülekezet tagjainak erre a célra szánt adományait.

2. Ugyancsak a lelkészi körök vegyék tárgyalás alá a sajtó kérdést. Minden egyházmegye és minden lelkészi-kör válasszon egy-egy tudósítót, akik az egyházi és szükség szerint a világi lapokat is minden közérdekű egyházi eseményről gyorsan és helyesen értesítsék. Foglalkozzanak a Református Jövő eredményesebb és szélesebb körű terjesztésének lehetőségével és heti lappá alakításával is. Nyilatkozzanak meg abban a tekintetben, hogy miképpen látják a hetilappá átalakítás ügyét és kivihetőségét. Helyesnek, szükségesnek

tartják-é egész évre, vagy csak az év felében, esetleg téli harmadában.

3. A *szórványok* ügyét vegyék tanulmányozás alá a lelkeszi körök és egyházmegyei lelkészértekezletek. Elfogadásra ajánlom a következőket:

a) Állapittassék meg, hogy mi módon lehetne anyagi alapot teremteni vallásos iratok ingyen terjesztésére s közelebbről a Református Jövő előállítási költségének fedezésére annyi példányban, amennyire ott lakó szegény hivek számára szükség volna.

b) A szórványok ügyét vigye minden illetékes lelkész az anya-egyház presbiteriuma elé.

c) Minden szórványban válasszanak, vagy jelöljenek ki egy buzgó egyháztagot szórványgondnoknak, aki által állandó összekötést tartson fenn a lelkész a szórványban lakó hiveivel.

d) Állapittassék meg, hogy mire volna legelőbb szükség. A szükséges határozatokat, tervezeteket terjesszék fel az egyházmegyei s ha a tárgy úgy kívánja, a kerületi közgyűlés elé.

4. A *papok és tanítók tanuló gyermekeinek* segélyezése ügyében mondja ki az egyházmegyei közgyűlés, hogy

minden egyházközséget kötelez az ünnep másodnapi perselypénzeknek a satmari főgimnázium részére való beküldésére.

a lehetőség szerint az egyházmegye több egyházközségében, de legalább az egyházmegyei közgyűlés alkalmával vallásos ünnepélyt rendez, melynek bevételét erre a célra fordítja.

E néhány közelebbi és sürgősebb feladat megoldásával — hitem és meggyőződésem szerint — egyházunk életében jelentős megmozdulásokat indítunk meg, melyekkel belmisszió munkásságunkat gyakorlativá és eredményesebbé, egyházunkat lelkibb egyházzá tesszük, de mindenesetre sebeit gyógyítgatjuk és jövődjét építgetjük. Mindegyik hivatásunkból folyó, gyönyörű feladatunk. Lehet-é, aki boldogan ne vállalná? Hiszem, hogy senki sincsen, bizonyára senki.«

Debreczeni István.

Koszorumegváltás. Püspök urunk feleségének elhunytá alkalmából koszorumegváltás címen a kerületi árvaház alapja javára adakoztak: Arday Aladár, Debreczeni István, Kiss Bertalan 100—100 leit, dr Thúry Kálmán 200 leit a Lorántffy Zs. Jótékony Egyletnek, dr Soós István 100 leit a szegény iskolás gyermekek ingyen ebédtetésére, Csernák Béla és neje 100 lei a Lorántffy Zs. Egyletnek. Az oradeai református elemi iskola tantestülete 200 leit leányárvaházra. A református leány-nevelő intézet 500 leit.

A vaklárma.

Lapunk 8-ik számában egy cikk jelent meg, mely alkalmas arra, hogy az egyházmegyénkben folyó esperes-választási küzdelem hátterével és tulajdonképeni mozgató okaival nem ismerősök előtt ezt a mi belső ügyünket úgy tüntesse fel kifele, mintha itt »nincs szükség világi urakra« jelszó alatt folyna a harc és talán nem kisebb problema kísértene: hierarchia vagy kyriarchia?

Vaklárma az egész! Alkotmány-rendítő földindulást jelez e szeizmografia, rémlátással túlméretezve a kilengéseket, miket egy kis talajmozdulat s csuszamlás idézett elő. Ennek a félreérthető beállításnak ellent kell mondanunk, bárha a jelentés is önmagában hordja cáfolatát, beismerve időszerütlenségét. Valóban ezidőszerint képtelenség a hegemonia-kérdésnek még csak gondolata is a jelenvaló világ nyomoruságai között. A kisebbségi sors mostohasága soha nem remélt módon kiegyenlősített minket, világiakat és lelkészeket. Ma már igazán a paritas elvén állunk: nekem sincs, neked sincs. Szabad-e ilyen helyzetben szembenálló felekként egymással erőszakoskodnunk és lehet-e valamelyikünknek ennek szolgálatába szegődnünk!?

Nincs itt szó közöttünk oly nagy dolgokról. Amiről pedig szó van, nem kívánkozik ki a nagy nyilvánosság elé, mert ez tisztán a mi sajátos belső ügyünk. Egy kis családi perpatvar, ami előfordul a legbékésebb házakban is és amit nem illik, plane felfujva, világba kürtölni. Nézeteltérés, amely régóta lappang és amellyel egyszer már le kell számolni, hogy megszűnjék. Olyan természetes lefolyásu, lázzal járó, de veszélytelen kór- és kortünetek ezek. Nagy értékeinket egyáltalán nem fenyegeti komoly veszedelem. A tűz, mely itt lobog, nem ér fel a mennyezetig. Inkább tisztító, mint pusztító tűz, aminek elhamvadása után kisarjadzást, megújulást várunk. Lehet itt-ott pörkölni egy keveset, de nem okoz halálos égési sebeket. Regime-változás zökkenővel szokott járni, de egy kis palota-forradalom lefolyhat vér nélkül is.

Nincs nekünk szükségünk a nyilvánosság beavatkozására, el tudjuk, ha akarjuk intézni ügyünket mi magunk »inter nos«. El kell hát némulniok az oknélküli vészkiáltásoknak! Hivatásuk magaslatán álló érdemes világiainknak sincs szükségük védelemre velünk szemben, kik mindenkor illő tiszteletünk jeleit mutassuk irántok. Tekintélyüknek nem a nyilvános hűség-nyilatkozat kizelgésével kívánunk hódolni, hanem önérzetesen és öntudatosan tiszta szeretetből akarjuk őket nagyrebecsülésünk piedesztáljára állítani, Ezt pedig megtesszük

erőltetés és oktatás nélkül, belső kényszerítés folytán, önkéntesen:

Ne fessük hát falra az ördögöt — önijesztésül! Ne idegesítsük magunkat is, másokat is — más célra nem való — vaklármával.

Kalmár István.

Az erdélyi tudományos konferencia.

A hivatalos lapban közölt programm szerint március 13—16. napjain tartotta meg az erdélyi egyházkerület tudományos theologiai konferenciáját Târgu-Mureşen. Közel kétszáz lelkész jelent meg, aránylag tehát kevesebben, mint a mi kerületünk oradeai őszi konferenciáján. Makkai Sándor püspök úr betegsége miatt nem vett részt az összejöveteleken. A konferencia legkiemelkedőbb eseménye *Brunner Emil* zürichi theologiai professzor előadása volt. Brunner professzor üdvözlő beszédében megemlítette, hogy a magyarországi református theologiókat is végiglátogatta, a romániai református theologiaról mindenütt a legnagyobb tisztelettel emlékeztek meg s nagyon boldog, hogy megismerkedhetik azokkal, akik az egyetemes magyar protestantizmusnak szemefényét képviselik. Minden konferenciánál közös bibliatanulmányozással kezdődött, három csoportban Péter első levele egyes részei alapján. Az előadásokról és megbeszélésekről a legrövidebben az alábbiakban számolhatok be:

Dr Nagy Géza professzor: A legmostohább idők az erdélyi református egyház történetében címen III. Károly (1711—1740.) uralkodása alatti elnyomatásról tartott előadást és néhány akkori lelkipásztor élettörténetében mutatta meg, hogy a szegénység, üldözések, külső és belső nyomorúságok közepette sem szabad elcsüggedni, megalkudni, kétségbeesni. Az előadás sokaknak volt vigasztalás és biztatás.

Maksay Albert professzor Exegetikai szempontok a Jelenések könyvéhez c. előadásában részletesen ismertette azokat a szempontokat, melyek alatt a Jelenések könyvét tanulmányozni lehet, kimutatván, hogy bármelyik tudományos módszert csak akkor és annyiban használhatjuk, ha exegézisünk első előfeltétele a hívő és engedelmes alázatosság. Az exegézis a kijelentés felvevő készüléke.

A lelkipásztorok együttműködéséről a megbeszélést *Pálffy Károly* lelkész vezette be. Az együttműködés szükséges — ugymond — tehát lehetséges is. Első és elengedhetetlen feltétele az, hogy a pásztorok élete a Pásztorban gyökerezzen, mert csak ezáltal hárulnak el a személyes ellentétek és akadályok. Az együttműködés

eszközei a tudományos továbbképzés, egymás anyagi támogatása, konkrét célok együttes kiharcolása stb. A hozzászólásokban gazdag megbeszélés azzal az egyhangu határozattal zárult, hogy a konferencia vezetősége 200 lelkész nevében kérje fel a Püspök urat az egyetemes Lelkészerterkezlet összehívására és megalakítására.

Dr Gönczy Lajos professzor: **Hogyan prédikáljunk?** A prédikáció tartalma sohasem, csak a kifejezési formája lehet kétséges. Forma alatt nemcsak a stílust, hanem a szemléltető anyagot, gondolat szerkezeteket, a modern kérdésfeltételt stb. kell értenünk. A modern kor új, modern kifejezési formákat követel tőlünk s nekünk a szószéken nem szabad unalmasoknak lennünk. Az elvont fogalmaknak, abstrakcióknak az »egykor, valahol, valakivel« megtörtént eseményeknek semmi aktualitásuk nincsen. Óvakodni kell azonban a túlzásoktól és nem szabad azt hinnünk, hogy a prédikáció válsága külső nehézségekben fekszik s bár egyfelől kifejezési formáinkkal minél közelebb kell férköznünk a mai emberekhez, hogy az Igének utat készítsünk, vigyázzunk, nehogy az Igét alkalmazzuk e világhoz. Az előadás konkluziója: haladnunk kell a korrallal, de mégis nem az a fő, hogy több modernséggel, hanem több hittel, az élő Ige előtti személyes meghódolással prédikáljunk.

Dr Imre Lajos professzor előadását egyik legközelebbi számunkban részletesen szeretném ismertetni. **A belmissziói és iskolai munka viszonyáról** beszélt három pontban: 1. Hogyan állnak ezek kapcsolatban az egyház lényegével és mi a közös feladatuk? Mi a lényege külön-külön a két munkaágnak s ebből következőleg melyek a speciális feladataik? 3. Hogyan támogatja és egészítheti ki egymást az egyház e két munkája.

A presbiterek nevelése c. megbeszélést *Bakk József* lelkész vezette be. Az általános szomorú helyzet ma az, hogy a presbiterek, tisztelet a kivételnek, nem építői, hanem rombolói az anyaszentegyháznak, nem segítői, hanem gáncsolói, akadályozói a komoly lelki munkának. Magukat a lelkész ellenőrzésére választott népmegbizottaknak tartják stb. Hogy ma olyan kevés az igazi presbiter, abban mi is hibások vagyunk, mert nevetlenül hagytuk őket. Az igazi presbiter a munkatársa a lelkipásztornak az anyaszentegyház minden munkájában. A bevezetésből és hozzászólásokból leszűrt említésre méltóbb javaslatok: Minden évnegyedben kizárólag lelki ügyekkel foglalkozó presbiteri gyűléseket is kell tartani. (A mi kerületünk bölcs főhatósága a lelki gyűlések tartását már rég bevezette gyülekezeteinkben.) A gyülekezetet presbiteri körökre kell felosztani, minden presbiter a saját körzetéről jelentést kell tennie. A lelkipásztor a legszorosabb kapcsolatot tartsa fenn a presbiterek-

kel, mint vezérekkel s e célból évenként többször is látogassa meg őket. 5—6 gyülekezet presbiterei időnként tartsanak közös konferenciákat stb.

Dr D. Brunner Emil professzor csodálatosan szép előadását **A Szentlélek Istenről** a Református Lelkipásztor egyik közelebbi számában részletesen fogom ismertetni. Minél szegényebb egy kor a hitben, annál kevesebbet beszél a Szentlélekről. Egyház csak ott van, ahol a Szentlélek Isten jelen van. Ehez az előadáshoz kapcsolódott a professzor személyes bizonyágtétele az u. n. **Oxford-csoport mozgalomról**, melynek Brunner egy idő óta leglelkesebb zászlóvivője és amelyről — úgymond — azért beszél szívesen, mert a mai világban, amelyben oly sok keresztyén ember vesztette el bátorságát, neki sok bátorságot adott. A csoportmozgalom az egyház megújítója annak az egyháznak, mely ma nem mint egy hatalom, hanem úgy áll a világban, mint egy elhagyott gunyhó egy letarolt ugorkaföldön. Annak az egyháznak, amely alig van abban a helyzetben, hogy megtartsa azt, ami az övé s a világ meghódítására alkalmatlan. Hat tételben ismertette Brunner az Oxford mozgalmat.

1. A csoportmozgalom ismét komolyan számol az egyetemes pap-ság elvével, aki belekapcsolódik, az tovább kell adja a Krisztust.
2. Nevezhetjük laikus lelkigondozó mozgalomnak is. Egy ember nem lehet száznak pásztora, mert nincs ideje hozzá.
3. Igazi keresztyén közösséget teremt, amelyben egyik tag tartja a másikat.
4. A mozgalom abszolút őszinteséget követel. Le kell tenni az álarcot. Van-nak papok, akik még a feleségükkel szemben sem tudnak őszinték lenni.
5. A csoport mozgalom minden tagja bizonyágot kell tegyen Krisztusról nem prédikáció formájában, ez a lelkészek feladata, hanem egyszerűen úgy, hogy elmondja mit tett érte és vele Krisztus.
6. Ezt azért tehetik, mert Krisztussal találkoztak a Szentlélek Isten által. Az oxford mozgalom lényegét Brunner ebben a mondatban foglalta össze: »Die Gruppe ist eine Generalmobilisierung zur Zeugenaktivität von Christus.« Brunner professzort Borbáth Dániel lelkész kísérte és tolmácsolta.

Dr Tavaszy Sándor professzor **Faj, nép, nemzet etikai értelmezése**. címen tartott előadásában a legélesebben elhatárolta e három fogalmat egymástól, kimutatván azt, hogy a faj egy természeti adottság, a nép egy helyzeti, társadalmi közösség, a nemzet pedig történelmi közösség. Szó volt a sovinizmusról, mely nem egyéb, mint politikai és fajbiológiai alapon kifejlődött nacionalizmus és az igazi nacionalizmushoz semmi köze nincsen. Keresztyén etikai alapon nyugvó nemzetnevelésre van szükségünk, amely egyúttal nemzetfegyelmelés is. Kisebbségi nemzetnevelésünk felelős tényezői:

az egyházak, hitvallásos iskolák, tudományos közösségek és kulturális intézményeink meg kell teremtsék az egységes, céltudatos frontot — különben széjjel hullunk, mint az oldott kéve.

A konferencia utolsó előadását báró Kemény János lelkész tartotta **A lelkipásztor közéleti etikája** címen. Az általános társadalmi érintkezéseken túl speciális hivatásától eltekintve, három téren kapcsolódhatik be a lelkész a közéletbe, um. politikai, közgazdasági és kulturális téren. Az egyház nem állhat politikai célok szolgálatában, a lelkész nem merülhet el a pártpolitika sokszor szennyes hullámaiban. A napi politika a lelkész számára legfeljebb eszköz lehet. Sajnos nincsenek közgazdászaink, a kisebbségi élet különösképp reákenyszeríti a lelkészt, hogy népe anyagi javaival is foglalkozzék, különösképp a szövetkezeti mozgalomban kell résztvennie, de jól teszi, ha ebben is csak irányító, tanácsadó szerepet játszik.

Az előadásokat mindenkor élénk megbeszélések követték, melyek kisebb csoportokban vacsora után sokszor az éjfél utáni órákig is elhuzódtak. Szállásról az egyházközség vendégszerető tagjai gondoskodtak, a kosztot napi 22 leiert a Kollégium szolgáltatta.

Az utolsó nap délelőttje a konferencia eredményeinek számbavételére és összefoglaló megbeszélésére volt szánva. Miután dr Bernády György kollégiumi főgondnok üdvözölte a konferenciát, Imre Lajos dr mint a konferencia elnöke az előadások áldásairól és indításairól számolt be. A szünni nem akaró hozzászólásokat és indítványokat s egyuttal a konferenciát is I. Péter 5. részének felolvasása majd közös imádság zárta be.

A konferenciát felhasználta az »IKE Szenior osztálya« is külön gyűlés tartására, a »Lelkipásztor« szerkesztőbizottsági gyűlést tartott, a külföldet járt lelkészek kezdeményezésére m. Nagy Ottó és Vajda István előkészítő munkája alapján pedig megalakult a »Theologiai irodalmi munkaközösség«, mely egyelőre a Károli Gáspár Társaság kereteiben kíván elhelyezkedni.

Tudományos továbbképzésre ösztönözve, nehéz kérdésekre nyert feleletekkel, gazdag lelki áldásokkal és főképp azzal a reménységgel tért otthonába sok sok lelkész, hogy ez a konferencia Krisztus nevében való testvéri együttműködést és anyaszentegyházunk építését szolgálta.

Orth Imre.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

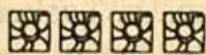
Sulyok Istvánné szül. Tatár Vilma.

Mélységes gyász érte egyházkerületünk lelkészi fejét, püspökünket feleségének 73 éves korában hirtelen történt elhunytával.

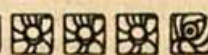
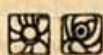
Élete a szeghalmi parochián kezdődött, Tatár János ottani lelkész leánya volt. Mintegy negyedszázaddal ezelőtt lett püspökünk felesége és munkás élete, hűséges és aggódó gondoskodása által benne volt az élete férjének minden munkájában, mely bizony sokszor elvonta őt a családi élet örömeitől.

Őt évvel ezelőtt sulyos beteg lett és bár betegsége akkor nem lett rá végzetes, tökéletesen nem épült ki. Életének ezt a részét teljes visszavonultságban töltötte. Gyöngeségéhez képest jól érezte magát, midőn március 23-án hirtelen elszólította az Ur. Temetése 25-én délután volt a lelkészek, világiak és a gyülekezet nagyszámu részvétele mellett. Felette az igét Csernák Béla egyházkerületi főjegyző hirdette, a sirnál pedig Molnár Károly s. lelkész végezte a szertartást.

Püspökünk gyászában őszinte érzésekkel osztozunk és számára a Szentlélek Isten erőt adó kegyelmét kérjük. Az első papnénak, a köztiszteletben élt nagyasszonynak emléke legyen áldott!

HIREK

Lelkészbeiktatás. Néhai Kassay Béla örökébe a tincai gyülekezet dicséretes egyhangúsággal megválasztott új lelképásztort *Czapfalvy* József volt pir-i lelkészt március 24-ikén iktatta be hivatalába Ardaí Aladár esperes. A beiktatási beszéd igéje: János 21 15—17. verse volt, míg az új lelkész II. Kor. 2 14—17. alapján tartotta beköszöntő beszédjét, melyben megható módon tett bizonyosságot a lelképásztori szolgálatra való elhívottsága se magasztos szolgálatban megtalált boldogsága mellett. Az Istenisztelet végeztével az új lel-

kész a parochián fogadta a különböző felekezetek, a polgári község és az egyházi belmissziós szervek küldöttségeinek tisztelgését. Délben 200 teritékes ünnepi ebéd volt, melyen a község társadalma faji és felekezeti különbségre való tekintet nélkül képviselve volt. Este pedig a leányegyesület rendezett jól sikerült kulturestélyt, melynek jövedelme egyházi és kulturális célokat szolgált. A beiktatási ünnep valóban öröm ünnep volt, melyen a lelképásztor és gyülekezet szíve boldogan összedobbant s amelyen az arcokról egy jól sikerült választás re-

ménysége sugárzott s amelyen szép tervek születtek a jövőre nézve.

A Minerva könyvkiadó vállalat kiadásában »A mi hitünk« címen *Vásárhelyi* János lelkésznek, az erdélyi egyházkerület főjegyzőjének újabb egyházi beszédkötete jelenik meg. A könyvben szerző a Heidelbergi káté 68 első kérdését dolgozza fel a káté kérdéseinek 25 Urnapra való beosztása szerint. Alkalmas lesz e könyv arra is, hogy vallásos összejöveteleknél, bibliaóráknál, konfirmációi ok-

tatásnál a könyvben feldolgozott anyagot figyelembe lehessen venni. A könyv ára előfizetőknek 100 lei. Megrendelhető a Minerva könyvkiadó vállalatnál Cluj, Str. Baron L. Pop No. 5.

Eladó Tóthfalussy-féle képes nagybiblia. Bővebb felvilágosítást a marghitai lelkészi hivatal nyújt.

Társszerkesztők :

Ardai Aladár, Bokor Sándor,
Boruzs Lajos, Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

1463—1935-II. KÖRREMDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Tekintettel arra, hogy a mi husvétünk ez évben egy héttel előbb van, mint az ort. román és gör. kat. husvét, a husvétü szünidő megtartására nézve az összes főnnhatóságom alatt álló ref. elemi és középiskolákban a következőket rendelem el:

A husvétü szünet kezdete április 13-án este, az órarendszerinti órák befejezése után.

A tanítás kezdete április 30-án, reggel 8 órakor.

A miniszterium ezen intézkedést 50.229—1935. sz. rendeletével tudomásul vette. Oradea, 1935 márc. 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

Pályázati hirdetés. A ghenci református egyház presbitériuma halálozás folytán megüresedett második tanítói állásnak folyó iskolai év végéig helyettessel való betöltésére pályázatot hirdet. Pályázhatnak román állampolgársággal rendelkező, román vizsgát tett férfi- és nőtanítók. Fizetés: havi 1500 Lei az egyház pénztárából és lakás. Kötelesség: az I., II., VI. osztályok vezetése. Állás a választás után a zonnal elfoglalandó. Pályázatok a megjelenéstől számítva, két héten belül a ghenci ref. lelkészi hivatalhoz küldendők. Presbitérium.

KIMUTATÁS

a sátmare-i főgimnáziumi szegény-tanulók részére az 1934. évben ünnep másodnapi perselypénzekről.

Szám	Egyházközség	Husvét	Pünköst	Karácsony	Szám	Egyházközség	Husvét	Pünköst	Karácsony
I. Bánáti egyházm.									
1	Mănăstur	—	—	—	45	Urvind	—	—	—
2	Bunea mică	—	—	—	46	Tamaşeu	—	—	—
3	Bodo	—	—	—	47	Parhida	—	49	—
4	Ciavoş	54	8	25	48	Poşalaca	—	37	—
5	Sfta Elena	—	—	—	49	Uilacul de Criş	50	—	—
6	Dumbrava	—	—	—	50	Vadul lui Carol II.	—	—	—
7	Caransebeş	—	—	—	51	Sisterea	—	—	—
8	Pergul mic	—	—	—	52	Sălard	100	100	100
9	Clopodia	42	37	50	53	Leş	10	3	—
10	Fizeş	—	—	—	III Érmelléki egyhm.				
11	Lipova-Radna	60	—	—	54	Albiş	—	—	—
12	Lugoj	135	182	503	55	Cristur	40	40	50
13	Nădlac	40	—	45	56	Târguşor	—	—	—
14	Reşiţa	—	—	—	57	Balc	—	—	—
15	Tipari	53	46	97	58	Suplacul de Barcău	—	—	—
16	Semlac	50	70	63	59	Diosig in Bihor	—	—	—
17	Sculia	—	—	—	60	Roşiori	—	—	—
18	Timişoara	250	—	—	61	Vaida	—	—	—
19	Chişoda nouă	—	—	—	62	Ciocaia	50	50	100
20	Moşniţa nouă	23	—	—	63	Abram	—	200	—
21	Uisenteş	—	—	—	64	Adoni	—	—	—
22	Vălcani	—	—	—	65	Buduslău	—	—	—
23	Tormac	55	74	90	66	Cheşereu	100	—	—
II Bihari egyházm.					67	Cubulcut	—	—	—
24	Biharea	—	—	—	68	Valea lui Mihai	—	—	—
25	Episcopia-Bihor	—	—	—	69	Olosig	—	—	—
26	Sântion	—	—	—	70	Simian	—	—	200
27	Borş	100	100	100	71	Tarcea	—	—	—
28	Aleşd	—	—	—	72	Galos Petreu	—	—	50
29	Fughiu	—	—	—	73	Sentimreu	—	—	—
30	Oşorheiu	—	—	—	74	Sănnicolau de m.	—	—	—
31	Cetariu	—	—	—	75	Cadea	—	—	—
32	Căuaceu	—	—	90	76	Cherechiu	10	—	100
33	Paleu	—	—	—	77	Cheţ	22	25	25
34	Săldobagiu de mte	—	70	50	78	Mărghita	200	279	290
35	Uileacul de munte	—	—	—	79	Mişca	—	—	—
36	Hodiş	—	—	—	80	Otomani	50	40	40
37	Santăul mic	—	—	—	81	P.şcolt	—	—	—
38	Ineu	—	—	—	82	Poclusa de Barcău	—	—	50
39	Tileagd	—	—	—	83	Sălăcea	102	—	100
40	Telechiu	—	—	—	84	Săcueni	100	50	100
41	Cacuciul nou	—	—	—	85	Săniob	—	—	—
41	Santăul mare	—	—	—	86	Tăuteu	—	—	—
43	Oradea	500	400	300	87	Abramuţi	60	—	—
44	Niued	—	—	—					

Szám	Egyházközség	Husvét	Pünköst	Ka- rácsony	Szám	Egyházközség	Husvét	Pünköst	Ka- rácsony
IV. Nagybányai e. m.					V. Nagykárolyi e. m.				
88	Adrian	75	60	60	138	Berea	76	—	—
89	Amaş	42	45	50	139	Berveni	—	—	147
90	Apa	150	200	150	140	Ciumeşti	—	—	—
91	Mediaşul Aurit	30	—	40	141	Dobra	24	—	—
92	Atea	—	—	80	142	Domăneşti	—	—	—
93	Oraşul nou	111	115	120	143	Dindeşti	—	—	—
94	Botiz	—	—	45	144	Andrid	—	—	—
95	Boghiş	50	50	50	145	Curtuiuşeni	—	—	60
96	Dabolt	—	—	20	146	Ghenciu	—	—	—
97	Agriş	160	100	200	147	Ghirişa	—	—	—
98	Baia-Spric	—	—	15	148	Irina	56	84	—
99	Halmeu	403	109	150	149	Capleni	37	—	31
100	Hirip	50	42	42	150	Craidorolt	—	—	—
101	Câmpulung	25	25	70	151	Moffinul-Mic	—	—	—
102	Iojib	20	—	—	152	Sânniclaus	20	20	20
103	Martineşti	—	—	—	153	Carei	—	—	190
104	Babeşti	33	31	17	154	Sânislau	76	—	84
105	Culciul mic	100	—	155	VI. Nagyszalontaie m				
106	Pelişor	—	—	57	155	Ant	—	—	—
107	Remetea oaşului	44	—	50	156	Arad	—	300	—
108	Lazuri	40	20	60	157	Adea	—	150	—
109	Sighetul-Marmaţiei	250	150	150	158	Arpaşel Decebal	85	100	—
110	Micula	—	—	35	159	Beiuş	—	—	—
111	Tăuţii Magheraus	100	50	130	160	Ioaniş	—	—	—
112	Baia-Mare	340	260	150	161	Şuncuiuş	20	—	50
113	Bocicoiul-Mare	—	—	100	162	Uilac de Beiuş	—	—	30
114	Culciul-Mare	—	—	110	163	Luntreni	—	—	—
115	Târnavă-Mare	—	—	75	164	Ineu	—	—	—
116	Ambud	106	71	32	165	Şebiş	—	—	—
117	Oar	—	—	100	166	Cermeiu	—	—	—
118	Patau	—	—	39	167	Ghiarac	—	70	—
119	Petin	45	30	25	168	Ardud	—	—	—
120	Dorolt	25	20	150	169	Iarmata neagră	—	—	—
121	Nisipeni	—	—	80	170	Tăut	—	—	39
122	Livada	—	—	122	171	Ghinta	—	—	—
123	Livada nou	—	—	60	172	Ghioroc	70	—	—
124	Dara	—	—	76	173	Târcaia	—	—	—
125	Doba	50	—	—	174	Ceica	—	—	—
126	Corod	—	50	100	175	Remetea	—	40	—
127	Cărăşeu	100	100	1709	176	Boiu	30	—	—
128	Sătmar	1000	1266	275	177	Salonta	—	630	772
129	Viile-Sătmar	162	219	300	178	Zerind	—	—	—
130	Sătmar-Mintiu	200	200	44	179	Pâncota	76	103	230
131	Odoreu	50	—	350	180	Sânleani	—	30	—
132	Bercu	50	30	100	181	Tamaşa	—	—	—
133	Seini	—	—	80	182	Tinca	—	—	—
134	Tamaşeni	100	100	106	183	Vânători	—	—	—
135	Turulung	60	60	101	184	Finiş	—	50	—
136	Vama	—	130		Összesen :				
137	Vetiş	141	50				6938	7020	

M st. Oficiului Parochial Reformat
Nagy, Református Lelkeszi Hivatalnak

Oradea—Nagyvárad
Calea Victoriei [Kolozsvári u.] 61.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Konfirmációi emléklap

17×21 centiméter méreletben, kék színnyomással, csinos kivitelben 1.— Lei

21×34 cm. méreletben, *nagyon szép kivitelű*, három színnel nyomtatva 2.50 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, több mint két iv terjedelmű füzet finom papíron, nagyon szép

Konfirmációi Emléklappal II. kiadás 10.— Lei. — Beszerezhető a

Kálvin Könyvnyomdában

Társtulajdonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

Oradea, Strada Aurel Lazar 14.

Legalább 10 darab rendelésnél 10 százalékos árengedményt adunk. A szállítás utánvétellel történik. **A pénz előzetes beküldése mellett frankó szállítás.** A rendelés az utalvány-szelvényen könnyen elfér.

A Királyhágómelléki Reform. Egyházkerület
iratterjesztésében állandóan kaphatók:

nagybetűs **HANGJEGYES
ÉNEKESKÖNYVEK**

darabonként **100 lei** áron.

Bibliák a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
Traktátusfüzetek (Családi tűzhely mellett), bibliajelzők,
imádságos könyvek, köztük az újonnan megjelent
betegek számára való imádságoskönyv.

Képes levelező-lapok és levélpapírok nagy választékban.

Nagyobb rendelésnél árengedmény

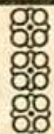
Kálvin könyvnyomda, Oradea

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Református Püspöki Hivatal Oradea, Strada Petru Maior 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A jövő református vezető gárda megszervezése.

Ha kerületünk mostani egyházi és világi vezetősége a magyar református egyház életének jövőjét biztos kezekbe akarja látni, akkor a jövő magyar református gárda megismerése, nevelése és megszervezése érdekében halaszthatatlanul munkába kell állania.

Mig az erdélyi kerületben megvan a lehetőség arra, hogy az egyház vezetői a főiskolás konferenciák keretein belül az intelligens ifjabb gárdát megismerjék, rájuk nevelői hatást gyakoroljanak, őket egységbe tömörítsék, megszervezzék, addig a mi kerületünkben mindez lehetetlen, mert nagy területen fekvő kerületünk ifjúsága egymással és egyházi-világi vezetőivel nem találkozhat; így sem egymást, sem vezetőit meg nem ismerheti, vezetői reá nevelői hatást nem gyakorolhatnak, egységes munkát sem most, sem a jövőben vele nem folytathatnak.

Egyházi és világi vezetőink ajkát gyakran hagyja el a panasz: mi lesz egyházunkkal, népünkkel, ha az Isten mind többet elszólít közülünk? Bizony ez nemcsak nekik, hanem az ifjabb nemzedéknek is kérdése. Mi lesz velünk!? Ha csak a vénasszonyos sóhajtozásoknál maradunk, megadhatjuk rá a választ, egy szóval: elveszünk. Mert az Isten eddig is mindig olyan közösséget, népet tartott meg, amely megtartásáért nem szünt meg küzdeni. Egyházunkat, népünket Isten nagyobb bajokból is kimentette már, mint a mai élet büne, nyomorusága. Az ösök halált megvető bátorsága, törhetetlen hite, csodálatos kitartása a sátán légiói felett győzedelmeskedett, Félre a kishitűséggel, a siránkozások ideje lejárt, rajta munkára, tenni, tenni, különben tényleg elveszünk.

Evangéliumi igazság: a nyáj, melynek nincs pásztora, elszéled. Hála az Istennek, ma még vannak pásztoraink, vezetőink, de ki tudja meddig?! E kétség elosztatásával nem lehet sokáig késni, az idő sürget. A nyáj még teljesen megvan, el is ragadozott belőle egyet-egyed a farkas, a hiány még nem nagy, pótolható. De a

pásztorok felett rohan az idő, a fokozott ébrenlét felőrli erejüket, mindjobban rászorulnak a bojtárra. Egyszer, ki tudja mikor, egyiknek is, másiknak is, lassanként kihull a kezéből a bot, a bojtárra marad a nyáj. Vajjon nem kerül-e méltatlan kezekbe?

Mostani egyházi és világi vezetőink úgy látszik át tudják menteni evangéliumi egyházunk értékeit, meg tudják tartani a nyáját meglehetősen egészben, . . . de vajjon ezzel eleget tettek-e? Szerintem, nem. A nyáj vezető nélkül annyi, mint a vezető nyáj nélkül. Mindkettőnek szüksége van egymásra. Nem elég a nyáját megtartani a jövő számára, hanem kítartó, erőshitű, szervezett egységben munkálkodó pásztorokat is kell annak számára nevelni. Kinek kell ezt tenni? A bojtárt az öreg pásztor neveli pásztorrá; a jövő vezetőit a mai vezetőknek kell pásztorolnia, E szent jog senki mást meg nem illet. Gyakorlásával nem lehet soká késni.

Első feladat, megszerezni az egész egyházkerületből azoknak az ifjaknak névsorát, akiket képzettségük, társadalmi állásuk a jövő vezetésére predesztinált. Egy katalógust állíttatni össze róluk. E katalógus magába foglalna minden 17—35 év közötti fiatal embert, vagy leányt, akinek érettségije, vagy tanítói képesítője, vagy ennél magasabb képesítése van, feltüntetvén mikor és hol szerzte (bel, vagy külföldön), részt vesz-e valami egyházi, vagy más közösségi munkában, milyen a vallás-erkölcsi magatartása, anyagi helyzete, nemkülönben a szülei helyzete, képzettsége, egyházi vagy más közösségi munkákban való részvétele. Vagyis: Név...? Lakás...? Foglalkozás...? Képzettsége...? Hol szerzte és mikor...? Kora...? Szülőkről: Apa neve...? Lakása...? Foglalkozása...? Képzettsége...? (általában.) Résztvesz-e egyházi vagy más népi közösségi munkában...? Vallás-erkölcsi magatartása...? Anyagi helyzete...? Megjegyzések...

Második feladat, az év folyamán lehetőséget találni arra, hogy egy közös konferencián a kerület ifjúsága egymással, egyházi és világi vezetőivel találkozzon. Egy ilyen konferencia nevelői hatása felbecsülhetetlen volna mind az ifjakra, mind a vezetőkre. A ma élő vezetők a jövő vezetőinek átadnák eszméiket, tudásukat, kijelölnék az utat, megszerveznék egy, a múlt értékein alapuló közös és egysége munkára. Száz és száz kérdése oldódna meg az ifjúságnak a konferencia lehetőségeinek kihasználásával.

Kerületünkben kb. 600—800-ra tehető azoknak az ifjaknak a száma, akik szívesen vennék, ha a ma élő vezetők róluk se feledkeznének el, lehetőséget nyujtanának egymás megismerésére, már most megszerveznék őket egy nagy szent munkára, egyházunk és népünk Krisztus szolgálatában való megtartására. A Sátán okos,

kitartó, szervezett munkájával szemben, mely egyházunk és népünk megsemmisítésére tör, csak tudással, erős hittel, biztos evangéliumi alapokon nyugvó szervezett munkával vehetjük fel a harcot. Minél hamarabb akarunk a krisztusi győzelem birtokosai lenni, annál hamarabb és intenzívebben munkába kell állani. Rajta, míg nem késő

SASS KÁLMÁN.

Iskolánkért és gyermekeinkért.

Ma a legnagyobb probléma: az iskola és a gyermek. Sokat beszélünk, még többet írunk e két nagy problémáról anélkül, hogy a sok írásnak és beszédnek lenne valami eredménye is. Én az eredménytelenség okát abban látom, hogy csak az érdekeltek harcolnak, jajgatnak az iskoláért és a gyermekért, a többiek hallgatnak s ölbe dugják kezüket.

Megvallom, hacsak a gyerekekről volna szó: én is hallgatnék, mert érdekelt vagyok, mert nekem is gyermekeim vannak. Bár sokszor állottam s állok ma is a többi tanítató lelkésztestvéreimmel a kétségbeesés határán: mégis inkább vállalnám a néma hallgatást, mint a lealázó kéregetést, mert a kéregetés különösen akkor aláz meg, ha eredménytelen. Gyermekeinkért való kérésünk pedig eddig nagyon kevés eredményt mutat.

Ma már nem is annyira gyermekeinkről, mint inkább iskoláinkról, közelebbről az egyetlen főgimnáziumunkról van szó. Jóllehet a lelkészkar nem szolidaris gyermekeinkkel, de a satmari gimnázium valósággal keblére ölelte gyermekeinket, bámulatos hősiességgel harcol értük, vivja élet-halál harcát, valósággal összeforrt a gyermek és ez az iskola s még ha kérjük sem engedi el magától. Bizonyáságul álljon itt az én esetem.

Eddig is minden évben hátralékban maradtam gyermekeimért az iskolánál, az idén aztán teljes csődbe jutottam s így gyermekeimért sem tudtam fizetni. Rettenetes gond, gyötrődés emésztett éjjel és nappal, mert elvoltam készülve rá, hogy — erdélyi szokás szerint — egy napon csak megkapom az értesítést, melyszerint ha nem fizetek, gyermekeimet az intézetből kiteszik. A gondnál még rettenetesebb volt a szégyenem s úgy éreztem, hogy nemcsak a tanár, aki ingyen tanítja gyermekeim; nemcsak az internátus lakói, akik ez én fiaim miatt kapnak soványabb kosztot és kevesebb fát; de az iskola minden téglája azt kérdezné: mit keresel itt, ha nem fizetsz? Ennél rettenetesebb csak az volt, mikor a karácsonyi szünidőről mentek vissza fiaim, a nagyobbik fiam könnyes szemmel áll elémbé és halálos keserőséggel azt mondja: édesapám én szégyen-

lek visszamenni, ha nem fizetünk. Hej testvérek! nem éreztétek ti azt a könnyet, de ne is ismerjétek meg soha. Gyorsan kellett elfordulnom, hogy könnyeimet ne lássa a gyermek. Mikor magamhoz tértem, vigasztalni próbáltam: ne busulj fiam, ez az Isten akarata, nem tart ez sokáig, majd jóra fordul . . . Ha kitesznek — mire ellehetünk készülve — behordom én a hátamon is az élelmet, de nektek mégis tanulnotok kell. Végre megállapodtunk abban, hogy megpróbálók haladékokat kérni.

Ilyen előzmények után kerestem fel a főiskola reprezentásait s a legnagyobb meglepetésemre csak addig tudtam elmondani mondokám. . . »ha gyermekeimet kiteszik«, az igazgató azonnal félbeszakít: »azt már semmi esetre, hanem várunk« volt a válasz.

Tehát várnak . . . ! De meddig és mire várnak. Lehet-e ez így? Fent lehet-e tartani egy iskolát várással? Kérlek testvérek, ne várjatok semmire, induljatok el azonnal, ha nem gyermekeinkért, hát az iskoláért, mert az már igazán a tietek is. Most reánk kell várni, de milyen jó volt, amikor rátok is vártak s hátha még várni fognak!

Dr Koronka Pál.

HOZZÁSZÓLÁS

„Az elemi iskolai énektanítási tanterv“ módosítási javaslatához.

A hiv. lap IX. évf. 9. sz.-ban megjelent Váry Imre kartárs ur ezen javaslatára észrevételeimet az alábbiakban közlöm:

Ezen tanterv valóban módosításra szorul, de más elgondolás szerint és alkalmasabb időben.

A kántor-tanítóság közös uton kell haladjon azon cél felé, hogy az énekeskönyv legteljesebb felhasználásával az iskolai és gyülekezeti éneklést minél szebbé és változatosabbá tegye. Azonban ezen törekvésünk ne történjen az általános iskolai haladás rovására.

A tantervet addig nem tanácsos kiegészíteni, míg az énektanításra nem áll elegendő idő rendelkezésünkre. Ami azonban még nem jelenti azt, hogy valaki az előírott tananyagnál többet ne taníthatna, ha esetleg mégis módjában állana! Többet mindig szabad végezni, csak kevesebbet nem. Azért jobb egy hiányos tanterv teljesen kimerítve, mint egy teljes az iskola könyvtárában tartva. Az egyh. ének fokozottabb mértékben való tanításának igazi akadályai tehát az iskolában merülnek fel és helyenként a templomban mutatkozik a hatása. Ugy gondolom, hogy mindenki a maga baját ismeri a legjobban. De azért csak nem kellene olyan terhet rakjunk

mások vállára, melynek súlyát nem ismerjük. Vagyis itt elsősorban tanítói problémáról van szó!

Illetlenség lenne a hiv. lap hasábjait érveim hosszas fejtegetéseire lefoglalni, azért rövidre fogom indokaimat azon megjegyzéssel, hogy levélben hajlandó vagyok bárkinek részletesen kifejtetni nézeteimet.

Kivánatos lenne ilyen és hasonló esetekben különbséget tenni osztott és osztatlan iskolák között. És főleg osztatlan vagy részben osztott iskolai szempontból nem lehet aktuális a javaslat. Ugyanis egy kevesebb tanerős iskola nem nyújthat azonos eredményt az osztott iskolával. A legtöbb tankönyv is ezen hibában szenved, mert nem tud két célt szolgálni. Az énektanításnál hasonló a helyzet. Mert az érvényben lévő tantervnek is csak úgy tehetek eleget, hogy megrövidítem az óraközi szüneteket és naponta megnyújtom a tanítási időt. Heti egy énekórán bővített tanterv szerint egyházi és temetési éneket, továbbá népdalokat és románcdalokat tanítani kellő számban 10 hónap alatt nem lehet! Aki azt állítja, hogy csalás nélkül lehet, az a maga nemében páratlan művész! Tessék csak arányba állítani az évi énekórák számát a feldolgozandó tananyaggal — az eredmény igazolni fogja állításomat.

Pedagógiátlan elgondolásnak tartom naponta 10—12 ének rendszeres elisméltését. A gyermek nincsen fából! A napi 2 nyelvű nehéz munka után a tulzott éneklés nem hatna rájuk frissítően, sőt még jobban kifárasztaná őket. A várva-várt énekóra pedig terhessé és unalmassá válna. Kiméljük a tanulók hangszálait és elégedjünk meg naponta 4 ének elisméltésével.

A tantervből kimaradt szebb énekeket eredményesen lehet, sőt kell tanítani a belmissziós alakulatok összejövetelein. Ha pedig más megoldás nem mutatkozik e téren, úgy ne sajnálja a kántor a hangját és szólózzon el olykor egy-egy ismeretlen éneket is és akkor fogja meglátni, hogy még a templomban is lehet éneket tanítani. Mi — például, az énekeket — bizonyos rendszer és alkalmatosságok figyelembe vételével — a gyülekezetben sorrendben énekeljük néhány értéktelenebb szürke ének kivételével. A kezdet ugyan kissé nehéz volt, de a szépen bontakozó eredmény annál nagyobb örömet nyújtott fáradozásainkért.

A tanterv módosítási eszmét felszinen kellene tartani és jobb időben ezt úgy lenne kivánatos keresztül vinni, hogy azt osztott és osztatlan iskola igényeinek megfelelően egyaránt használhassa. A megreformálandó tantervnek hasznára lenni, ha annak idején a tanügyi bizottság e tárgyban bekérné az összes kántor-tanító javaslatát.

Finis.

Faragó Károly,
ref. org. kántor-tanító.

Egyházmegyei közgyűlés.

A bánsági egyházmegye április 3-án tartotta meg Timișoaran rendes évi közgyűlését. Délelőtt 9 órakor kezdődött a gyűlés, a XC. zsolt. 1. versének eléneklése után, Esperes imádsága szállt az egek Urához és minden szavában ott rezgett a vallás édes-bus fáj-dalma. Imádság után Bálint Miklós gondnok éles megvilágításban mutatott rá arra a széthuzás, ármány, gyűlölködésre, mely ma egy és ugyanazon ország lakosai közt van és mint a legszebb és leg-magasztosabb feladatot tüzi a mi derék lelkeszi karunk elé és ennek a kiirtásában való munkálkodását, kihangsúlyozva, hogy ezt csak azzal a türelemmel és szeretettel lehet, melyre példát adott az Úr Jézus és ott ragyog örök időkön át az evangéliumban.

Szavazatbontó bizottság jelentése, eskütétel, tanító-bekebelezés, meleg kézfogás, szívbőljövő üdvözlés és elkötelezés után a pénztár-noki, számvevői, belmissziói, tanügyi előadó és más jelentések ke-rültek sorra. A tanügyi előadó jelentése a lelkiismeret emberének jelentése volt. Iskoláinkban az eredmény az átlagos jót felülmulja és tanítóink hivatásuk magaslatán állanak.

Hosszasan foglalkozott a közgyűlés a lelkészek önszegélyezé-sével, kimondva, hogy a határozati javaslatot véleményezés végett az egyházmegyéknek megküldi.

Egyhangulag elfogadta azon indítványt, hogy a »Református Jövőt« — a szerkesztőséggel való megbeszélés után, — a gyüleke-zeti lap mintájára, egyházmegyei lappá is átszervezi, gondolva azzal a lapnak az egyházmegye területén minél szélesebb rétegben való terjesztésére.

Az esperesi jelentéssel kapcsolatban a szemekből könny pergett alá, amikor elvezetett Szombati-Szabó István sirjához, hol egy perces felállással áldoztunk, ugyszintén a tragikus véget ért Nemes Kálmán lugosi főgondnok fejfájához. A jelentés hosszasan foglalkozik az el-mult évben végzett egyházmegyei látogatásokkal és részletesen is-merteti azt. Megláttuk belőle, hogy a hivek a nagy megpróbáltatás alatt egymásra találtak és mindenütt előrehalad a belső építő munka.

Szomorú és megható volt a jelentés vége, mely az Esperes lemondásával és alábbi búcsuszavaival ért véget: »Búcsúm alkalmából elmerem mondani itt, az Isten házában, hogy engem mindig és kizárólag anyaszentegyházunk érdeke és minél hübb szolgálata vezetett, mindig azon munkálkodtam, amit esperesi székfoglalómban ígértem, hogy egyházmegyénk lelkipözösség legyen s tagjai egy családnak a tagjai. Ezért volt, hogy sohasem a személyt igyekeztem nézni, hanem a munkáját és a szent ügyet és felelősséget, s ezért kérem most tőletek is, hogy ne a gyalgó embert, hanem a bennem

elő jószándékot, munkálni akarást és a segíteni mindig kész szívet örizzétek és tartsátok meg jól emlékezetben. Mivel soha senkit bán-tani, hanem csak szeretni tudtam és akartam: ez a szeretet fedezze el a gyöngeségeket, ez a szeretet kötözzön minket továbbra is egybe s ez a szeretet virrasszon és építsen, buzdítson és világoljon itt köztetek, ebben az egyházmegyében, amelynek én kicsiny gyer-mekkoromtól fogva élő tagja, alázatos napszámosa voltam és lélek-ben továbbra is az óhajtok lenni és maradni. A Szentháromság egy örök igaz Isten, ez a nagy és csodálatos szeretet legyen mindnyá-junkkal, iskoláinkkal és hiveinkkel.

Ezek után Bálint Miklós gondnok az egyházmegye, Nemes Elemér a lelkészkar, Zöld Zoltán a tanítókar nevében bucsuztak. A közgyűlés a távozó Szabolcska László dr-nak elismerése jeléül a t. b. esperes címet adományozta és végezetül elrendelte az új esperesre április 20-ig a szavazatok leadását.

Közgyűlés után rövid lelkészi értekezlet volt.

K. J.

| AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR |

Biró János, a debreceni református egyház anyakönyvvezető lelkésze március 22-én 77 éves korában elhunyt. Huszonöt évig állott a debreceni egyház szolgálatában, azelőtt a Szabolcs-megyei Anaris községben volt rendes lelkész. Hivatalában a legutolsó időig pontos volt és nagyon szerette munkakörét. Három heti betegség után szó-lította el az Úr. Legyen áldott emlékezete.

Dr badallói Várady László v. kincstári főorvos, Ceştiu köror-vosa, a bocskói missziói egyházkör főgondnoka, munkás és példás életének 57-ik évében hosszas szenvedés után Sigheten márc. 26-án elhunyt. Temetése nagy részvét mellett 28-án volt. Elhunyt fájdó veszteséget jelent nemcsak gyászbaborult családjának, hanem az egész missziói körnek.

Babicsák Józsefné sz. Bagdy Irma folyó hó 6-án Oradean rövid szenvedés után váratlanul elhunyt. Babicsák József ceicai lel-kész férje és két gyermeke gyászolják. Temetése 8-án volt Oradean. Az Úr adjon nekik vigasztalást, önekie pedig üdvösséget a mi hi-tünk fejedelmében.

Lelkésztestvéreim figyelmébe! A Református Jövő husvéti bővített számát, mint a múlt évben, úgy most is csak ünnep heté-ben expediáltatom, úgy hogy a lap legkésőbb Nagypéntekre min-denütt ott legyen. Nem akarjuk ugyanis, hogy a husvéti számot már Virágvasárnapján kézhez kapják az olvasók. Kérem ezt a lap meg-rendelőinek tudomására hozni, nehogy türelmetlenkedjenek a lap meg-nem érkezése miatt. *Kiss Bertalan.*

 IRODALOM

Református temetési énekek.

Az egyetemes konvent által kötelező használatra elrendelt új énekeskönyv 20 eredeti dallama. Közép- és főiskolák, tanítóképzők és egyházi énekkarok számára négyszólamu férfikarra alkalmazta Szabó Gyula ref. orgonista-kántor, egyházi karnagy.

A múlt század utolsó évtizedében a bölcséleti konkretizmus egyik jeles magyar egyetemi professzoráról mondják, hogy a »fogalom« szót a »megfogás« elnevezéssel szerette volna helyettesíteni. Ám az ugynevezett »usus loquendi«, vagy ha így jobban tetszik: a »consuetudo sermonis« nem vette be. Mondjuk így: nem fogta meg.

Pedig kétségen kívül van, hogy szinte minden azon fordul meg, mit hol és hogyan fog meg az emberi intelligencia. Példának okáért, — hogy egy másik szintén igen jeles tanárra utaljak, — az oradeai gimnázium alsóbb osztályában az ásványtani órákon a diák feleletének a sorsát az döntötte el, hogyan fogta meg a papírból készített ásványjegec-mintákat, vajjon az ujjai a jegecforma tengelyének a két végét fogták-e keresztül és azt is függélyes irányban-e. Nem afféle »bogarasság« volt ez, hanem bölcsesség. Hiszen minden a maga tengelyén forog.

Politikai, művészeti s irodalmi sikerek is.

Itt vannak mindjárt bizonyosságul ezek a férfikórus-dolgozatok is.

Szerzőjük helyesen látta meg, hol van a dolgok tengelye. Az pedig, hogy ez a tengely a kezében el nem ferdült, a művészi és esztétikai igazságtól se jobbra, se balra el nem hajolt, az ő összhangzattani felkészültségének és művészi jóízlésének a javára irandó.

Szépek ezek az öreg korálok, azokkal foglalkozni hálás feladat. Már csak azért is, mert — a 15. szakasztól eltekintve — kimon-dottan magyar sziv, agy és lelkeség termékei. Nem is maradhattak volna meg a református magyarság ajkán, ha az a maga gyászában, a szerettei koporsója mellett nem a hamisítatlan magyar fájdalom hangját hallaná kicsendülni e szomorú dalocskákból, amelyek talán csak úgy nőttek, termettek, szinte kicsordultak a túlradó érzések egy-egy pillanatában, — ma már jórészt ismeretlen, — szerzőik lelkéből, ahogy a mezei virágok nőnek, nyilnak szinte egy éjjelen át s ahogy a könnyek csordulni szoktak.

Hálás volt a feladat azért is, mert itt ezeknek az énekeknek magyar ritmikája miatt, nem vetődik fel az ugynevezett »korálméret« problémája. Ütenybeosztásuk általában megfelel a magyar szöveg-

ritmika követelményeinek éppen úgy, mint a zenei mondatrészek s periodusok kiegyensúlyozottságának.

A kiadvány szerzője: Szabó Gyula, a református egyházi zenének Magyarországon egyik elsőrangu munkása. Szerkesztője a »Zeneközlöny« című s egyetlen magyar református egyházzenei szaklapnak. A tiszaföldvári nagy református gyülekezet orgonista-kántora, karnagya, sok-sok belmissziós és egyháztársadalmi munkálkodás fáradhatatlan osztályosa s mint muzsikus: eredeti kompozícióiban is invenciózus, mélyen érző és szubtilis.

Főerőssége e dolgozatokban is a korálok alaptonusának finom megérzése, a harmóniak decens megválogatása ehez a célhoz, vagy jobban mondva ebből a megérzésből folyóan. Kifogástalan szólamvezetése, mely teljes összhangzattani tudásának a gyümölcse. Különös előnyére emelem ki a $\frac{6}{4}$ hangzat igen ritka alkalmazását a kadenciákban és a szükitett hetedhangzatokkal való takarékoságot is, holott pedig mindakettő tulságosan csábító és éppen emiatt egyuttal nagyon el is koptatott, triviális; stilusos egyházi zenében idegen betolakodó. Ez a $\frac{6}{4}$ (kvart-szekst) hangzat különben is rossz-hirű az egyházi zenében. Még a zárlatoknál, letagadhatatlan nagy tonális ereje mellett is, csak ritkán juthatna szóhoz a szigoru stilusban (strenger Satz) s akkor is egészen más formában, mint a modern zenében. Mint átmenő hangzat pedig bágyadt, sima, karakternélküli. Éppen ezért jellegzetes, szegletes dallamu, öreg egyházi tonusokban irt korálok harmonizálásából feltétlenül kikapcsolandónak tartom s velem együtt minden stilusos ellenpontozási tankönyv. Ennek az álláspontomnak a konkluziójaként én, a magam részéről még kevesebbet irtam volna azokból a partitúrákba, mint a jeles szerző.

Ez azonban, mint említettem, stilus kérdése és a munka jeles tulajdonságaiból nem von le semmit. Stilus kérdése volna — legalább részben — az is, hogy a gyűjteménynek azok a számai, amelyek kimondottan a régi egyházi tónusokban vannak irva, a transponálásnál szabályszerű előjegyzést kapjanak. Így pld. a 3. sz. dóriai ének egy keresztel, a 9. sz. szintén dóriai melódia 4 keresztel jegyzendő. Ennek az eltérésnek azonban az az oka, hogy a szerző ragaszkodott a hivatalos énekeskönyvhöz ebben a pontban is. Az előjegyzések szabálytalansága tehát onnan jött át a munkába.

Mindezeket egybevetve, Szabó Gyula »Református Temetési Énekek« című munkáját egyházi férfikari irodalmunk igazi nyeregének tartom s azt üde, friss s minden sablontól mentes felfogásáért is református egyházunk vezetőinek, főképpen kántorainak, férfikórusainak melegen ajánlom támogatásra, betanulásra.

A füzet a »Rózsavölgyi és Társa« budapesti cég igen izléses

kiadásában, szerző édesatyja emlékének ajánlottan jelent meg s bolti ára példányonként 60 Lei.

Megrendeléseket *egyelőre* alólirt *jegyez elő és közvetít.* Azokkal tehát egy levelező-lapon méltóztassanak az illetők hozzám fordulni (Oradea, Oficiul Episcopal Reformat lakáscimen).

Dr Szemethy Géza,
ref. egyházkerületi tanácsos, titkár.

HIREK

II. Rákóczi Ferenc.

Kétszáz esztendővel ezelőtt: 1735 április 8-án a Márványtenger mellől szomorú üzenetet küldött a hű iródeák: Zágoni Mikes Kelemen: »Amitől tartottunk, abban már benne vagyunk. Az Isten árvaságra téve bennünket és kivéve ma közülünk a mi édes urunkat és atyánkat, három óra után reggel. Ma nagypéntek lévén, mind a mennyei, mind a földi atyáinknak halálokat kell siratnunk.«

Kétszáz esztendeje, hogy II. Rákóczi Ferenc, a »szabadság vezérlő fejedelme« mintegy negyedszázados bujdosás után a szabadság örök hazájába költözött.

Seregében nagyrészből protestánsok: a szabadság állandó bajnokai küzdöttek, vallásszabadságunkat biztosította, üldöztetésünk között részünkre igazságot szolgáltatott, tehát a miénk volt. Áldva örizzük emlékezetét.

Lelkészbeiktatás. Bensőséges ünnepet ült a lazuri egyház március 31-én, midőn ujonnan választott lelkipásztorát, az előbb Németiben káplánkodó, majd a széri egyházban lelkészkedő Tóth Jenőt hivatalába beiktatta. A szépen feldíszített templomot zsufolásig megtöltötte az ünnepélyes gyülekezet, amelynek soraiban ott voltak az egyház tagjain kívül a helyi más felekezetek és politikai község képviselői. Gyülekezeti éneklés keretében a beiktatási szertartást Sárközi Lajos lelkész, az új pásztor egykori főnöke végezte, ki a jézusi szeretet-parancsolat kölcsönös betöltését jelölte meg az Isten országa építésének alapjául. Az új lelkész I. Kor. 3. r. 11. v. alapján Krisztusról, az egyetlen fundamentumról tartott szép tar-

talmas beszédet, mellyel első bemutatkozásra megragadta hallgatóit. Nagyban emelte az áhítatot Sikos Ica sátmari urleány gyönyörű énekszám, amelyet Csecskedi Károly sátmari kántor látott el mesteri orgonakisérettel. Teljes dicséret illeti a lazuri énekkart is, a Borbély Sándor tanító szakszerű betanítása és vezetése mellett előadott alkalmi énekéért. Istentisztelet után presbiteri gyűlés következett. Ezt megelőzően a helyi róm. kath. egyház — élén Árvay Dezső plébánossal, — üdvözölte az új lelkipásztort a megértés szellemében. A presbiteri gyűlésen az egyház bizalmát és szeretetét emelkedett szavakban Nagy Béla főgondnok tolmácsolta s utána a szokásos ügyek nyertek elinté- zést. Délben ötven teritékes ban-

kett volt, melyen több lelkes poharköszöntő hangzott el. Délutáni istentiszteletet Szép Kálmán furulungi lelkész végezte s a lelkipásztori munka jelentőségéről tartott magvas prédikációt. A Sikos Ica szólója ez alkalommal is mély és igaz hatást váltott ki. Este 7 órakor kulturelőadás fejezte be az egész napra kiterjedő programot.

Iratterjesztésünkben kaphatók saját kiadványainkon kívül Mak-kai Sándor: Táltos király. Ára 158 Lei; Sárga veszedelem 2 köt. Ára 316 Lei. Szabolcska Mihály: Isten közelében. Ára 100 Lei. Györky Vince: Tavaszra várunk.

Ára 28 Lei. (Érdekes új parasztköltő, bírálatát lásd Ref. Jövő március 31. sz. 12. old.) Bitay Béla: Imádságos könyv (otthoni használatra). Ára 15 Lei; Meny-nyek országa (keresztyén tanítások). Ára 15 Lei; Karácsony (elmélkedések). Ára 2 Lei; Messiási pálya (ujtestamentomi képek). Ára 2 Lei. Kálvin János arcképe (57 x 31). Ára 25 Lei.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

L. D. É—ny. Cikket nem közölhetem, mivel a múlt számban már leadott válasszal a vitát kimerítettük és lezártam.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

1522—1935-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli középiskolai vallástanító lelkész urnak.* Tudomásvétel végett közlöm, hogy előterjesztésünkre az oktatásügyi minisztérium megengedi, miszerint az állami középiskolákba járó ref. növendékek az előadások látogatása alól felmentessenek április 18-án nagycsütörtökön, 19-én nagypénteken és 20-án nagyszombaton. A miniszteri rendelet száma B. 50.262—1935. Oradea, 1935 márc. 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok sk., püspök.

1576—1935-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli egyházi és iskolai hatóságnak.* Köztudomásu dolog, hogy országos mozgalom van folyamatban a földművelésügyi minisztérium vezetésével az erdő és gyümölcsfaültetés érdekében. Főleges magyaráznom, hogy a jövedelem mily bőséges, eddig még ki nem aknázott forrását jelentené az országra és népünkre nézve, ha az arra alkalmas területeket gyümölcsfával tervszerűen betelepítenék. A helyi hatóságok, az időjárási viszonyoknak megfelelően az idén is megrendezik a fák napját. Ezen az elmúlt évben csaknem félmillió résztvevő jelenlétében kb. 6 millió csemetét ültettek el. Felszólítom azért a cimben említetteket, hogy ahol a helyi hatóságok a fák napját megrendezik, abba, ha őket meghívják, kapcsolódjanak be alkalmas módon s tegyenek meg minden tőlük telhetőt a nap sikere érdekében. Ahol ilyen meghívást nem kapnak, ott a lelkész és tanító urak rendezzék meg a fák napját, az erdészeti hatóságok segítségével, amelyet a földművelésügyi minisztérium 32868-15-II.—1935. sz. rendelete alapján igényelhetnek. Jelen rendeletem 37838-3928—1935. sz. kultuszminiszteri rendeleten alapszik. Oradea, 1935 április 3. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Iud. Arad

Cermeiu

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Konfirmációi emléklap

17×21 centiméter méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben 1.— Lei,
21×34 cm. méretben, *nagyon szép kivitelű*, három színnel nyomtatva 2.50 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, több mint két év terjedelmű füzet finom papíron, nagyon szép
Konfirmációi Emléklappal II. kiadás 10.— Lei. — Beszerezhető a

Kálvin Könyvnyomdában

Társtulajdonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Karoly

Oradea, Strada Aurel Lazar 14.

Legalább 10 darab rendelésnél 10 száz lék árengedményt adunk. A szállítás utánvétel történi. **A pénz előzetes beküldése mellett frankó szállítás.** A rendelés az utalvány-szelvényen könnyen elfér.

A Királyhágómelléki Reform. Egyházkerület
Irattejesztésében állandóan kaphatók:

nagybetűs HANGJEGYES ÉNEKESKÖNYVEK

darabonként **100 lei** áron.

Bibliák a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
Traktátusfüzetek (Családi tűzhely mellett), bibliajelzők,
imádságos könyvek, köztük az ujonnan megjelent
betegek számára való imádságoskönyv.

Képes levelező-lapok és levélpapírok nagy választékban.

Nagyobb rendelésnél árengedmény

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlőnye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:	OO	Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
Református Püspöki Hivatal Oradea,	OO	évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
Strada Petru Maior 1.	OO	ára 10 lei. — Megjelenik minden
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.	OO	hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Látni és hirdetni.

János 20, 18.: „Elméne Mária Magdaléna, hirdetvén a tanítványoknak, hogy látta az Urat.“

Egy megvigasztalt lélek boldog örömujjongása zendül ki ebből az igéből. Előbb még zokogó, gyászoló — most könnytelen, vidám, örvendező. Előbb még kifosztott szegény — most elvesztett kincsét visszanyert gazdag. Előbb céltalan, réveteg vándor — most célját megtalált biztos utmutató. Előbb örömtelen, vigasztalásra szoruló — most a legboldogabb örömhirdető.

E nagy átváltozás oka a drága tapasztalás, hogy Jézus feltámadt, és látta, hallotta Őt. Először résztvevő kérdését: »Asszony mit sirsz?« De mikor szavára szíven még nagyobb fájdalom hullámzik át, Krisztust kereső kérdésére az Ur egyetlenegy szóval felel, mellyel annyiszor szólította őt a nevével: Mária! E szóra eloszlik minden fájdalma, mely lelkére fekete fátylat vont, felszárad szeméről könnyeinek köde, látja, felismeri, leborul előtte, térdét átkarolja s ő is csak egy szóval válaszol: »Mesterem«!

Ki tudná elbeszélni, ki tudná átérezni azt a határtalan örömet, mely szívet eltöltötte? Óh milyen vidáman sietett el és milyen boldogan hirdette, hogy látta az Urat, és mit mondott neki.

Mária husvét boldogsága azt jelenti, hogy a Krisztust megtalált hívő lélek számára a legnagyobb öröm látni az Urat és a legnagyobb boldogság hirdetni, amiket ő mondott.

I.

Mária látta az Urat, a feltámadt Jézust. Hát mi láttuk-e?

Megláttuk-e Benne az élet diadalát a halálon, Isten győzelmét a Sátán felett, a bűn megsemmisítését és az Atya örökkévaló kegyelmét? Mert ezt jelenti a felséges látás: a feltámadt Jézus. Megláttuk-e Benne a saját sorsunkat, a magunk boldog és áhított jövő-

dőjét, mely a földi élet után egykor reánk vár? Megláttuk-e a feltámadás zálogát, örökéletünk áldott kezesét?

Megláttuk-é Benne egyetlenegy Megtartónkat, az üdvösség egyedüli hordozóját, egyetlenegy közbenjárónkat?

Megláttuk-é Benne nemzetünknek is egyetlenegy Megtartóját a jelen válságos korszakában? Megláttuk-é, hogy nem Izráel fegyverrel várt Messiása, hanem csak az ellenségein és a halálon győzedelmeskedő Jézus tarthat meg bennünket, mert csak ő tarthat meg a hit és istenfélelem s az ebből fakadó tiszta erkölcs és keresztyén becsületesség útján.

Megláttuk-e a feltámadt Jézust, mint Mária?

Ha nem láttuk meg, akkor feleljünk meg előbb arra a kérdésre magunknak, hogy vajjon kerestük-é és azzal a lélekkel kerestük-é, mint ő? Szomorú volt a lelke, mert szegény és erőtlen volt nélküle. Halott Jézust kerestett és élő Jézust talált.

Mária a sirnál kereste. Kerestük-e már mi is sirnál, szeretteink sirjánál? Vagy csak a lent nyugvó drága életet kerestük békétlen szívvel, zugoló szóval azt zokogva: miért? Ha nemcsak őket, hanem keressük Krisztust is, akkor Ővele együtt megtaláljuk szeretteinket is.

Lehet, sokan meglátták a feltámadott Jézust egy-egy áldozóban, ki lemondott az élet minden örömről, csak hogy örömet szerezhessen másoknak, — vagy egy-egy megtérőben, kik bűneiket levetkezve mindenestől odaszánták magukat Őneki. De csak akkor látjuk meg Őt, ha mi tudunk önfeláldozóan szeretni és elviselni egymás gyengeségét, ha mi tudunk bűnünkből megtérni, mert akkor a szeretet, áldozat és új életünk bizonyítja, hogy mi szüntelen látjuk a feltámadott Jézust.

II.

Mária boldogan hirdette, amit az Ur mondott neki.

Előbb csak egy szót: Mária!

Mint mikor egy szerető szív először mondja ki a szeretett szív nevét, halkán sugva, de nagyon mélyről és nagyon melegen, vagy utóljára egy nagyon szomorú órán, mikor olyan sokat szeretne mondani, de nem tud egyebet, csak egyetlenegy szót, egy drága nevet — úgy árad ki az Ur Jézus nagy résztvevő szeretete ebből az egyetlenegy szóból: Mária!

Megérettük-e már mi is Jézusnak ezt a nagy szeretetét? Ha nem, akkor nem az ő szeretete hiányzott, hanem a mienk. Mert hiába mondja a leglángolóbb szeretet is a legforróbb szavakat, ha

a másik szivben nem ég épolyan szeretet, — nem érzi meg és hidegen marad

Oh teljék meg a mi szivünk is szeretettel Jézus iránt, hogy megtapasztaljuk az ő szeretetét és boldogan hirdessük azt. Hirdessük, hogy ez a szeretet az élet kuffeje és akkor volt a leggazdagabb, mikor kiapadt, akkor volt a legdiadalmasabb, mikor legyőzött és akkor lett igazán élő, mikor meghalt.

Máriának továbbá azt mondotta az Ur: »Ne illess engem, mert nem mentem fel az én Atyámhoz.«

A mi számunkra ezt jelentik ezek a szavak: Nem tapasztallak meg kézzel, tapintással, nem látlak meg látással, de meglátlak egy tisztábban látó erővel: a lélek szemével: a hittel. Nem tapasztaljuk meg a testét, átszegzett kezét és lábát, de megtapasztaljuk a lelkét, mikor lelkünkhöz ér, betölti, erősíti, diadalmassá teszi a kísértéseken és megváltja. Megtapasztaljuk, mert felment már az Atyához és onnan áldása minden hívőre árad.

Hittel és lélekkel mi is meglátjuk őt. Hittel, melynek lelke van és lélekkel, melynek hite van. Hirdessük boldogan ennek a hitetlen világnak, hogy ezzel, de csakis ezzel — ma is megláthatja a feltámadott Jézust.

Mennyire más lenne az életünk, ha mindig látnánk Őt és Őt látva élnénk az életünket. Ha ugy látnánk és néznénk, mint a versenyfutó a célt; mint a vándor a sötét éjben felvillanó világosságot; mint a hazafelé igyekvő szülőfaluja tornyán a reggeli napfényben megcsillanó csillagot. Mennyire más volna, ha Ő lenne nekünk, az élet versenyfutóinak az egyedüli cél, vándoroknak a biztos iránymutató, hazafelé igyekvőknek az üdvösség csillaga.

*

Látni és hirdetni: ez a husvéti ünnep nagy kettős boldogsága. De ez a kettő egy. Mert nem lehet Őt, a feltámadottat ugy igazán hirdetni, hogy nem láttuk Őt. Látnunk kell, nekünk kell tisztán látnunk, akik az Ő és tanításainak, tetteinek, megváltó szeretetének hirdetésére tettük fel az életünket. Csak mástól való hallomás, üres, értéktelen, megbizhatatlan értesülés minden hirdetésünk, ha mi nem láttuk, nem tapasztaltuk meg Őt. Sőt nem is elég csak néha-néha reá tekintenünk, csak, mint egy felbukkanó és elsuhanó árnyat megpillantanunk, hanem szüntelen látnunk kell, boldogan merülve el az Ő áldást árasztó szemléletében. Függyön rajta szüntelen a tekintetünk, forrjon össze Vele hitben a lelkünk és akkor a mi róla való hirdetésünk Mária boldog örömujjongása lesz: Mi láttuk az Uat.

A Református Jövő temetkezési egylete megalakításának kérdéséhez.

Szeretném, ha Debreczeni István lelkésztársunknak a Református Jövő 7-ik számában megjelent »Alakítsunk temetkezési társulatot« című cikke, valamint Kiss Bertalan belmissziói titkárnak a Református Jövő temetkezési egyletének érdekében szétküldött körlevelé olyan hatást váltottak volna ki lelkésztársaim és azok lelkében akik református népünk szociális érdekéért is örömmel munkálkodnak, mint az enyémben. A felhívás elolvasása után sokáig úgy zsongtak lelkem mélyén az érzelmek, mint a hárfa benseje zsong a rajta elpengetett dal után. Ezek az érzelmek az akarat összhangjába olvadva szinte kényszerítenek, hogy tollat ragadjak s próbáljam egy lépéssel a megvalósulás felé vinni ezt a minden pártolást megérdemlő eszmét. Felbátorít erre az is, hogy egyházközségemben már három év óta működik temetkezési egylet, mely a szomszéd két községre támaszkodva 1260 tagot számlál s három év óta 56 elhalt tag után 126.000 leit fizetett ki, az egylet alaptőkéje pedig 97.000 lei. Tudatában vagyok annak, hogy a Református Jövő mindannyiunk által jól ismert pontos és megbízható központi vezetésével az egyházközségekben megszervezendő kisebb-nagyobb alakulatok is élet- és fejlődésképesek lennének. Ide csak az kell, hogy úgy a központot, mint az egyes alakulatokat hasssa át az önzetlen szolgálat lelke.

Előre bocsátom, hogy ez a szükre szabott tervezet csak feltévésen alapul, a tisztelt olvasó pedig minden mondat elé gondolja oda a cigány prepozíciót »Ha« . . . ! Csak keret akar ez lenni, melyet tartalommal, effektív lényeggel lelkésztársaink ügybuzgósága tölthet ki. Elgondolásom tehát röviden a következő. — Kerületünk lélekszáma 230.000 körülbelül 40.000 család. A »Református Jövő« megjelenik 7500 példányban. Ha akár a lélekszámot nézem, akár a családokra, vagy a Református Jövő példányszámaira mint mint családokra tekintek, úgy gondolom a lap, a lelkészek és a tanítók buzgó pártfogása mellett, megfelelő propagandával össze tud toborozni 10.000 tagot, kikkel a munka megindítható s ez a csoport mint kovász volna hivatva arra, hogy erjedésbe hozza a kerület gyülekezeteit s mint szent mag hozzon később áldásos gyümölcsöket. Az egylet tagja elgondolásom szerint lehetne minden református konfirmált egyháztag, ki a hatvanadik életévét nem haladta túl. Minden belépő fizetne felvételi díj címen egyszersmindenkorra tiz leit. Ebből az összegből volna fedezendő a központ által fizetendő adó, a köz-

pontban vezetett főtörzskönyv, a lelkészeknél vezetett törzskönyvek s egyelőre az adminisztrációs kiadás. A fennmaradó összeg alaptőke címen lenne kezelendő. A felvett tag minden biztosított és elhalt tag után egy leut fizetne a központi pénztárba. Minden biztosított tag köteles 2500 haláleset után egy leuval összesen 2500 leit befizetni a központi pénztárba s ha ennek befizetése előtt hal meg, — természetesen az öngyilkosság figyelembe nem vételével — a központi pénztár a következő temetkezési összeget fizeti ki. Az 1-től 500. haláleset eléréséig, vagyis 500 lei befizetéséig a központi pénztár fizet 2000 Leit a biztosított és elhalt tag után, az 1000. haláleset elérése vagyis 1000 lei befizetése után 2500 leit, a 1500. után 3000 leit, a 2000. után 3500 leit, a 2500. után 4000 leit. A 2500 lei járulék befizetése után a biztosítási díj fizetése megszűnik. Ha időközben a biztosított tagok száma új tagok jelentkezésével szaporodik, úgy a központ a kifizetendő segélyt a tagok száma és a vele járó tőke szaporodásának arányában emelni fogja. Minden 1000 biztosított tagra évenként 13—14 halálozást számítva az első öt évben, a remélt 1000 biztosított tag után évenként körülbelül 130—140 halálozás történik, tehát minden biztosított tag évenként 130—140 lei összeg körül fizetne, ez a halálozási szám azonban később állandóan fokozódik az évek múlásával, így a megállapított 2500 haláleset 15—16 év alatt áll be valószínűleg, amikor ezen idő lepergésével az addig befizetett s tartalékolat alap-tőke már ismert összegének birtokában, a szerzett tapasztalatok felhasználásával, — a régi tagok jogainak teljes biztosítása mellett — az újonnan jelentkezőkre esetleges módosításokkal új és szilárd alapon felépülne a Református Jövő hitem szerint virágzó áldásos temetkezési egylete. — Minden gyülekezetben ahol tagok jelentkezének, szükséges lenne egy pénzbeszedő könyv, amelyben a családfők nevei, a biztosított tagok száma, a családonként fizetendő összeg s az elhaltak névsorának rovatai lennének s minden biztosított családtag részére egy tagsági könyvecske, melybe a család tagjai a vérség és rokonság megjelölésével a felvételkor pontosan beiratnának s amelybe 2500 halálesetre sorszám, kiért történt a befizetés, mikor és a pénzbeszedő aláírása rovatok vétetnének fel. A Református Jövő készíttetne nyomtatott blankettákat s azokat a lelkészek rendelkezésére bocsátva — a lelkészek a maguk aláírásával adott esetben ellátva — átadnák a meghaltak hozzátartozóinak, melyben azoknak a központ beleegyezésével felhatalmazást, adnának, hogy a meghaltak részére a biztosított és elhalt tag után kiutalandó összeg 75 %-a erejéig vásárlást eszközölhetnének addig is, míg a központi pénztár az elhalt temetkezési segélyt minden esetben a lelkész címére megküldi. A meg-

haltak nevét a lelkészek a lap vezetőségével táviratban tudatnák, az pedig az elhaltak névsorát, minden héten a Református Jövőben leköznél, hogy az egyes gyülekezetekben a fizetési járulékokat minden héten beszedhessék s a központi pénztárba beküldhessék. Sok kérdés merül fel még természetesen a központi adminisztrációval kapcsolatban, amelyeknek megoldása azonban azok feladata, akik a központban az egésznek összefüggését legjobban látják s az irányítást s ami ennél is sokkal nehezebb az egésznek beszerzését kezükben tartják. Én azt az irányt, amit a belmissziói titkár körlevelében lefektetett, nagyon megfelelőnek találom.

Meg vagyok győződve arról, hogy lesznek olyanok, akik hitetlenkedve teszik le kezükből ezt a tervezetet, azzal érvelve, hogy a feltevésre alapított munka még nem reális szilárd fundamentumon nyugvó, de ezek rendszerint csak a panaszkodni tudó, a mindig és mindenben a skrupulózitást keresők, vagy talán helyesebben a másokért dolgozni nem szeretők önző táborából kerülnek ki, míg azok, akik önzetlenül és nemcsak szájjal, de tettel is örömmel munkálják népünk javát, felbuzdulva munkához látnak. Hogy ez a munka áldásos és sikerrel biztat, utalok részint a Református Jövő rövid, de eredményekben gazdag multjára, másrészt hivatkozom ismételten a mi együletünk elvitázhatatlan eredményére. A számok csalhatatlanok, azok mindennél jobban beszélnek. A mi kis együletünk három év alatt ötvenhat családot kimélt meg attól, hogy a rászakadt haláleset idején ide-oda szaladgáljon kölcsönért s ezzel sokszor nyomasztó adósságba verje magát. Mit érhetne el s mennyi üdvös tervet valósíthatna meg a Református Jövő temetkezési egylete, melynek megalkotásához, legalább 10.000 tag összehozásához nem kell más, csak egy kis ügybuzgóság lelkésztársaink részéről s annak felismerése, hogy ezzel a magunk érdekét is munkáljuk. A lap vezetőinek részéről megtörtént a felhívás, iránytmutatás. Hiszem, hogy elgondolásukat a szolgáltniakarás legjobb szándéka támasztja alá. A szép célkitűzés meg van. Ne álljunk hát tétlenül mi se, mint a csüggedt tanítványok, az ébredő természettel pezsdüljön meg mibennünk is a munkás élet, ne csodát várjunk, mi legyünk a csoda eszközei, hiszen óriási hatalmat nyertünk, mellyel élve: »Mindent cselekedhetünk a Krisztus által!«

Ambud. Györfi Kovács József.

Népnevelés címen hivatalos lapunk husvétii számához mellékletet adunk, melynek tartalma: A második lépés. A méh-állam csodáiból. A modern gyümölcsfa-védelem és kezelés. Ismerkedjünk meg magyar népünk küzdő fiaival. Vizeink hasznosítása a mezőgazdaságban. A legelőjavítás. Közlemények.

Mellékletünket lelkész és tanító testvéreink figyelmébe ajánljuk.

Műemlékeink megőrzése.

Erdélyi testvér-kerületünkben évek óta folyik a vita lapok hasábjain, hivatalos fórumok előtt egy XIII. századbeli műemlék-jellegű templom lebontása körül. A templomot lebontották, helyébe újat is emeltek, de vannak lelkek, akiknek fáj a műemlék nyomtalan eltűnése, akik nem tudnak belenyugodni és újra felvetették a felelősség kérdését. A »kiáltó szó« ez évi számaiban két cikket is olvashatunk idevonatkozólag.

Az erdélyi egyházkerület vezetősége idejében felismerte az idők követelő szükségét és már 1920-ban beállított egy kiváló ér-zékkel és nagytudással rendelkező férfit a műemlékek felkutatására, nyilvántartására és azoknak műtörténeti megörökítésére. Azóta folyik ez a munka serényen, ennek során jutott el az illető a fentemlített templomhoz, mely a szamos-megyei Bața községben állott. Megállapította róla, hogy az Árpádok korában, a XII—XIII. században épült s bár több átalakításon, renováláson ment keresztül, még mindig jelentős műtörténeti értéket képvisel, azért több oldalról lerajzolta, jellegzetességeit leírta s mivel a templom a gyülekezethez — hűséges, buzgó templomlátogató nép, — szüknek bizonyult és már régebben érlelődött a terv a kibővítésre, eleve figyelmeztette az illetékeseket, hogy a renoválást, bővítést, vagy átépítést csakis a mű-építészeti szempontok-szemelőtt tartásával szabad és lehet eszközölni. Ezután nagyon hamar lelkészváltás történt a gyülekezetben s az új lelkész — úgy látszik, — erősen ambicionálta, hogy rövidesen új templom épüljön. Energikus, erős akaratu ember az illető s keresztül tudta vinni, hogy a gazdasági depresszió idején megépült az új templom, 1934 november havában nagy ünnepséggel fel is szentelték. De a régiből semmi sem maradt meg, a műemlék-bizottság terveit a gyülekezet nem fogadta el, épített egy műizlés nélküli, tucat-templomot. Ezért folyik tovább a vita.

Nekünk, királyhágómellékieknek is tudomást kell vennünk erről a dolgról, mert ez általános érvényű tanulságokat foglal magában. Nekünk is vannak műemlékeink bizonyára, ha talán nem is olyan számban, mint a testvérkerületnek. Ezeknek számbavétele, nyilvántartása és megőrzése általános kulturális, de különösen magyar kötelesség. Ha valahol, úgy itt teljes mértékben valósággá válik Urunk eme mondása: Ha ti nem szólanátok, ezek a kövek kiáltanak. Azok az évszázados kövek, építmények csakugyan beszélnek. Hirdetik a mi népünk művészetét, szépség-érzékét, kulturáját. És ha valahol el is némulna a zsolttár és az ige magyar prédikáltatása, azok a kövek hirdetnék, hogy itt valaha egy magas kulturájú nép

élt, amely tudott alkotni, amelynek volt sajátos építészeti stílusa, amely a maga lelkét véste bele kőbe, fába, festette a templomok mennyezetére és himezte bele az urasztali terítőbe. Ezeket a némán is beszédes tanukat meg kell becsülnünk.

Nem tudom, van-e a mi kerületünknek pontos és megbízható kimutatása a birtokunkban lévő műemlékekről, de ha nincs, össze kell állítani és ellenőrizni kell azoknak hűséges és gondos megtartását.

A kerületi határozat értelmében most folyó klenodiumok összeírását az épületekre, templomokra, harangokra is ki kellene terjeszteni. Ugy ezek, mint a régi urasztali stb. felszerelések nem csupán egy-egy gyülekezet kincsét alkotják, hanem egyetemes református egyházunk elvitathatatlan örök tulajdonai. A magam részéről különben nemcsak ezekre, hanem minden egyházi tulajdonra megállapítatnám, hogy az mind az Egyetemes Református Egyházé, az egyes gyülekezetek csupán gondozói és hasznélvezői ezeknek, tehát soha semmi körülmények között el nem idegeníthetők!

Visszatérve műemlékeink megőrzéséhez: a baťai példa adjon okulást nekünk, hogy ha renoválás, vagy átépítés alá kerül bármely műemléktemplomunk, azt csupán alapos előkészítés után, hozzáértőkkel, illetékesekkel történt megállapodás szerint hajtsuk végre. Ilyen esetekben a hajszolt tempó, vagy netalán egyéni ambíció mindig megboszulja magát. A tömeg izlését irányítani lehet, de kell is; nem szabad fölnyitni a zsilipet a féktelenkedés előtt ezen a téren sem. A lelkipásztornak ismernie kell egyháza, gyülekezete értékeit kívül-belül. Kisebb, falusi gyülekezetekben, ahol sokszor egyetlen tanult, fejlettebb izlésű ember a lelkész, ilyen nagyhorderejű dolgot nem csak keresztülvinni, de még kezdeményezni sem szabad, míg hozzáértő szakemberekkel alaposan le nem tárgyalatott az ügy. És az előkészítést nagyon tapintatosan, nagy önfegyelemmel vinni keresztül, nehogy a demagógia felüsse a fejét és minden jószándékot elsöpörjön.

De őrizzük, védjük kisebb értékű műemlékeinket is. Szellőztetés, takarítás útján óvjuk molytól, penésztől. Törés, romlás esetén lehetőleg úgy állíttassuk helyre, hogy eredeti jellegét, feliratait el ne veszítse. Régi könyveink, bibliáink különös megbecsülésben álljanak előttünk, hiszen az utóbbi időben itt is, ott is rendezett kiállítások bizonyítják, hogy sok-sok felbecsülhetetlen érték van kezeink között, amit meg kell őriznünk és át kell adnunk az utókor számára.

Egyházmegyei gyűlés.

Az *érmelléki egyházmegye* április 10-én Sacuenin tartotta még a febr. 25-én karhatalommal szétosztott gyűlését, melynek legfontosabb tárgya az esperesi állásra beadott szavazatok felbontásáról tett jelentés, illetőleg ennek kapcsán az esperesi szék betöltésének kérdése volt.

Ismeretes egyházi lapjaink hiradása nyomán, hogy kétszeri szavazás után is eldöntetlennek látszott, hogy ki legyen a két jelölt közül az esperes, amennyiben a felbontott 32 szavazatból 16–16 esett mindegyikre. Ámde az esperesi hivatal iktatókönyve szerint két szavazat a kitűzött terminuson túl érkezett. Az előadói javaslat az volt, hogy e két későn érkezett szavazatot közgyűlésünk ne vegye figyelembe. Természetesen mellékajásai is vannak e kérdésnek, amelyek a megindult vita során hosszadalmas, széles, sőt egyenesen nem kívánatos megtárgyalást nyertek. Nagyon szomorú gyűlés volt. A legtöbb szónok ezzel kezdte beszédét: nagyon sajnálom, – mély szomorusággal látom stb., de aztán rendszerint ugyanazon mederbe tért és a jelenlevők olyan fájdalmas, testvérietlen testvérharcnak lehettek fültanui, amitől jó lett volna megkímélni amugyis zaklatott közéletünket. Végül is négy és fél órai vita után, amelyben egyik fél sem tudta meggyőzni a másikat, titkos szavazás rendeltetett el, amelynek során beadatott 69 szavazat, melyből egy üres lap volt, a 68 érvényes szavazatból pedig 34 igen, 34 nem! Így az elnök »igen« szavazata döntött, mely szerint az előadói javaslat elfogadtatott. Ennek értelmében a két későn érkezett szavazat nem vétetik figyelembe s mivel ez mindkettő Hegedüs Albertre esett, így Szabó Zoltánnak 2 szavazat többsége állapittatik meg.

Pár perc híján 3 óra volt, mikor ez eredmény kihirdetése után az ülés másfél órára felfüggesztetett.

Ujból megnyitván az ülés, tárgyalás alá vették az esperesi belmissziói jelentések, majd egyes egyházak ingatlan-eladási, adókulcs változtatási s egyéb közigazgatási ügyei, amelyek letárgyalása után csak este 8 órakor ért véget a gyűlés.

De nem ért véget az esperes-választás ügye. A felebbezés még az eredmény hirdetéskor nyomban bejelentetett s így a kerület elé fog kerülni, hogy ott mondassék ki az utolsó szó.

Tanszerraktárunkban kaphatók Immul național falitábla alakjában hangjegyekkel, papírnagyság 70 x 110 cm., ára L. 66. II. Károly király arcképe, papírnagyság 65 x 50 cm., ára L. 66. Nemzeti zászló 220 x 70 cm. ára L. 110. U. a. 210 x 100 cm., ára L. 145. Az elnökség arcképe, 2 drb együtt L. 30. Iratterjesztésünkben kapható Kálvin János arcképe, ára L. 25.

HIREK

A minisztérium hívására egyházkerületi pénztárosunk Bucureşti-be utazott, hogy a lelkesi kar 1935—36. költségvetési évre szóló kongruájának kiszámításánál a szükséges felvilágosításokat megadja és hogy az áprilisi hónapra szóló fizetési kimutatásokat a helyszínen elkészítse. A mostanáig beküldött jelentésekből csak azt a tény lehet biztosan konstatálni, hogy a munkálatok folyamatban vannak, s legközelebbi számunkban a kiküldetésről részletesen be fogunk számolni.

A dunántuli püspök beiktatása. Ápr. 10-én iktatták be a dunántuli egyházkerület új püspökét Medgyaszay Vincét Pápán. A beiktatáson résztvettek Baltazár, Ravasz és Farkas püspökök, a kormány képviselőjében Darányi Kálmán és Lázár Andor miniszterek, Kapy Béla ev. püspök. A beiktató beszédet Baltazár püspök mondta. Az új püspök esküje után megtartotta beköszönő beszédét. »Naponként hallunk új programokat... csak egyről nem hallunk: Jézus Krisztusról, arról, aki megfeszítettet. Adjátok csak ezt a legtökéletesebb egyszakaszos törvényt a világnak, abban benne van a béke, a családvédelem, még a reformnemzedék minden követelése is.« A templomi szertartás után a közgyűlésen mondta el programbeszédét, melyben kijelentette, hogy a napi pártpolitikától távol akar maradni, de minden erejével támogatni fogja azt a törekvést, mely a dunántuli magyar nép anyagi és szel-

lemi boldogulását célozza és munkálja. Hangsúlyozta az iskolák fontosságát és követelte az erőteljesebb és áldásosabb gazdanevelés megvalósítását. Kérte a reformkorszak vezetőit, hogy az állástalan diplomásoknak nyújtott kenyér mellett növeljék és sózzák meg az állásban levő sok diplomás lelkipásztor és tanerő szegényes kenyerét is.

Husz szeretetintézmény.

Az Országos Református Szeretetszövetség lapjának most megjelent számában olvassuk, hogy a Szövetség tagjai meghaladják az 50.000-et s rövid három év alatt husz új intézményt alakított, rendezett be és tart fenn a Szövetség. Hejőpapiban három, Berettyóújfaluban kettő, Földesen, Kisújszálláson, Siklóson, Kiskunhalason, Ujlőrincfalván, Szikszón, Hajduböszörményben egy-egy árvaháza van. Derecskén és Fehérgyarmaton aggmenházat, ugyancsak az utóbbi helyen szülőtthon is tart fenn. Az intézeti ápoltakon kívül özvegy édesanyáknál 120 árvát segélyez rendszeresen, örök befogadni akaró szülők és árvák között állandóan közvetít, az arra rászorultakat jogsegélyben részesíti. Filléres sajtó szolgálata behálózza az egész országot: »Segítsetek« című naptára 60.000 példányban forog közkezen, Szeretetszövetség című értesítőjének pld.-száma eléri a 200.000-t. Ilyen egyesületekre van szükség.

A karácsony másodnapj perselypénzt a sátmari liceum javára befizették: Amag 50 Típari 97 Lei.

A *frateliai* ref. egyházközség március 31-én meghívás útján egyhanguan megválasztotta lelkészül Nits István volt aradi, majd ujszentesi h. lelkészt. Fratelia, mely Timișoara külvárosának tekinthető, csak 5 éve alakult s életképességének jelét adta, hogy már állandó lelkészt is választott.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Áldott és üdvösséges ünnepeket kívánunk munkatársainknak és olvasóinknak.

Dr Sz. L. O-a Nagyon tiszteltreméltó álláspontot hirdető cikke nem közlésének ügyében levelet írok.

B. I. M-e. A szomoru hirt már leveled előtt megkaptuk és leadtuk. Legyen veletek az Ur vigasztaló kegyelme.

Lelkészi hivatal Taut. A perselypénzek kimutatásával kapcsolatban küldött reklamációjára közlöm, hogy 25 l. karácsonyi perselyénze a pünkösti 39 l.-el együtt beérkezett, de, mivel a nyomdába küldött másolat nincs kezemben, nem állapíthatom meg, hogy másolási, vagy sajtóhiba miatt maradt-e ki. A husvéti 44 l. azonban nem érkezett be. A kimutatásnak épen az is volt egyik célja, hogy, ha valaholt tévédés történt vagy hiány van, kitűnjék és nem az, hogy érte a szerkesztőség leckeztetést kapjon, mint olyan munkáért, mellyel kétfelé is szivességet akart tenni s amelyben a közvetítésnél egyéb része nem volt. Ha valaki az igazságot megkívánja magának, ne legyen mással szemben igazságtalan.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

Felhívjuk az összes egyházközségek figyelmét arra, hogy a nagypénztek perselypénz a lelkészi nyugdíjintézet javára, a husvét másodnap perselypénz a sátmari fiuliceum javára küldendő be. A nagypénztek perselypénz az egyházmegyei pénztárba küldendő s onnan összesített kimutatással az egyházkerületi pénztárba, a sátmari liceum javára szóló adományok pedig nt. Boros Jenő sátmari lelkész úrhoz, mint az igazgatótanács elnökéhez, s egyben a beküldés s a beküldött összeg a püspöki hivatalba jelentendő. Figyelmeztetjük a lelkész urakat, hogy mindakétféle perselypénz beküldésével elsősorban saját testületi érdekeiket szolgálják: nyugdíjintézetük megerősítését s a sátmari fiuliceum támogatását, ez utóbbi t. i. a beküldött perselypénzeket elsősorban az ott tanuló lelkész-gyermekek tan- és internátusi díjaiba számolja el.

A „Református Árvaházi Képes Naptár“ 1936. évi (X-ik) évfolyamában közlendő irodalmi művekre pályázatot hirdetnek. Az irodalmi művek tárgya lehetőleg egyháztörténeti, vagy egyházunk jelen életéből merített legyen. Terjedelmük 3—4 naptári oldal lehet. A bíráló-bizottság által elfogadott munka 300 Lei jutalomban részesül. A pályamunkák alulírottához küldendők 1935 június 1-ig. Oradea, 1935 március 10. Csernák Béla sk., az iratterjesztési bizottság elnöke

M. st. Oficiului Parochial Reformát
Jud. Arad

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtarnak el.

Konfirmációi emléklap

17×21 centiméter méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben 1.— Lei;
21×34 cm. méretben, *nagyon szép kivitelű*, három színnel nyomtatva 2.50 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, több mint két év terjedelmű füzet finom papíron, nagyon szép
Konfirmációi Emléklappal II. kiadás 10.— Lei. — Beszerezhető a

Kálvin Könyvnyomdában

Társtulajdonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

Oradea, Strada Aurel Lazar 14.

Legalább 10 darab rendelésnél 10 száz lek árengedményt adunk. A szállítás utánvétellel történik. **A pénz előzetes beküldése mellett frankó szállítás.** A rendelés az utalvány-szelvényen könnyen elfér.

A Királyhágómelléki Reform. Egyházkerület iratterjesztésében állandóan kaphatók: nagybetűs HANGJEGYES ÉNEKESKÖNYVEK

darabonként **100 lei** áron.

Bibliák a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
Traktátusfüzetek (Családi tűzhely mellett), bibliajelzők,
imádságos könyvek, köztük az újonnan megjelent
betegek számára való imádságoskönyv.

Képes levelező-lapok és levélpapírok nagy választékban.

Nagyobb rendelésnél árengedmény

Kálvin könyvnyomda, Oradea

NÉPNEVELÉS

A második lépés.

A Népnevelés első füzetét nagy igyekezettel megszerkesztettük és 4000 példányban kinyomattuk. Gondoskodtunk arról, hogy ez a füzet minden erdélyi magyar faluba eljusson és a falusi magyar intelligencia minden tagja tudomást vehessen róla. Felhívtunk mindenkit, kikhez füzeteink eljuttottak: közölje velünk nevét és pontos címét, ha mozgalmunkban részt akar venni, vagy épencsak érdeklődik törekvéseink iránt. Ezt azért kértük, hogy füzeteinket a jelentkező önkéntes munkatársaknak és érdeklődőknek ingyen megküldhessük.

Nem esünk kétségbe és nem veszítjük el kedvünket azért, mert a 4000 füzetre mindössze 40 válasz érkezett. Vannak kik már régebben szolgálnak hasonló törekvéseket, e barátainktól halljuk, hogy e negyvenes szám határozottan a haladás jele. Előfordultak esetek, hogy hasonló felhívásokra az erdélyi magyar falvakból egyetlen egy válasz nem érkezett.

Nekünk ez a biztatás is elég. Sajnáljuk, hogy ezt a második füzetünket és a többieket nem küldhetjük meg most már közvetlenül ezer és ezer olyan címre, hol érdeklődés és munkakedv várja e szerény nyomtatványt. Sajnáljuk, hogy a lassan gyülő válaszok késleltették e füzetünk megjelenését. Ez azonban csak technikai kérdés a mi számunkra. Könnyebb lenne, ha hosszú biztató névsorok állanának rendelkezésünkre. Könnyebb lenne az adminisztráció és könnyebb lenne a — lelkesedés is számunkra.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy a nehezebb és hosszabb úttól visszariadunk. Ezt a füzetet és a többieket igyekszünk újra eljuttatni minél szélesebb körökbe. Sajnáljuk, hogy az első füzet példányszámát nem tudjuk fenntartani a többiek számára is. Erre nincsen fedezetünk. Az áldozat terhe igen kevesek vállát nyomja és így nincsenek messze a határai. Ezért, de főleg a nagy ügy érdekében újra megkérjük mindazokat, kiknek a második füzet a kezükbe jut s a munkánk iránt érdeklődést éreznek szívükben, *értesítsenek néhány sorban*. Ez az értesítés kötelezettséget csak a mi számunkra jelent. Ezuttal is kötelezzük magunkat, hogy ingyen meg-

küldjük füzetünket azoknak, kik nevüket és címüket közölték velünk.

Első füzetünk három pályázatot is hirdetett. Örömmel jelentjük, hogy ez a pályázat már eddig is kitünő eredménnyel járt. Négyen megírták egy-egy erdélyi magyar falu emelkedésének történetét. Négy életrajzot kaptunk, melyeknek hőse az erdélyi magyar falu egy-egy ismeretlen élete s ezek az életrajzok bizonyosságot tesznek arról, mennyire megérdemlik ezek az egyszerű életek, hogy ismertekké váljanak. Kaptunk végre egy pályamunkát, mely egy ismert székely család nemzetiségi és birtoktörténetét veti papírosra.

A törekvésünk az, hogy valamennyi pályamunkát rendre közzétegyük. Mindegyik megérdemli ezt. A pályázatban vállalt kötelezettségeket azonban csak azokkal szemben teljesíthetjük, melyeket már leközlöttünk. A pályázatunk győztesét a leközlött dolgozatok közül választjuk ki.

Bizalommal és szilárd meggyőződéssel tesszük meg ezt a második lépést a megkezdett úton. Hisszük, hogy e gyarló kísérletekből előbb-utóbb hatalmas mozgalom nő naggyá, mely az egész erdélyi magyar értelmiség lelkét birtokába fogja venni. Mi türelemmel várunk, kitartással dolgozunk, örömmel fogadjuk mindenki segítségét.

A méh-állam csodáiból.

Irtá: Dr. Szász Ferenc.

Nemcsak az emberek, hanem állatok és növények is élnek csoportosan. Mégsem nevezzük ezt a csoportosulást *államnak*. Ahhoz, hogy államnak lehessen nevezni az állatok társulását, szükséges, hogy ez a társulás a *feltétlen kényszeren* alapuljon. vagyis szükséges az, hogy a társaságban élő állatok egymásra legyenek utalva, egymás nélkül ne tudjanak megélni.

Az állatok más természetű társulásánál egy hím és egy nőstény egyed tökéletesen elegendők ahhoz, hogy a *fajt* fenntartsák. Nem úgy egyes bogarak *államaiban!* Ahhoz, hogy a faj fennmaradhasson, szükséges a dolgozók serege. Ezek nélkül nemcsak az *állam*, de a *faj* fennmaradása is veszélyeztetve volna. A dolgozók természetlen nő ivarú egyedek gondoskodnak arról, hogy az államban az állam és faj élete biztosítva legyen. A dolgozók dajkálják az utódokat, amelyek majd hivatva lesznek az államban különböző feladatokat betölteni. Ők táplálják a szaporodásra képes egyedeket, amelyek nélkül az állam rövid idő leforgása alatt megsemmisülne.

A *cserebogarak*, *szunyogok*, *legyek* tehát akármilyen tömegben jelennek meg, legfeljebb *rajokat* alkotnak, de nem *államokat*.

A hártvány szárnyu állatok államai közül a legismertebbek a *hangyák* és a *méhek* csodálatos szervezetű államai. Ezek valószínű *államok*. Államok abban az értelemben, hogy a munka-

megosztás elve annyira keresztül van vive bennük, hogy a három féle polgár: a *királynő*, *herék* és *dolgozók* egymás nélkül nem tudnak megélni. Az egymásra utaltsággal nagyon is tisztában vannak. Sőt már felületes megfigyelésekkel az is megállapítható, hogy a tényeket latolgatni tudják s mikor például a *herék* csoportjára nincs az államnak szüksége, azoknak irgalmatlanul el kell pusztulniok.

De vegyük csak sorjába a tényeket!

Nézzünk szét a méhek csodálatos államában. Talán sikerülni fog olyan beállításban elmondanom egyes dolgokat, hogy azoknak, ha a gyakorlati méhészt közvetlen hasznát nem is veszi, de általuk közelebb jut a méhek megismeréséhez és ezáltal foglalkozásának lényegébe is mélyebbre hatol.

A virágok tanították meg arra az embert, hogy a méhek a természet csodálatos birodalmában nem ötletszerűen cselekszenek, hanem munkájuk sokszor meglepően következetes.

Sokan tündöttek azon, hogy miért változik a mezők virágai között uralkodó szín a tenyészet különböző szakainak folyamán?

Tavasszal a *kék* színek uralkodnak. Később az uralmat a fehér és sárga színek veszik át. Ősz kezdetén a sárga szín mind uralkodóbbá válik. Ősz végére a rózsaszínű, piros és lila virágok uralják a helyzetet, legvégül pedig megint a kékek jelennek meg.

A mezőn és erdőn uralkodó színeknek ez a csodálatos játéka a virágokat látogató bogarak ízlésével van összefüggésben.

Bennünket a természetnek ebből a nagy színjátékából az érdekel, hogy a *méhek* különösen a *kék* és *lila* színeket szeretik. A kék és lila színek iránti szerelmüket a méhek következetesen ki is fejezik. A természet legsodálatosabb rendeltetései közé tartozik, hogy éppen tavasszal és ősszel, amikor csak a *méhek* és a velük *rokon dongók* serege dolgozik, a mező és erdő kék és lila virágokkal van tele.

Nyáron, mikor más bogaraktól, lepkéktől hemzseg a természet, megjelennek a más színű virágok is, mert azok is megkapják a maguk lovagjait, amelyek a megtermékenyítést elvégzik.

Azt felelhetné erre valaki, hogy ez az állítás nem állja meg a helyét, mert hiszen a *méhek* nem a szín után tájékozódnak, hanem a virágok illata vonza őket. Általánosan ismeretes, hogy az állatok életjelenségeiben, de különösen a méhek életében óriási szerep jut a *szagnak*. Gyakorlati méhészek sok jelenségből megállapíthatták, hogy a méheknél nem a *látószerv*, hanem a *szaglószer*v a fontosabb érzékszerv.

Hogy a méhek mennyire kényesek a rossz szagok iránt, legjobban igazolja az, hogy kaptáraikat szellőztetik. Sok-sok méh odatelepszik a kaptár bejáratához és szárnyuknak lebegtetésével hajtják ki a rossz levegőt a kasból. Nem lehet a végzett munkát lekicsinyelni. Kísérletek segítségével meggyőződtek, hogy ilyen módon a méhek a kaptárból annyi levegőt kihajtanak, hogy a kihajtott levegővel másfélkiló nedvesség távozik el a kaptárból.

A méheknek olyan finoman fejlett szaglószerve van, hogy 4000 különféle illatot meg tudnak különböztetni.

Miért van hát akkor arra szükség, hogy a virágok különböző színekkel csalogassák a méheket? Hogyan lehet akkor azt állítani, hogy a méhek bizonyos színek iránt előszeretettel viselkednek?

A tudományos kísérletek adták meg erre a kielégítő feleletet. Egyes méheket megfosztottak a szaglószerveiktől, másoknak a látószerveit semmisítették meg. Azt tapasztalták, hogy a szaglószerveiktől megfosztott méhek nem találták ki a méhlegelőre. A vakok kitaláltak, de ott nem tudtak virágról-virágra szállva mézet gyűjteni. A szaglószerve tehát a messzire való tájékozódásnál szükséges, a látás pedig a részlettájékozódásnál nélkülözhetetlen.

A méhek és virág viszonyáról sok érdekes dolgot lehetne még elmondani, a gyakorlati élet nézőpontjából azt a legfontosabb dolgot jegyezzük meg, hogy a méhek a *kék* és *lila* színű virágok iránt viselkednek előszeretettel.

A méhek tájékozódására vonatkozólag még a következő érdekes dolgot jegyezzük meg. Méheket dobozba zárva, messzi távolságra vittek el a kaptárból. A dobozból kiengedve a méheket, azok elindultak gyűjtő körútjukra. Mikor a méhek virággal és mézzel megrakodtak, visszatértek a levegőnek arra a pontjára, ahol a doboz volt abban a pillanatban, mikor abból kirepültek.

Természetesen a csodálatos finomságú tájékozódó szerv mellett, nagy szerep jut a tájékozódásnál már ismertetett látási és szaglási szerveknek is. Hiszen az első útjára induló fiatal méheknél megfigyelték a méhészek, hogy azok a nagyobb távolságokra való repülésük előtt kisebb, *tájékozódó* repüléseket végeznek.

Mielőtt a méh-állam csodáinak néhány érdekes fejezetére térnénk, helyén való lesz megvizsgálunk azt, hogy milyen a méh agyveleje?

Tudjuk, hogy az értelem székhelye az agyvelő. Azt is megállapították a tudományos kutatások, hogy az embernél és állatoknál a testsúly és az agyvelő súlya között bizonyos arány áll fenn. Sőt ennek az aránynak rendkívül fontos szerep jut az állatok értelmiképességének megszabásánál.

Igy például megállapították, hogy az agyvelő és testsúly között az *embernél* a legkedvezőbb az arány. Az ember agyveleje testsúlyának *30—35-öd* részét teszi ki.

Ez az arány az állatoknál kedvezőtlenebb. A kutya agyvelejének súlya a testsúly *103-ad* része. A galambnál csaknem olyan arányt találunk, mint a kutyánál. A juhnál az agyvelő súlya alig éri el a testsúly *351-ed* részét.

Alsóbbrendű állatoknál az arány még rosszabb! Békánál az agyvelő a testsúly *1100-ad*, halnál *1300-ad* része.

A méh agyvelejére vonatkozó vizsgálatok szerint a méh

agyveleje a testsúly 174-ed részét teszi ki. Ebből az egyszerű tényből is következtethetünk arra, hogy a méh meglehetősen fejlett szellemi életet él. Hiszen az arány, ami a méhnél a testsúly és agyvelő között fennáll, hasonló a magasabb rendű gerinces állatoknál talált arányfokhoz.

A szellemi képesség azonban nemcsak ettől az aránytól függ! Függ attól is, hogy az egyes részei a különböző idegközpontok hogyan vannak kifejlődve? A méhnél úgy látszik az emlékezés ideg-középpontja legfejlettebb.

Senki sem lepődik meg azon, hogyha méheihez mülépet helyez be, a méhek a mülép kiemelkedő lécein kezdenek tovább építeni. A méheknek ezt a teljesítményét nem szabad lekicsinyelni! A méhek mielőtt a mülép kiépítésébe belefognának, nyilván számolnak azzal, hogy ezek a kiemelkedő bordázatok teljesen megfelelnek a sejtek alapjainak. Formailag, minőségileg olyanok, hogy biztos alapját képezhetik az éléskamrák és bölcsőkül szolgáló sejteknek. Aki a méhek életét figyel és látta azt a gondosságot, amivel minden munkájukban eljárnak, tisztában van azzal is, hogy a méhek minden valószínűség szerint alapos megfontolás után szánják magukat a mülép felhasználására, miután tisztába jöttek azzal, hogy ebből a méh-államnak haszna van.

Felmerül a kérdés, hogy a méhek hogyan tudnak egymással értekezni? Az ember hajlandó volna felületes meggondolás után azt hinni, hogy az a döngicsélés, ami minden méhésznek kedves muzsika, a méhek beszéde. A kutatók azonban azon a véleményen vannak, hogy bár a hangnak is meglehetősen fontos szerep jut a méh-állam életében, a méhek tulajdonképeni beszéde *jelbeszéd*. A csápok, tapogatók segítségével közlik a méhek egymással gondolataikat.

Annyi bizonyos, hogy mindennek a híre nagyon gyorsan elterjed a kaptárban. Ha ellenség hatol be, néhány pillanat alatt már a legtávolabbi lépeken dolgozó méheken is észre lehet venni az izgalmat. Hogyan jut el ezekhez a veszedelem híre? — Nem tudjuk.

De egyéb tényekből is meg lehet állapítani, hogy a méhek bizonyos dolgokat alaposan megfontolnak.

A rajzásra induló dolgozó méhek élelemmel megrakodva követik a királynét, hogy az új államalapítás első napjaiban éhen ne vesszenek, ha rossz idő, vagy bármilyen más körülmény megakadályozza őket abban, hogy táplálékot szerezzenek.

És a rajzás mámorában sem feledkeznek meg a jövődőről. Már a rajzás első pillanatától kezdve egész sereg munkásnő repül a világ minden tája felé, hogy a raj számára szállást keressen. A kémnők rövidebb-hosszabb idő után térnek vissza kémlelő útjokról. Talán soha sem fogja azt az emberi elme eldönteni, hogy milyen módon adják a hirnökök a raj tudtára azt, hogy hol lehetne az új államot megalapítani. Azt sem fogjuk talán soha sem megtudni, hogy miképen választja ki a raj a kémnők által felfedezett lakásokból a legjobbat. Ezt azonban

valami módon meg kell, hogy tanácskozzák a méhek, mert mi-
kor hosszabb-rövidebb tanácskozás után elindul a raj az új
szállására, teljes biztonsággal halad a cél felé.

Ezekben a titokzatos tárgyalásokban a *királynének* bizo-
nyára fontos szerep jut. A méh államnak egyáltalában legfon-
tosabb személyisége a *királyné*. Számos *udvarhölgy* veszi körül.
Ezek a királyné személye körüli szolgálatot látják el önzetlen,
lelkiismeretes buzgalommal. Legfinomabb mézzel táplálják, tisz-
togatják, sőt hizelegnek neki, dédelgetik.

Az egész kaptár élete a királynő élete körül forog. Ha a ki-
rálynét kivesszük a kaptárból a méh államban a legsötétebb két-
ségbeesés lesz urrá.

A dajkák abbahagyják a kicsinyek ápolását, megszűnik a
munka és a méh-állam a teljes megsemmisülés előtt áll. Ha a
fiasítás között három naposnál fiatalabb lárvák vannak a méh-
állam meg van mentve! A háromnaposnál fiatalabb lárvák
ugyanis megfelelő táplálék segítségével királynővé nevelhetők.

Rendkívül bölcs gondoskodása ez a természetnek. Ha a ki-
rálynét valami éri s három napnál fiatalabb lárvák vannak a
bölcsőkben, az állam nem árvul el!

Ha a kaptár királyné nélkül marad, az állam tönkremegy.
Lassan-lassan elnéptelenedik, megsemmisül. Hiszen ha nem is
tenné tönkre a népet a királyné elvesztése miatt urrá lett kétség-
beesés, akkor is elpusztul hat hét alatt a méh-állam minden pol-
gára. A méh átlagos életkorát ugyanis nyári időszakban hat hétre
lehet tenni.

Ha a kétségbeesett méhek kasába visszahelyezzük a király-
nét, a munka megint megkezdődik és a rend helyre áll a költő-
ürben és éléskamrákban.

A méhek ismerik királynéjukat, idegen királynét nem tűr-
nek maguk között és ezért nagyon nehéz hozzájuk idegen király-
nét betenni. Az örök a kapuban gondosan ügyelnek arra, hogy
idegen királyné ne hatolhasson be a kaptárba. Ha pedig a mé-
hész akarja valami okból méh-családját új királynéval ellátni,
csak ravasz fogásokkal királyné alkalmazásával kalicka, vagy
más elővigyázati rendszabályokkal érhet el sikert.

A méh-állam egyik legnagyobb csodája a *lép*, az állam viasz-
vára. A sejtek mértani formái a lehető legkedvezőbbek ahhoz,
hogy a teret általuk a méhek tökéletesen kihasználhassák. A hat-
szögű sejtek által úgy ki lehet használni a teret, hogy a sejtek
között nem maradnak hézagok. A hatszögű formának az az elő-
nye is megvan, hogy rendkívül erős várat alkotnak a hatszög-
ben összefutó falak. Sokkal erősebbek, mintha négyszögű for-
mára volnának építve.

A teret ugyanis háromszög, négyszög és hatszög alakú ido-
mokkal lehet hézagok nélkül kihasználni.

Vajjon micsoda titkos hatalom volt az, amely a méheknek
megsugta, hogy épen a hatszögletű formát válasszák, amelyik a

már előbb elmondott körülmények miatt minden tekintetben a legmegfelelőbb?

A méhek különben többféle sejtet építenek aszerint, amint azokat bölcsöknél, vagy raktároknál akarják felhasználni. A bölcsöknél és raktároknál is több formája van.

A legnagyobb titok a méh-állam életében a méhek szaporodása. A here által egyszer megtermékenyített királyné egész életén át termékeny marad. Mikor azonban a pete lerakást megkezdí idönként a nagyobb sejtekben meg nem termékenyített petéket rak. Ezekből a meg nem termékenyített petékből kivétel nélkül *herék* fejlődnek. A megtermékenyített petékből pedig aszerint, hogy királynő sejtbe, vagy pedig rendes dolgozó sejtbe rakta azokat a királyné, királynék vagy pedig dolgozó méhek fejlődnek. A legkülönösebb ebben a folyamatban, hogy a királyné tudja, hogy melyik sejtbe kell a here által meg nem termékenyített petét raknia és úgy tudja a pete lerakását szabályozni, hogy a nagyobb here sejtekbe a meg nem termékenyített peték jussanak.

A méhek szaporodásának másik csodálatos szabályozója az, hogy a mézszüret bőséges-e vagy gyenge? Ha kevés virág van erdön-mezőn és a dolgozók fürge hada nem kap bőségesen mézet, a királyné szolgálatára kirendelt ápolók azonnal intézkedéseket tesznek, hogy a királyné mérsékelje magát a petelerakásban, nehogy bekövetkezzék az állam túlnépesedése és beköszöntsön az éhség. A királyné magától nem táplálkozik. Táplálását a személyes szolgálatára kirendelt ápolók végzik. Ha a mézszüret gyenge, az ápolók megvonják a királynétól a táplálékot és ezzel elérik azt, hogy a pete lerakás menete lassubbá válik. Ha bőven virágzik a mező s a sejt-birodalom éléstárai megtelnek finom illatu mézzel, a királynét sem böjtöltetik! Valósággal tömik táplálékkal, hogy minél több petét rakjon le.

Ilyenkor bocsát aztán ki magából *rajt* a kaptár.

A raj az új állam kezdete, csodálatos népvándorláshoz hasonlíthatjuk. Honfoglaló útra indul munkás seregével a királyné, de akkor már a királynői trónust más királyné foglalta el az ősi hazában.

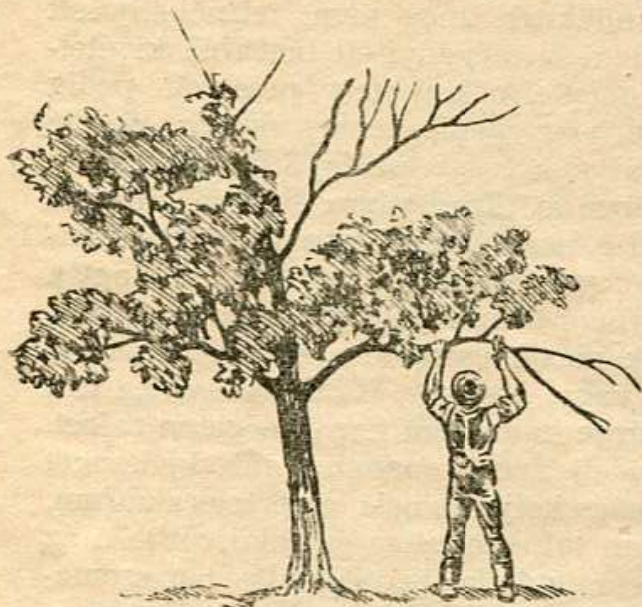
Igy a méh-állam csodáinak sorozata soha sem ér véget, hanem egy olyan örök körforgásnak, az életnek válik részévé, amiről az emberi elme soha sem fogja a titok fátyolát teljesen feltebbenteni.

Jegyzet. Az előadás után az előadó mutasson rá, hogy a tudományos kutatásoknak, bármennyire is elméleti jelentőségűek, nagy értékűk van a gyakorlati méhészkedés nézőpontjából. Magyarázza meg az előadó, hogy az előadásban szereplő érdekes tudományos felfedezések teljes mértékben hasznosíthatók a gyakorlati méhészek által. Különösen pedig arra hívja fel a figyelmet, hogy a tudományos megállapításokat általában soha sem szabad lekicsinyelni, mert azoknak a legegyszerűbb ember is anyagi hasznukat veheti.

A modern gyümölcsfa-védelem és kezelés.

Irta: Török Bálint, az E. G. E. igazgatója.

Erdély hegyes völgyes bércei, lankái és völgyei az illatos, zamatos, jóízű gyümölcs termelésére vannak predesztinálva. Itt fejlődnek ki a különleges erdélyi éghajlat és talajviszonyok között a legjobban a gyümölcs illatát és zamatát adó illanó

A száraz ágakat levágjuk és a fa koronáját megformázzuk.

olajok, amelyeket a levegőnek éjszakai lehülése stb. miatt a heves naptűzés sem tud elpárologtatni nyáron.

Nincs az a vattába pakolt és kg.-ként 80--100 leiért árult kaliforniai gyönyörű külsejű alma, amely illat és zamat tekintetében fel vehetné a versenyt az erdélyi lankákon termelt gyümölcssel.

Ha ezt tudjuk, úgy csak rajtunk múlik, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű gyümölcsöt termeljünk. Természetesen ma, amikor tultermelés-

ben vagyunk és a búzát a tengerbe öntik, a kávé halomban égetik, stb., nemcsak a többtermelésre törekszünk, hanem a *minőségi termelésre is*.

Ezuttal nem kezdjük mondanivalóinkat az abc-nél, az alapfogalmaknál, a gyümölcsfaesemete nevelésnél vagy telepítésnél, hanem egyenesen a termő gyümölcsösök kezeléséről és védelméről szólnak.

A kezelés elkezdésének most van az ideje, amíg a fák nyugalmi állapotban vannak. A gyümölcsfák kezelését és a kártevők ellen való védekezést egybekapcsolva, az évi munkálatokat 10 pontba foglaljuk össze.

A munkálatok sorrendje a következő:

1. **A gyümölcsfa tisztogatás.** Ezt megkezdjük a lombhullás után és befejezzük a rügyfakadás előtt. Ide tartoznak:

a) *hernyózás:* hernyózóollóval a fán található összes hernyófészkeket és egyéb őszről fennmaradt száraz lombozatot, gyümölcsmumiákat, stb. gondosan eltávolítjuk,

b) a vastagabb ágakat és törzseket drótkefével alaposan lekeféljük, de előbb kaparóvassal a laza kéregrészeket is lekaparjuk, a hulladékot gondosan összeseperjük és elégetjük, vagy elássuk,

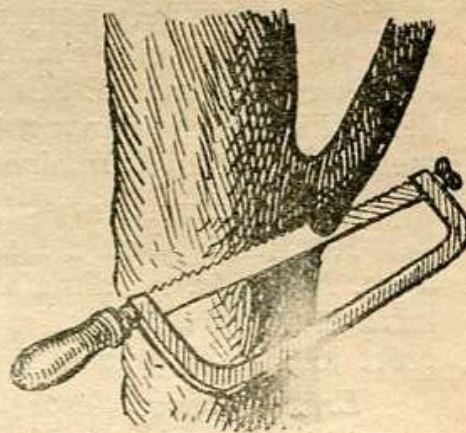
c) A fatörzsek környékét egészen a csurgóig ásónyomnyira felássuk, tányérozuk. A trágyázást is most végezzük. A talajnak szükséges minden tápláló anyagot a legjobb összetételben a félig érett, úgynevezett „szalonnás“ istállótrágya tartalmazza, még pedig az istállótrágya szalmás része a talajt lazává, porhanyóvá teszi, míg a bennefoglalt szerves és ásványi részek a szükséges tápanyagokat adják megfelelő arányban. Az istállótrágyát szükség esetén a műtrágyák is jól pótolják. A fa fejlődését mésznitrogénnel, míg a gyümölcsképződést hatásosan szuperfoszfáttal mozdítjuk elő. Az istállótrágyával több nitrogént adunk, ezért az istállótrágyázás alkalmával mindig adhatunk még szuperfoszfát műtrágyát is kat. holdanként 150—200 kg.-ot,

d) a száraz ágakat lefűrészeljük és a koronát *nagy szakértelemmel* megritkítjuk, hogy szellős és levegős legyen.

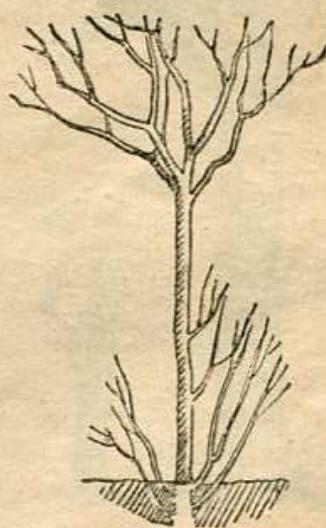
2. ALMOLA sebhelykezelés (vértetiüirtás) elvégzendő közvetlenül az

1. pontban foglaltak befejezése után. Minden gyümölcsfa sebhelyet, bármiből is származzék az (nyesés, törés, zúzódás, rovarrágás, jégverés, stb.), éles késsel simára faragjuk és azt Almolával légmentesen elzárjuk. A seb szélein túl is kb. egy ujjnyira még bekenjük a kérget, ezáltal megvédjük a sebhelyeket mindennemű élőski és gombakártevő letelepedésétől. Az Almola védőrétege alatt a sebhely gyorsan és simán beheged. Különösen nagyfontosságú a sebhelynek ily módon való kezelése az almafáknál, ahol a sebhelyek a vérteti elszaporodásának a fészkei. Az almafák sebhelyeit nemcsak télen kell állandóan figyelni, hanem tavasszal és nyáron is és minden újonnan keletkezett sebhelyet azonnal be kell kenni Almola sebhelykenőccsel. Nyers kátrányfélék erre a célra semmi szín alatt sem használhatók, mert ezek kártékony anyagokat tartalmaznak, melyektől a seb gyógyulás helyett elrákosodik.

3. A téli permetezés elvégzendő a lombhullás után, de legkésőbb a rügyfakadás előtt három héttel. Az eredményes gyümölcsfaápolás és védelem alapfeltétele a téli permetezés, mely három célt szol-

Az ágak levágásánál esonkot sohasem hagyunk és a lesimitott metszlapot Almola kátránnyal bekenjük.

A gyökér, oldal és víz-hajtásokat mind eltávolítjuk.

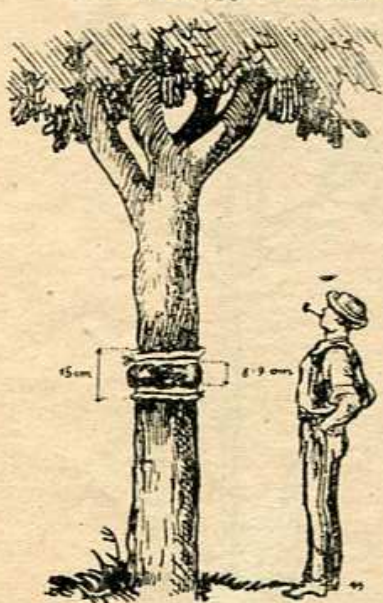
gál: a repedezett, durva kéreg megifjítását, a zuzmó és moha elpusztítását és az áttelelő rovarkártevők (álcák, peték) szívókártevők és gombabetegségek megölését, illetve elpusztítását. E célra gyümölcsfakárbolineumot használunk, ilyen például a Novenda, mely egy magas kén tartalmu gyümölcsfakárbolineum, mely bordói lével (rézgálic és mész keveréke) nagyszerűen keveredik. A Novenda permetezést szokásos már lombhullás után, vagy télen bármely fagymentes napon végezni, de ha ez elmaradt volna, úgy rügyfakadás előtt 3 héttel minden körülmények között ez elvégzendő. Miután a bordói lé hozzáadásával ez minden szükséges hatóanyagot tartalmaz, a régebbi kétszeri téli permetezés egyetlen munkával elvégezhető.

Előírt permetlé egyszeri téli permetezésre a következő:

100 liter vízben 2 kg. rézgálic, 2 kg. szalonnás mész, hozzá 5 kg. Novenda. Az almafák gyökérnyakát ki kell bontani permetezés előtt ásóval, mert a vértetű ott telel ki. A gyökérnyakát is ezért jól be kell permetezni.

Erősen varusodásos (fusicladium) körtefákat a következő permetlével permetezzük: 100 liter vízben 4 kg. rézgálic, 2 kg. szalonnás mész, hozzá 8 kg. Novenda. A téli permetezéssel a fák úgyszólván egy alapos lemosást kapnak, tehát a fán telelő összes fajtájú rágó, szívókártevők és gombabetegségek egyetlen téli permetezéssel tökéletesen elpusztíthatók. Ez a téli permetezés egyszerűsített új irányt és tökéletes eredményt jelent.

A Novenda nevű kénes gyümölcsfakárbolineumos téli permetszer helyett használhatjuk a Libex-Universal nevű téli-nyári permetező szert is, mely nagyon olcsó, mert erős koncentrációja miatt nagy a hígítási lehetősége. A Libex-Universal nevű permetszerből 100 liter vízbe, minden más

A rovarfogó enyvgyűrű helyes alkalmazása.

anyag hozzáadása nélkül csak 3%-ot, vagyis 3 kg-ot kell használnunk. A Libex-Universal-al elpusztítjuk télen a fákon található rágó- és szívókártevő álcákat, bábokat, petéket és tojásokat. Tehát télen 100 liter vízbe 3 kg., ahol kaliforniai pajzstetű is előfordul ott 4 kg. Libex-Universal-t keverünk 100 liter vízbe és ezt az oldatot magasnyomásu permetezőgéppel lemosás szerűen permetezzük.

4. Hiberna enyvgyűrűk felrakása. Miután a fákon található áttelelt kártevőket gyümölcsfa-kárbolineummal elpusztítottuk, védekeznünk kell a különféle mászókárttevők ellen, melyek a fa tövében, a lehullott levelek alatt, a gyep és gaz között telelnek ki és kora tavasszal a törzsön kúsznak fel. Ilyen kártevő pld. a bimbólikasztó bogár,

mely a fa virágját pusztítja el. A Hiberna egygyűrűre későbbi időpontban is feltétlenül szükség van, mikor a fáról lehullott araszolók (zöld hernyók), melyek a levélzetet teszik tönkre, a törzsön ismét azonnal felkúszni igyekeznek. Még később az almamoly hernyója által megfúrt kis gyümölcs, a hernyóval egyszerre a földre hull, a hernyó a gyümölcsből azonnal kimászik és rögtön kúszik a törzsön vissza, hogy óriási kártételét ilyen módon még több ízben megismételje. *Fontos tudnivaló*, hogy a levéltetvek a hangyák „fejőstehenei”. A levéltetvek testükből az ú. n. mézharmatot bocsátják ki, mely a hangyák legkedvesebb tápláléka. Érthető tehát, hogy a hangyák a tetveket a fatörzsökön át állandóan szállítják a levélzetre, viszont a tetvek veszedelmes szívókártevők, melyek a fa levélzetét teszik tönkre. *A fán található levéltetveket az alábbiak szerint, következő permetezéssel tökéletesen elpusztíthatjuk*, mégis a Hiberna enyvgyűrűvel állan-

A permetezést bambusznáddal meghosszabbított permetezővel végezzük, amellyel a legfelső ágak is jól megközelíthetők.

dóan meg kell akadályozni, hogy a hangyák újabb levéltetveket szállíthassanak a fa törzsén. Fenti kártételek elkerülése végett tehát a fák törzsére jó csomagoló, vagy hártypapírból kb. mellmagasságban és 8 ujjnyi szélességben papírovet kötünk oly módon, hogy a papiros alatt sehol hézag ne maradjon, melyen a kártevők átújhatnának. A felerősítés dróttal történik. A papirosra azután kis falapátkával 2—3 ujjnyi szélességben és mm. vastagságban rákenjük a Hiberna hernyóenyvet. Az enyvgyűrűket 1—2 hetenként vizsgáljuk meg, hogy felülete nincsen a tömegesen megfogódott kártevőkkel belepve. Ez esetben kevés friss Hiberna-enyv rákenésével a gyűrűket ismét „fogóssá” tesszük.

5. Rendkívüli permetezés rügyfakadás és virágzás között.
Az araszoló (májusi zöld hernyó) igen gyakran már ebben az

időpontban is a a fák levélzetének lerágásával óriási károkat szokott okozni. Figyeljük tehát a fákat és ha ezt a kártevőt észrevesszük, nyomban avatkozzunk be a következő permetlével: 100 liter vízben fél kg. rézgalic, fél kg. mész és negyed kg. *Arzola*. Az *Arzola* egy magas arzén-tartalmú gyomorméreg. Csak az előirt mennyiséget adjuk ezért és ne többet, mert ekkor perzsel.

a) *A lisztharmat leküzdése*, az egres amerikai lisztharmatja: tavasszal, rügyfakadás előtt: 100 liter vízben 2 kg. Sulfarol permetezendő, virágzás után azonnal: 100 liter vízben fél kg. Sulfarol permetezendő, gyümölesszedés után: 100 liter vízben 1 kg. Sulfarol permetezendő (ezt a harmadik permetezést azonban csak akkor kell elvégezni, ha a fiatal hajtásokat szedés után újból lisztharmat támadná meg). A Sulfarol egy magas kéntartalmu gomba-ölő szer.

b) Ószibarack és rózsza lisztharmatja: ennek felfedezése után, ha azonnal: 100 liter vízben fél kg. Sulfarollal permetezünk, biztos eredményt érünk el.

6. **Sziromhullás utáni permetezés.** A virágszirmok lehullása után azonnal de legkésőbb 5 napon belül, *mikor a gyümölcs-kelyhek még nyitva vannak*, egyszerre védekezzünk rágókártevők és gombabetegségek ellen a következő permetlével: 100 liter vízben 1 kg. rézgalic, 1 kg. szalonnás mész feloldandó, hozzá fél kg. Sulfarol és negyed kg. *Arzola* adandó.

Nagyon fontos jól megjegyezni, hogy az ószibarackfa rendkívül érzékeny, tehát a réz és arzéntartalmu szerrel ezt sohasem szabad megpermetezni.

7. **Levéltetű, pajzstetű és vértetű irtása.** A gyümölcsfákat állandóan figyeljük és amint a tetvek jelenlétét a levelek alján, fiatal hajtásokon, vagy ágakon észrevesszük, nem hagyjuk azokat az egész fán rohamosan elterjedni, mert akkor általános és költséges tetvek elleni permetezést kell végezni, *hanem ahól tetveket észlelünk*, nyomban beavatkozunk, erős nyomásu permetezőgéppel a következő permetlével:

a) Ószibarackfáknál és rózsafáknál: 100 liter vízben fél vagy 1 kg. *Thanol*.

b) minden más gyümölcsfa összes tetveinek elpusztítására 100 liter vízben 4, vagy 5 kg. *Libex-et* használunk.

Tehát gondossággal könnyen elérhetjük azt, hogy tetvek ellen sohasem fog kelleni az egész fát bepermetezni, *csak a fertőzött helyet*.

Fontos tudnivaló az, hogy a vékony hajtásokon induló vértetű-fertőzést a következő módon pusztítjuk: 100 liter vízben 6 kg. *Libex bőrméreg*. Ezzel szemben a vastag ágakon és fa törzsön található vértetves foltokat mindig *higítatlan Libex-el* kell beecsetelni.

A tetvezési eljárást egész nyáron át nagy gonddal folytatjuk a szükség szerint

8. **Második normális nyári permetezés.** Amint a gyümölcs mogyorónagyságu, a következő permetezést végezzük: 100 liter vízben 1 kg. rézgálic, 1 kg. szalonnás mész, hozzá $\frac{1}{2}$ kg. *Sulfarol* és $\frac{1}{4}$ kg. *Arzola*.

Fontos tudnivaló, hogy őszibarackfákat *ezuttal is csak az 5. a) pont* alatt megadott *Sulfarol permetlével* kezeljük lisztharmat ellen, levéltetvek ellen pedig a 7. pont a) alatti bekezdésben jelzett *Thanol permetlével*.

9. **Harmadik normális nyári permetezés.** A nyári permetezéseket 2—3 heti időközben a következő permetlével folytatjuk: 100 liter vízben 1 kg. rézgálic, 1 kg. szalonnás mész, hozzá $\frac{1}{2}$ kg. *Sulfarol* és $\frac{1}{4}$ kg. *Arzola*.

A gyümölcstermelők igen gyakran tapasztalhatták, hogy egyes kényesebb almafajtáik a permetezések következtében kisebb, vagy nagyobb mértékben megpörkölődtek és igen gyakran olyan súlyos égési sebeket szenvedtek, hogy az almák egészen deformálódtak és ennek következtében piacképtelenné váltak.

E pörkölődésnek, bőrösödésnek, égési sebeknek és deformálódásoknak közvetlen okozója a rézgálic, mely az alma és körtefák permetezésénél a *fusicladium* (varrasodás) leküzdésére nélkülözhetetlen. Hatása azonban, mely a varrasodás ellen kétségkívül igen jó, a kényes gyümölcsfajtáknál sajnos nagyon brutális, ha nem kellő összetételben használjuk.

A *Bordófia* gyárilag elkészített poralaku bordói lé, a közönséges bordói lé hatásával, viszont annak veszedelmes perzselő hatása nélkül. Mindig félakkora százalékos erősségben használandó nagyobb koncepciójánál fogva, mint a közönséges bordói lé!

Fontos tudni, hogy ez alkalommal a gyümölcsöt különös gonddal permetezzük, mert a sokféle hernyó második generációja magára a gyümölcsre tojik és ezt kívülről furja meg. A jellegzetes és hirtelen fellépő pókhálós molyt, mely a fák ágai körül fátyolszerű bevonatot képez és a legveszedelmesebb hernyók egyikét rejti magában, nagyon hatásosan és gyorsan a következő permetlével pusztíthatjuk el: 100 liter vízben 5—6 kg. *Libex*, vagy ugyanazt éri el 100 liter vízben $1\frac{1}{2}$ kg. *Thanol* is.

A leszedésre szánt gyümölcs a szedés előtt utóljára 3 héttel permetezhető.

10. **A permetezőgépekről.** Eredményes permetezési munkálatokat csak akkor tudunk végezni, *ha magasnyomású géppel dolgozunk*; mely bambuszrúd segítségével a gyümölcsfák legnagyobb részzeit is tökéletesen megpermetezi.

Az igazán tökéletes nyári permetezésnél, a permetlé sohasem folyik le, hanem ködszerűen bevonja a levelek felső és alsó részeit és az ágakat. Szőlőpermetezővel gyümölcsfát permetezni nem lehet, mert az ezzel folytatott munka egyrészt nagyon fáradtságos (egyik kézzel állandóan hajtani kell) mert kellő nyomása nincs és bambuszrúd hiányában a fát és lombot nem lehet min-

denütt megpermetezni, másrészt a fáradságos munka és főleg az anyag teljesen kárba vész.

A fák bemeszeléséről. A gyümölcsfák törzsét bemeszelni felesleges fáradság és költség, mert ez semmit sem használ. Különösen áll ez az almafánál, ahol a vértetű a gyökérnyakon telel ki és a méstől nem látszik a vértetű.

A háziszerekről. 1. Kismennyiségű nyersanyagot megbízhatóan és vegyvizsgálva, a gazda nem szerezhethet be. A megvizsgáltatás sok pénzbe kerül.

2. Megvizsgálatlan nyersanyagból, házi recept szerint készült szerek nagy károkat okozhatnak, vagy hatástalanok.

3. A háziszerek készítésénél sok edényt és ruhát tehetünk tönkre, alkalmas üzemi felszerelés hiányában.

Háziszerek készítése és alkalmazása csak úgy gazdaságos, ha azok készítéséhez megfelelő felszerelésünk van. A nyersanyagokat kátrány, arzén stb. vegyvizsgáló állomáson hatóanyag tartalomra előzetesen megvizsgáltatjuk és azokból nagyobb mennyiséget készítünk. Aki gyümölcsös telepítés, kezelés, favédelem és ezzel kapcsolatos kérdések iránt érdeklődik, forduljon az Erdélyi Gazdaság Egylet Gyümölcsészeti Szakosztályához (Cluj, Str. A. Muresan 10.), ahonnan díjtalanul nyerhet felvilágosítást akár élőszóban, vagy 20 lej beküldése ellenében postán. Az EGE. tagjai az egyesület hivatalos lapjának, az Erdélyi Gazdának gyümölcsészeti rovata útján is kaphatnak felvilágosítást. Az E. G. E. tagdíja egy évre 60 lej, amelynek ellenében az egyesület hivatalos lapját a havonként megjelenő Erdélyi Gazdát is küldi a tagoknak és az E. G. E. tagjai egyuttal az egyesület Gyümölcsészeti Szakosztályának is tagjai. Külön szakosztályi tagdíj nincsen.

Megjegyzések.

Előadás után beszéljessen az előadó hallgatóságával a következő kérdésekről:

Hol, kiknek, milyen gyümölcsfáin miféle kártevők, rovarok, gombák, zuzmók, mohák stb. pusztítottak? Történt-e ellenük védekezés mikor, mivel, hogyan? Meg lehetne-e szervezni az együttes védekezést? Esetleg határjárás rendezhető.

Azok a kártevők, illetve károk, melyek eredete ismeretlen, beküldhetők az Erd. Gazdasági Egylet Gyümölcsészeti Szakosztályához (Cluj, Sst. A. Muresan 10.) 20 lej válaszos postabélyeggel meghatározás és tanácsadás céljából. Ugyanannan tanács kérhető az időszerű permetezések anyagainak, eszközeinek (permetező-gép) beszerzésére vonatkozólag. Hívjuk fel a figyemét az E. G. E. tagjai sorába való belépésre, mert így évi 60 lej ellenében szaklapot és állandó tanácsot, utbaigazítást kapnak minden gazdasági kérdésben és az egyesület hivatalos lapját az Erdélyi Gazdát is kapják. Terjeszkedjünk ki a régi gyümölcsösök felújításának, új gyümölcsösök létesítésének kérdésére. Szerezzük be közösen a csemetéket. Válogassuk jól meg a fajtákat és tárgyaljunk meg minden a telepítéssel, ápolással, termeléssel, kártevők elleni védekezéssel közös beszerzéssel és értékesítéssel kapcsolatos kérdést.

Ismerkedjünk meg magyar népünk küzdő fiaival.

Ez a dolgozat pályamunka „A föld és népe” című pályatételünkre, melynek fel-tételeit első füzetünk 24. oldalán közöltük. Szerzője ref. lelkész, ki neve szerint nem kíván szerepelni. A mélyen népies szellem, mely e sorokból sugárzik, követésre érdemes. Az alak pedig, kit bemutat, például szolgálhat.

A nagy királyokról és a nagy költőkről, a nagy hadvezé-
rekről és a nagy államférfiakról, sőt a „Bakony”-beli híres
betyárokról is, továbbá az amerikai élet még hírhedtebb
gangszttereiről, sokat összeírtak és írnak az írók. Alig akad
olyan ember közülünk, aki egy nehánynak a nevét és a tör-
ténétét ne tudná könyv nélkül.

Epen azért illő hozzánk, hogy megismerkedjünk most már
a mi magyar életünk sok százezer főre menő, küzdő köz-
katonái közül is azokkal, akiknek hűsége és hősiessége nélkül
nem nyerhettek volna csatát a multban és nem nyerhetnének
ezután sem, sem a „Bűn, sem az Ármány” ellen, ami egyházi-,
társadalmi- és politikai életünk nagy csataterein. Hiszen a
legnagyobb magyar költőnk — Petőfi Sándor, több mint 80
esztendővel ezelőtt figyelmeztetett erre a szent kötelessé-
günkre, az egyik gyönyörű költeményében minket, midőn így
írt: „Tiszteljétek a közkatonákat!...”

Az egyik ilyen tiszteletreméltó közkatonája a mi magyar
életünknek a Noslac községben lakó Katona Sándor
kisbirtokos testvérünk is. Szinte már a születése előtt
elkezdte őt üldözni az élet: az 1878. év júniusának 4-én
vagyonatlan szegénynek és apa nélküli árvának született.

Édesanyja azután később ismét férjhez ment egy hozzá
hasonló sorsú szegény emberhez, az akkor már szintén
özvegyé lett, két gyermekes Czakó Józsefhez, kivel még
négy gyermekkel áldotta meg házasesetüket a Mindenható
Isten. A kicsiny Katona Sándor 7 éves korában az iskolába
került ugyan, de szüleinek szegénysége és főleg mostoha apjá-
nak hirtelen halála miatt, bár a legjobb tanulója volt a mi
iskolánknak, mégis annak csak két osztályát végezhette el,
mert a harmadikból már beszegődte az édesanyja „kicsi szol-
gának” egy Balázs István nevű birtokoshoz. Itt, nagy hűséggel
két évig szolgált. Jellemző a kicsiny Katona Sándorra, mi-
szerint kevés szabad idejét, a marhák legeltetése közben, arra

használta fel, hogy magát az írás-olvasás és számolás tudományában tovább képezze. A jutalomkönyvül kapott „Petőfi-füzet“-ből a legtöbb verset könyv nélkül is megtanulta, annyira, hogy most, 57 éves fejjel is fel tudná mondani. Vasárnaponként pedig pontosan eljárt a templomba, mert az öreg Balázs István, az egész háza-népétől megkövetelte a templomba járást. A „kiesi szolga“ azonban nem tudott beletörődni abba, hogy ő élete végéig csak eseléd maradjon; ő arról ábrándozott, hogy ha megnő, akkor huszár őrmester lesz, mint a harangozó, általa sokszor megbámult fia; de addig is elmegy valahova messze, mesterség-tanulni. Így került az egyik rokonukhoz, a gazdag Pap Jánoshoz, molnár mesterségre. Itt mint inas és aztán mint segéd, közel 5 évet töltött el és az adott körülmények szerint, elég jól keresett. Özvegy édesanyja a fizetését, gabonavásárlásokkal, elég szépen gyümölesztette, annyira, hogy a felgyült forintokból a még alig 15 évet töltött Katona Sándor egy kis házastelket vásárolhatott magának és az ő hozzátartozóinak. Ettől kezdve azonban ismét rosszra fordult sorsa: meghalt a munkát adó, meleg szívű rokon, a malom is gazdát cserélt és az alig 16 éves Katona Sándornak mennie kellett már csak azért is, mert a molnár mesterséggel járó sok port, sok emelést és sok éjszakázást kezdte megsínyleni az ő még fejlődésben lévő ifjú szervezete. Nyugtalan képzelete akkor új életpálya lehetőségének szivárványszíneit ragyogtatta fel ismét előtte: egy vasúti ör biztatgatni kezdte a különben is könnyen lelkesülő fiút, hogy ha őt egy félévig ingyen szolgálja, akkor majd a második félévre be fogja segíteni a vasúthoz, vasúti munkásnak, s aztán mint jó írástudó fiú, egy-két év múlva előmunkás és később pályáőr is lehet; hiszen ő is ilyenformán kezdte. Katona S. kötélnek állott: az 1894. évi január 1-én elment V. J. vasúti őrhöz egy félévre ingyen eselédnek, hogy aztán az év második felében vasúti munkás lehessen. Kivánsága a félév elteltével tényleg teljesült: pályamunkás lett. Két hónapig dolgozott, már ilyen minőségben, de fizetést még kezéhez nem kapott, az ő fizetését a vasúti ör vette fel és különféle ürügyek alatt mindig magának tartotta meg: (koszt, szállás stb. stb.) Katona Sándor végső elkeseredésében egyszer feltárta helyzetét a pályafelvigyázónak és kérte, hogy fizetését ezután csak neki adja ki. A pályafelvigyázó így is cselekedett s a következő novemberi fizetésosztáskor Katona Sándornak adta át az esedékes összeget.

A vasúti ör ezért véresre verte Katona Sándort, s minden pénzét elszedve, kilökte az utcára. Így történhetett meg az, hogy az 1894. esztendő vége felé, egy hideg és esős novemberi napon 10 hónapi „vasúti“ szolgálata szomorú színhelyéről gyalog érkezett haza, üres zsebbel és üres hassal Katona Sándor, özvegy édesanyjának és négy kis árva testvérének

a várva-várt „télire való“ helyett, csak síralmas sorsa bús emlékeit és sűrűn omló könnyeit hozta. Ekkor sokan tanácsolták nekik, hogy pereljék be a gonoszlelkű földit, ki melleleg mint „szombatos“ apostól szerepelgetett, de özvegy édesanyjának erre nem volt sem ideje, sem kedve, sem pénze. Ők az Istenre bízták, hogy tegyen közöttük ítéletet: és az Isten nem hagyta el őket!

A következő esztendőben felvették Katona Sándort gyári munkásnak a „Solvay-művek“-hez. Itt aztán gyorsan emelkedett. Egy év múlva már előmunkás, három évvel később pedig munkás-felügyelő lett. Mikor 21 éves korában a kettős huszárokhoz szolgálattételre beszólitották, a gyárigazgató biztosította róla, hogy szolgálati ideje letelte után oda visszajöhet. Gyári szolgálata 5 esztendeje alatt, az ő takarékos élete mellett a félretett forintokból már négy holdnyi földet vásárolt magának, mert ő ösztönszerűleg megsejtette, mit most mi is látunk, hogy a magyar embernek a föld a legmegbízhatóbb szövetségese! — Épen ezért nemcsak munkás, hanem még felügyelő korában is állandóan a falujában lakott, innen tette meg mindennap a gyárig a kétszerhét kilométer útát. A körülmények kényszere következtében gyári alkalmazott volt ugyan, de azért a falusi gazdaéletnek maradt örök szerelmese. Részt vett a falusi legények minden nemesebb szórakozásában és azok, még a magas termetükről és testi erejükről messzi vidéken híres Bartha-fiúk is, kiknek ereiben anyai ágon a Csató-család nemes vére folyik, elismerték őt önként vezérüknek. Rövid katonáskodása korából — mint család-fenntartót egy év múlva hazaengedték — említésre érdemes egy bátor tette: A hadgyakorlaton egy, az út porában gondtalanul játszadozó és azután felriadt kisgyermeket, hogy az utánuk vágató huszárok elgázolásától megmentse, a szágu'dó lóra magához emelte. (Ő ugyan, e mástól hallott tetteire vonatkozólag szerényen azt mondja, hogy ezt nem ő, hanem egy másik fiú, az 1914 őszén elhalt Barabás Pál kettős huszár tette.) Arra, hogy milyen jó testvér volt, röviden csak annyit említek fel, hogy mostohaöccsét, ki egy cséplés alkalmával a balkarját elveszítette, a saját költségén a kollégiumba vitette és ott taníttatta s így segítette hozzá, hogy mint hivatalnok, bénán is megélhessen.

Katonáskodása után ismét elfoglalta a gyárban a felügyelői állást és ismét hazajött lakni a faluba. Jó megjelenésű és nagy táncu barna fiatal ember volt, ki, hogy a lányok nyelvén is tudott beszélni, bebizonyította azzal is, hogy a legelső gazda leánya nekiadta kezét, pedig az apósa, a büszke Bartha Lörinc uram, nem csinált titkot belőle, hogy nem nagyon örvend e szerelem-szötte házasságnak. Katona Sándornak nagyon fájt ez a lekicsinylés és épen azért, hogy az apósának is megmutassa, hogy nem szorul ő a támogatására,

fiatal feleségével a gyári lakásba Uioarára költözött. Egy év múlva ugyan, az első gyermekük keresztelésekor, szíve szerint megbékélt vejével a most már nagyapai méltóságra érdekesített após, de azért ő mégis, még kerek hat esztendeig maradt itten. Erre az időre esik a nemzetközi szociáldemokrata párt itteni körének a megszervezése (1907.). Katona Sándor lett a párt első pénztárosa. A nemzetközi ügynökökkel azonban nem tudott sokáig egy gyékényen ülni. A fővárosból gyakran lerándulható párttitkárocskák ugyanis ilyenkor a munkásság részére az „Olvasó-kör“-ben egy-egy „felvilágosító“ előadást is szoktak rendezni. Ezeknek az estéknek főtárgya többek között a papok és a vallás állandó gyalázása volt. Katona Sándor ezt nem tudta tűrni: szót kért és több rokongondolkozásu elvtársa nevében követelte, hogy a vallást ezután ne bántsák!

Weltner Jakab volt éppen az előadó, ki erre gunyosan megjegyezte: úgy látszik, Katona elvtárs nem olvasta Harkányi „Küzdelem a babonák ellen“ című könyvét, mert ha olvasta volna, akkor tudná, hogy a vallás, tiszta babonáság! Mire Katona csak annyit felelt, hogy neki nem az, mert ő egyedül a vallásának köszönheti az ő emberségét; de Weltner is, mint zsidó származásu ember, tudhatta nagyon jól, hogy a zsidóság is csak a vallásának köszönheti, hogy megtörténhetett vele, az a másképen teljesen érthetetlen csoda, hogy él 2000 év óta, nyelv és ország nélkül az egész világon szanaszét szóródva, és mégis sokkal nagyobb lelki egységbe összekovácsolva, mintha csak egy ország határai között lenne és csak egy anyanyelve volna.

A ide való kiruccanásokat és az ilyen formájú „felvilágosító“ előadásokat aztán mindig, reggelig tartó tivornyák követték. A költségeket hozzá a „pártvezérek“ a párt pénztárából vették. Katona Sándor egy időn túl megelégtelt már a sok visszaélést és felemelte ezek ellen, a munkásság bőrére menő lakomák ellen a maga és jobb érzésű társai tiltakozását. Jött aztán erre hirtelen, mint a mennykőcsapás a nem várt megtorlás: Egy vásárnap éjjel, az olvasó körből a „Kolonniában“ levő lakása felé tartó Katona Sándort egy utca-kanyarnál, éppen a Maros közelében, három feltűrt galléros alak támadta meg, „most meghalsz papok bérence“ kiáltással agyba-főbe verték, majd a fájdalomában összesett szerencsétlen embert a Marosba lökték. A hideg vízben azonnal magához tért Katona Sándor s mint volt molnár, kitűnően értett az úszáshoz és így valahogyan a tulsó partra került. Az úton aztán rátalált egy Finta nevű ember korcsmájára, hol meleg szobát és száraz ruhát kapott. Másnap megtette a feljelentést a felismert merénylők és a szociálista párt ellen. Mindenki megkapta méltó büntetését; a párt is felbomlott és nem is tudott többé véglegesen megalakulni: itten soha. A

munkásság itt jól megtanulta a leckét, amit Katona Sándornak bottal vertek a fejébe, hogy a magyar munkásnak csak Istenfélő, magyar vezérek kellene; és nem mindenre kapható, hazát, hitet, nyelvet és nevet önző érdekeik parancsa szerint, ruhaként változtató nemzetközi ügynökök.

Az 1911. évben lemondva gyári állásáról, véglegesen hazaköltözött Katona Sándor és csak családjának, meg a közben 16 holdra megnőtt gazdaságának akart élni. Az egyházközség a következő évben presbiterré választotta s belekerült a politikai község képviselőtestületébe is.

A háború kitörésekor innen hívták be harctéri szolgálatra s mint tizedest a tábori csendőrséghez vezényelték. A békés családi hajléktól való megválás lelket megrázó, szomorú pillanataiban a kemény küzdelmekhez szokott Katona Sándor is, könnyes szemekkel ölelte keblére három gyermekét és hűség-hitvesét. A harctérről, mint tábori csendőt, az 1914. év végén továbbképző tanfolyamra Budapestre, majd később Bielitzbe küldték. A tanfolyam kitűnő eredménnyel való elvégzése után, mint szakaszvezetőt az orosz harctérre vezényelték. Itt, minden elérhető kitüntetést megszerezve, csak az 1916. év közepéig maradt, akkor a szerb frontra tették s mint őrmester, ott szolgált a háború végéig. A szerb harctéren nagy jutalomban volt része, mikor elfogott egy Pandela nevű komitácsi vezért. Az 1918. évi októberi összeomlás után ő is hazakerült. Gyermekei is szépen megnöttek; a legnagyobb leánya kitűnő eredménnyel végezte el a negyedik polgárit és a legkisebbik fiú is már V-ik elemista volt; de ő mindhárom gyermekét itthon tartotta, hogy legyen jó gazda a fia és ügyes gazdasszonyok majdan leányai. Ő maga nagy buzgalommal kezdett a gazdálkodáshoz; az akkor mintegy 28 holdas gazdaságából 4 holdat bolgár-kertészetre (konyhakertészetre) rendezett be, két hold erdőt pedig gyümölcsössé alakított át, (Ő nemhiába lakta két évig Szerbiát és járta Bugáriát!) a többin pedig folytatja tovább az ősi gazdálkodást. Konyhakertészkedésével azonban nemcsak a saját földjei jövedelmezőségét fokozta a háromszorosára, hanem kora tavasztól késő őszig, állandó kereseti lehetőséget tud nyújtani két-három családnak, és példamutatásával elérte azt is, hogy ma nálunk rajta kívül, még öt másik magyar család is foglalkozik ezzel.

Katona Sándor azonban nemcsak jó kertész és jó gazda és nemcsak boldog férj és édesapa, hanem kurátor is. A háború után, a múlt év májusában, már harmadszor választották meg a hivek kurátornak. Még kurátor-skodása kezdetén, az 1920. évben történt, hogy egy népes közgyűlésen a pap és a hivek arról tanácskoztak, hogy honnan teremtsék elő azt a 150.000 koronát, amibe műemlékjellegű templomuk

megújítása kerül!! A pap javasolta, hogy mint más építető egyházközségek, mi is indítsunk országos gyűjtést. Katona Sándor e javaslathoz a következő hozzátoldást tette: „A gyűjtés jó lesz, de csak önmagunkéi”: erre az egész gyülekezet, mintha összebeszéltek volna, reá zúgta: „úgy van, mert mi koldusok nemzetsége nem leszünk, más községbe kéregetni nem megyünk“. Így történt meg aztán, hogy e 380 lélekből álló gyülekezet, a háborút követő 8 esztendő alatt, a Katona Sándorok, a Bartha Mózesek stb. buzgólkodása folytán nemcsak régi templomát javította meg, hanem új iskolát, új pap- és tanítói lakást is tudott építeni.

Még egy nevezetes esemény történt az 1926. évben! Hivünk marha-állományát nagy száj- és körömfájás pusztította. Katona Sándor ekkor, az egyházközség vezetőségének egy állatbiztosító egyesület alakítását javasolta. A szövetkezet megalakult és ő annak azóta mindig az „ingyen“ pénztárosa! Csak így érthető, hogy minden koncesszió dacára, tagjainak ma is 1%-os biztosítási díj ellenében 80%-os kártérítést képes fizetni. A Magyar Pártnak is ő a leghűségesebb tagja; dicsekvés nélkül mondhatjuk, hogy vármegyénkben nincs olyan község, ahol a magyarság egységesebb volna. Jó hatását ennek még a községi ügyek intézésénél is látjuk (iskolai segély!), mert a két román párt közül mindig az győz, melyikhez mi állunk. Katona Sándor azonban nemcsak „jó magyar“, hanem elősorban emberiesen érző, jó keresztény ember. Ezt látta meg rajta a község lakossága is, mikor az 1926. évben e kétharmad részében román lakosságú község, egyhangú lelkesedéssel a maga másodbirájává választotta meg egy olyan román primár mellé, ki a birói hivatalhoz, a maga nagy elfoglaltsága miatt, csak a nevét adta. Ő kezdette meg nálunk a községi utak és hidak rendbehozását, s ma már az a helyzet, hogy a szomszédos „város“ sárosabb, mint a mi községünk.

Ilyen ember a mi Katona Sándorunk; ki most, a hosszú téli estéken, teljes testi- és szellemi épségének boldog birtokában, viszontagságokkal teljes élete sok-sok küzdelmeire visszagondolva, derűs lélekkel mesélget térdre ülő, bajuszát tépdeseő kis unokáinak, csodás történeteket arról, hogy a Mindenható Isten, ki mindnyájunknak atyja, Ennek bizó gyermekeit soha el nem hagyja.

Vizeink hasznosítása a mezőgazdaságban.

Megbecsülhetetlen mértékben növeli a gazdaság értékét az, ha vize van. Bármilyen kis patak vagy tó, vízzel telt csatorna, szabályozható belvíz, a gazdaság területén duzzasztható patak, az összegyűjtött szennyvíz vagy bármely más víz a gazdaság jövedelmezőségét lényegesen befolyásolhatja. A gazda leleményessége számtalan módját találja meg annak, hogy miképpen hasznosítsuk vizeinket. A sok közül csak néhányat mondok el.

Örökös ellensége a gazdának az időjárás. Legkézenfekvőbb felhasználása az arra alkalmas vizeknek az öntözés. Minden gazdasági növényünk termését fokozza az öntözés és ha öntözni tudunk, olyan növényeket is termelhetünk, melyeket öntözés nélkül alig tudnánk termelni.

Túlságosan vizenyős területek, melyeken a víz mélysége nem szabályozható, vagy melyekről a víz nem vezethető le, de a szárazabb évszakban eltűnik, fűztermeléssel használhatók ki igen jól. A nemes fűz vessző nagyon kelendő. Maga a fűzbokor igénytelen. A fűztermelés kevés munkával jár és kat. holdanként 70—80 métermázsza fűz vesszőre számíthatunk.

Mocsaras területeken kezd mindinkább jövedelmezőbbé válni a nádtermelés. Stukaturnádra minden fából készült földéknél szükség van. A műselyemgyártás is sok nádat, különösen alárendeltebb minőségű, kúszált és törött nádat igényel.

Azok a vizek, melyeknek sebes folyásuk van, vagy esésük elég nagy, mint gazdasági vizierőtelepek erőforrásai is kihasználhatók. Kisebb, vagy nagyobb gazdaságokban egyaránt tekintélyes költséget jelent a takarmányok előkészítése. Ha nagyobb munkateljesítményre nem számíthatunk, mint arra, hogy takarmányok előkészítésére fordítandó igásfogat, vagy gépmunkaerő kiküszöbölhető, mert a kis vizikerék vagy turbina elhajtja a darálót, szecs kavágót, gyapjufésülőt stb., már akkor is nagyértékű a víz ilyen kihasználása.

Allóvizeinket, lassú folyású, de duzzasztható patakjaink ártereit, vagy magasabb vízállású patakok vizét haltenyésztéssel hasznosíthatjuk.

A természetes tavak, különösen, ha azoknak vízmélységét gyors lecsapolással és utántöltéssel szabályozni is tudjuk, épp úgy kiválóan alkalmasak a haltenyésztésre, mint azok a mélyebben fekvő értéktelen vagy gyengébben termő szántóföldek

és rétek, melyek alkalmas berendezéssel 80—100 ‰ mély vízzel boríthatók. Ahol duzzasztható bővízü patak folyik át kevéssé értékes földterületen, mindenhol érdemes befektetéseket tenni és mesterséges halastavakat létesíteni.

Az ilyen mesterséges halastavak létesítése aszerint kíván több vagy kevesebb befektetést, hogy milyenek a terepviszonyok. Ha az így kihasználható patak egy keskeny, hosszú völgyben folyik végig, akkor a tó létesítéséhez nem kell egyéb, mint a völgyet keresztben elzáró, aránylag alacsony gát, néhány vízleeresztő zsilip s a lecsapoláshoz szükséges néhány árok. Ha azonban a kihasználható patak távolabb van a tóvá alakítandó területtől, vagy mélyebben van benne a víz szintje, akkor költséges duzzasztó, vízvezető, vagy vízemelő művekre is szükség lehet.

Kisebb tavakat, víztartó gödröket, patakok kiszélesíthető medrét is felhasználhatjuk haltenyésztésre. Célszerű, ha ezekben a tavakba a legközelebbi tógazdaságokból szerzett ivadékot eresztjük be. A hal gyorsan nő. Jó táplálkozási viszonyok mellett az első ivadék egy év alatt fél kgr. súlyra is megnő. Minden olyan vízben, ahol vizinövények, moszatok stb. élnek, sok természetes haltáplálék is van, ami nem más, mint a vízben élő, szemmel nem látható apró állatkák és növények tömege.

Olyan vizeket, melyekben sok a korhadó szerves anyag, vizinövény vagy értéktelen viziállat, különösen béka, víziszárnyasok tenyésztésével lehet kihasználni igen jövedelmezően. Legelsősorban a kacsatenyésztéssel.

A kacsafalánk és igen élelmes állat. Nagyon szereti a vízben található növényi és állati eredetű korhadó szerves anyagokat. Apró halakból, békapetékből, békaporontyból nagyon sokat elfogyaszt, ha hozzájut és természetesen kitűnően fejlődik is tőle. Úgy a korhadó szerves anyagok, mint az élő állatok testének anyaga nagyrészt fehérjefélékből áll, mely különösen a fejlődő fiatal szervezeteknek nélkülözhetetlen tápanyaga. A vizeinkben kihasználatlan ilyen anyagok szinte felkinálják ezeket a vizeket kacsatenyésztésre, mert sehol olyan olcsón és gyorsan nem tudjuk felnevelni a fiatal korában igen sok fehérjeféle tápanyagot igénylő kacsát, mint éppen a békában, békaporontyban, rákok, halak, csigák és rovarokban bővelkedő állóvizekben.

Az ilyen vizek mellett tehát nagyon érdemes a kacsatenyésztésével foglalkozni. Eltekintve attól, hogy a kacsapece-

nyéje egyik legkiválóbb és legkedveltebb húsféleség, értéke s csemegezsírja is rendkívül keresett.

Az utóbbi években egyre fokozódik az érdeklődés és a kereslet kacsatojás iránt, melynek fogyasztása nálunk eddig szokatlan volt. Pedig a sokáig frissen tartható és zsíros kacsatojások legalkalmasabbak a sütemények és tészták készítésére. A cukrászok ma már nagy előszeretettel használják fel. A beltartalmát és tápértékét illetően a kacsatojás sokkal értékesebb a tyúktojásnál.

Nem igen volt szokásban nálunk a kacsaák tépése. Pedig a kacsa épp úgy, mint a liba, élve is kopasztható és így a kacsánál is fokozható a tolltermelés. A kacsa sárgásfehér tollát az utóbbi időkig nem tartották olyan értékűnek, mint a hófehér libatollat. A tollazonosító ipar azonban ma már olyan kiválóan tudja tisztítani és kidolgozni, hogy használati értéke felér a libatollal.

Még egy megbecsülhetetlen előnye van a kacsának az összes egyéb baromfival szemben. A baromfikolerán kívül más fertőző betegség alig tesz benne kárt.

Ismétlem, a vizek hasznosítási kérdése a víz gazdájának leleményességétől függ, s mindenhol más és más megoldást talál. Igyekezzünk a gazdaságunkban vagy közelben levő vizeket gazdaságaink céljaira hasznosítani s jövedelmi forrásainkat ezzel is szaporítani.

i Vízjog és kihasználási kérdésekben tanácsért forduljunk az Erdélyi Gazdasági Egylethez (Cluj, Str. A. Mureşan 10. sz.). Az egyesület évi tagdíja csupán 60 lej, amelynek ellenében a tagok az egyesület lapját, az Erdélyi Gazdát tagsági illetmény fejébe kapják.

Jegyzet. Az előadás után az előadó beszélje meg hallgatóságával a következő kérdéseket: Hol vannak a község határában folyó vagy álló vizek, patakok? Melyik volna felhasználható ezek közül kender áztatási, ruca, liba nevelés, haltenyésztési célokra? Lehetne-e vízi erőre berendezett mezőgazdasági, ipari gépeket beállítani a meglevő vízi erőre? Így pld. malmot, gyapju fésülőt, daráló, szeckavágó stb. takarmány feldolgozó gépet, villany-telepet? Lehetne-e nyílt vagy zárt vízvezetékét csinálni? Lehetne-e a mederből porondot termelni? Lehetne-e rét, legelő, bolgár kert öntözésre felhasználni a vizet? Lehetne-e halgazdaságot berendezni? Lehetne-e kis fürdőhelyet berendezni az idegen forgalom emelése érdekében? Mindezek az előadás után megbeszélendőek. Tanácsért az E. G. E.-hez, vagy annak útján a kulturménökséghez forduljanak.

A legelőjavítás.

Ha a rét a mezőgazdaság mostoha gyermeke, akkor a legelő a legmostohább. Legelőinkkel még annyit sem törődünk, mint a rétekkel. Igaz, hogy a rétekkel sem törődünk semmit, légfeljebb, hanem inkább mit kaszálni, hát nem kaszálunk. A legelőnek nevezett koplalóra azonban akkor is kiverjük az állatot, ha nincs mit legelni, ha a felázott talajon térdig jár annak talajába az állat. Tehát valósággal céltudatosan igyekszünk azt tönkretenni.

Pedig ez így nincsen jól. Ne vénasszonyos sírás-rivással, jajgatással akarjunk a nehéz időben magunkon segíteni, hanem tegyük meg mi is ami megtehető, helyzetünk javítása érdekében.

Ha szűken is van a garas a gazdaportákon, a kényszerítő körülmények hatására hozzá kell kezdenünk legelőink megjavításához.

A legelők megjavításával kapcsolatos munkánk háromirányú: 1. a legelőgondozás, 2. a termőképesség fenntartása és fokozása trágyázással és 3. a legeltetés rendszerezése, szabályozása. Lássuk sorra ezeket:

1. A legelő gondozása abban áll, hogy minden a legelőre nem való gatz, bozótot, kórót, bogáncsot a legelőterületről kiirtunk. Nem elégséges azonban a káros növényeket sarlóval, vagy kaszával levagdosi, hanem azokat lehetőleg gyökerestől ki kell irtani. Akkor számíthatunk azok pusztulására, akkor távolítjuk el ezeket a legelőről véglegesen, ha a sarjadzóképes gyökereit is kiirtjuk. A legelőterület egyenetlenségeit okvetlenül simítsuk el. Fogasolással nagymértékben segíthetünk a bajon. A vakondtúrások koratavaszi elegyengetésével megakadályozzuk a zombékok, üres foltok képződését. Elmaradhatatlan kelléke a legelőnek a jó bővizű kút és itatóvályu. Okvetlenül szükséges, hogy a legelőn az állat árnyékos helyet találjon. Pár ligetszerű facsoporttal a kérdés megoldható. Még ha idősebb fák is állanak a legelőn, vegyük körül azokat erős deszkával 1.5—1.8 méter magasságban, vagy helyezzünk el vasból készült vakarózó iveket a fák körül, hogy az állatok delelés közben ne dörzsöljék le a fák kérgét, ami sokszor a fa elpusztulását idézheti elő. Fiatalabb fáknál meg éppen szükséges a körülkerítés, mert az állatok tönkreteszik a fát. Nem megoldás a fának tüskés ágakkal való bekötése, mert az állatnak szüksége van a dörgölődésre, vakaródzásra. Adjuk meg erre a módot az előbb említett formában.

2. A legelő termőképességének fenntartását és fokozását csak rendszeres trágyázással érhetjük el. Az elhanyagolt, soha nem trágyázott, ápolatlan legelőket csak műtrágyázással termőerőre bírni nem lehet. Még abban az esetben sem, ha a legelő fűállomá-

nya egyébként megfelelő. A humusznélküli, kiszarolt legelőtalaj legtöbb esetben életelen, vérszegény. A legelső teendő a természetes, szervestrágyákkal való meghördása a legelőterületnek. A jó, érett istállótrágya valósággal csodákat mivel. Eltűnik a moha, mert az csak sovány talajon nő meg. Így a fűállomány fejlődése biztosítva van. A jól megtrágyázott legelőn a fűvek erőteljesen nőnek a legeltetés után is, így gyorsabban térhetnek vissza az állatok az egyes szakaszokra. A tehenek több tejet adnak, a növendék állat szebben fejlődik. A fűvek sarjadzása is gyorsabb. Nyáron nem sül ki olyan gyorsan a trágyázó legelő. Ősszel hosszabb ideig legeltethő. A legelő talajának éppen úgy szüksége van a rendes beérésre, mint a szántóföldnek. Ezt csak a humuszképző, szervestrágyák és a dusabb növényzet képes elősegíteni. A humuszban gazdagabb talajának dusabb a növényzete a szélesebb leveleivel a harmatképződést is jobban képes kihasználni. Az istállótrágyán kívül, mint humuszképző anyag különösen hasznos a jól készített komposzt vagy keveréktrágya. Ha az állatok éjjelre is a legelőn maradnak, akkor az ugynevezett fektetéssel való trágyázásról lehet szó. Egy hétig egy kisebb, bekerített részre tereljük minden éjszakára az állatokat. Így végig fektetjük 1—1 heti időtartalommal az egész legelőterületet. A fektetés után erősfogu vasgereblyével teregezzük szét a marhatrágyát, hogy abból mindenhova egyenletesen jusson.

Műtrágyát csak akkor alkalmazunk a legelőterületeken, ha megfelelő humuszanyaggal már elláttuk a kiszarolt talajt. Általános műtrágyázás előtt azonban kísérletekkel győződjünk meg a műtrágyának termésfokozó hatásáról, a mésznitrogént és szuperfoszfátot próbáljuk ki. Ha a legelő fűállománya nem megfelelő, felülvetéssel, vagy teljes felújítással kell segítenünk.

3. *A legeltetés szabályozása.* Igen fontos, hogy a legelőterületet okosan használjuk ki. Helytelen kora tavasszal kivenni a legelőre az állatállományt és azt egészen a havazásig kinn hagyva széltebe-hosszába legeltetni. A növényzet sarjadzókéességét legjobban rontja a korai késői legeltetés. Nem szabad sohasem túl sok állatot a legelőre kihajtani, hanem csak annyit, amennyit megbír. A juh rágja le leginkább a fűállományt, a ló is eléggé tőből harap, legenyhébb a szarvasmarha legelése. Tehát a szarvasmarha után a ló még mindig talál legelni valót, a ló után meg a birka. *Leghelyesebb, ha a legelőt 3—4 szakaszra osztjuk be.* Egy-egy szakaszt 1—2 hétig legeltetve 5—6 hét múlva kerül oda vissza a legelő állat. Így nemcsak a legizletesebb fűveket, hanem a kevésbé izleteseket is lerágják, a kimélt, pihentetett részek pedig közben megerősödnek. Hogy a közös legelőn rendszeres munka induljon meg, hogy a gazdakörnek állandó és ingyenes szaktanácsadó álljon rendelkezésére, leghelyesebb, ha megalakítják a legelőügyi bizottságot. Az érdeklődők forduljanak ezügyben az Erdélyi Gazdasági Egyesülethez, (Cluj, Andreiu Muresan

10.) ahonnan a 20 lej postai portó ellenében szakszerű felvilágosítást és utbaigazítást kaphatnak. Az E. G. E. tagjai 60 lej évi tagdíj ellenében az Egylet hivatalos lapját az Erdélyi Gazdátagsági illetmény fejében kapják.

Jegyzet: Előadás után az előadó beszélje meg hallgatóságával a következő kérdéseket: Hol vannak a községben közös legelők? Van-e azokon vakond turás, tüske, olyan mérges növények, amelyeket az állatok nem legelnek le? Van-e nehéz szeges boronája a községnek, amellyel a vakondturások, trágyacsomók szétteríthetők? Ha nincs, akkor a gazdakör vagy község kérje a vármegyei mezőgazdasági kamarát, hogy 25% segélyt nyújtson annak a beszerzésére. A pásztorokat utasítani kell a tüskék és mérges növények állandó irtására, esetleg jutalom is ígérhető részére. Szükséges-e a foltos részek bevetése? A kutak, vályuk rendben vannak-e? A kutak környéke meg van-e hordva kavicssal vagy kövekkel, hogy szárazon lehessen azokat megközelíteni? Nem kell-e árkolni a legelőket? Lehetne-e kísérletet tenni a legelő fásítására, bekerítésére, szakaszonként való legeltetésére? Mikor volt utoljára trágyázva, kik, mikor, mennyi trágyát kellene kihordjanak? Mindezek megbeszélendőek és minden munka végrehajtására 1—1 gazdatársnak megbízás adandó.

KÖZLEMÉNYEK.

Képes ABC és Olvasókönyv. Nagy hiánya volt eddig a magyar népnevelő munkának, hogy nem állott megfelelő népies tankönyv a rendelkezésére, melyből a betűvetést családi körben is el lehet sajátítani. Nem kell felsorolni az okokat, melyek ezt a hiányt egyre érezhetőbbé tették. Éppen ezért a Minerva Nyomdai Műintézet mindenképen hasznos és üdvös munkát végzett annak a pompás kis könyvnek kiadásával, mely Képes Ábécé és Olvasókönyv néven hagyta el a napokban a sajtót. A könyvet Gyallay Domokos szerkesztette népiskolai szakemberek közreműködésével. A Minerva azonban nem állott meg ennél az első lépésnél. Elterjedt néplapunk, a Magyar Nép útján közhírré tette, hogy mindazoknak, kiknek nem volt alkalmuk és lehetőségük a magyar írásnak és olvasásnak megtanulására, ingyen megküldi ezt a pompás kis könyvecskét, ha annak megküldését a kiadóvállalattól kéri. A Minerva ezzel az elhatározásával nemcsak a magyar kultúra ügyének tett igen

nagy szolgálatot, hanem magának is. A nyomdáknak a portékája elvégre mégis csak a betű. Irástudatlan tömegek mellett nincsen kelendőse a könyvnek. Amikor a Minerva az írás és olvasás tudományának közvetlen terjesztésének szolgálatába áll, egyidejűleg a maga üzleti körének alapjait szélesbíti. A modern, messzelátó gazdasági gondolkodásnak oly példáját adta ezzel ez a magyar vállalkozás, mely európai viszonylatban is világító például szolgálhat. Bizonyság és úttörés ez a kiadvány abból a szempontból is, hogy a magánvállalkozás mindig a legtisztább közérdeket szolgálja akkor, ha erkölcsi és nemzeti alapon áll. Ennek a Képes Ábécének terjesztésében fontos szerep vár mindenki-re, ki népünkkel közvetlen munkaközösségben áll. Papok, lelkészek, gazdatisztek, iparosok, kereskedők maguknak tesznek szolgálatot, ha e Képes Ábécé terjesztése érdekében az önzetlen közvetítés munkáját vállalják. A Minerva mindeakinek készségesen rendelkezésére áll. Az ügy érdekében mi arra kérjük e füzet olvasóit, kik e közvetítésben részt kívánnak venni, hogy a bejelentéssel egyidejűleg küldjék be az igénylőknek pontos névsorát. A céltudatos kulturpolitika szempontjából igen fontos és hasznos dolog tudni azt, hogy kikben él a legélénkebben a kulturközösség tudata és a kulturális szomjúság. A Képes Ábécét a legmelegebben ajánljuk és a magunk részéről is csak biztatni tudjuk olvasóinkat, hogy a könyvecske terjesztésében vegyenek részt.

Műkedvelői színművek kérdése. Aki falun él és népünk művelődésén munkálkodik, jól ismeri azt a fontos szerepet, mit a falusi kulturális életben a műkedvelő színjátszás betölt. Ismeri azonban azokat a nehézségeket is, melyekkel e feladat elvégzése jár. Ezek közül most csak kettővel foglalkozunk. Az egyik a falusi használatra alkalmas színművek és egyfelvonásosok hiánya, a másik azok az akadályok, melyek legtöbbszörre az engedély megszerzésének útjában állanak. Azzal a gondolat-tal foglalkozunk, hogy e nehézségek elhárítása érdekében kis színmű gyűjteményt adunk ki olyanformán azonban, hogy minden darabot előzetesen engedélyeztetünk és az engedélyezés számát és záradékát rányomtatjuk. Ma az a helyzet, hogy ugyanazokat a darabokat mindig újra be kell mutatni engedélyeztetés céljából. Akkor is, ha azt évente több százszor előadják. Ez nemcsak a falusi rendezőnek szempontjából nagy teher, hanem nyilván a közigazgatás számára is, mert így újra meg újra ugyanazzal a kérdéssel bajlódik. A nehézséggel tisztában vagyunk, próbálkozásunk még sem látszik reménytelennek. Törekvéseink számára biztatás az, hogy ez a megoldás egy ízben már sikerült és a könyvre rányomtatott bucaresti engedély alapján a darab előadása sehol sem ütközött akadályba

A „Magyar Nép“ új köntöse. A „Magyar Nép“, melyet Szegfű Gyula, a híres történetíró, a magyarországi néplapok elé követendő például állított, új köntösben jelenik meg. Tartalma négy oldallal gyarapodott, melyet a szerkesztőség főként a tudomány népszerűsítésének szolgálatába állított. Ezt a négy oldalt számról számra szemléltető képek és érdekfeszítő szövegek töltik ki. A „Magyar Nép“ eddig is az iskolán kívüli népnevelésnek egyik legfontosabb eszköze volt. Megjelenésének 15 esztendeje alatt voltak idők, mikor egyedül munkálkodott e nagy feladaton. A mezőgazdasági válság súlyos időit nagyobb megrázkódtatások nélkül átélte ez a kitűnő néplapunk, mely most új, rohamos fejlődés útjára lépett. Igen hasznos munkát végeznek olvasóink, ha ezt a fejlődést a maguk részéről minden eszközzel előmozdítják.

Az „Erdélyi Iskola“. Ez a kitűnő pedagógiai és népnevelő folyóirat minden újabb számban fejlődést, emelkedést mutat. Szerkesztői György Lajos dr. egyetemi magántanár és Márton Áron, a kath. Népszövetség igazgatója, maradandó művet alkottak e folyóirat megalakításával és munkaközösségének megszervezésével. A folyóirat, melynek népszerűsége tulterjed Erdély határain, elsősorban a katolikus népnevelés és népoktatás szempontjait tartja szem előtt. Abban az anyagban, melyet eddigi kötetei felölelnek és népszerűsítenek, igen sok oly természetű közleményt találhat az olvasó, mely felekezeti különbség nélkül hasznosítható a népnevelő munkában.

A Népnevelés első füzeté. Amint első cikkünkben már megtudta az olvasó, a Népnevelés első füzetét 4000 példányban juttattuk el Erdély magyar lakta falvaiba és városaiba. Füzetünket az alábbi magyar lapok fogadták el mellékletül és küldték szét előfizetőiknek: A kath. Erdélyi Iskola, a Református Szemle, az unitárius Keresztény Magvető, a Királyhágóntúli Reformátusok Lapja, a Magyar Kisebbség, a Szövetkezeti Értesítő, a Magyar Népegészségügyi Szemle.

Ebből a névsorból láthatja az olvasó, hogy munkánk célja minden erdélyi magyar kulturális törekvés összefogása népünk művelődésének emelése érdekében. Az is kitűnik azonban, hogy ezt a törekvésünket mindenki megérti és egyforma szeretettel támogatja. Már ezért az eredményért egyedül is érdemes volt ezt a munkát megkezdeni.

Levelezési cím:

NÉPNEVELÉS szerkesztősége Cluj,
Strada Baron L. Pop 5.

REFORMÁTUSOK LAPJA

■ Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
Református Püspöki Hivatal Oradea, évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
Strada Petru Maior 1. ára 10 lei. — Megjelenik minden
Kéziratokat nem ad vissza a szerk. hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Az egyházfegyelem feltétele.

Megnyitó beszéd a Carei egyházmegye közgyűlésén.

Régi megállapítás, miként a jelen magába foglalja a multat, mint annak sirja, s a jövődőt, mint annak bölcsője.

A multnak e sirjából nyújtja ki csontkezét Európa mai 47 állami nacionalizmusa, s őrzi azt a nyugalmi helyzetét népek és nemzedékeknek, mely egyre inkább csak távolodik attól a világbékétől, melyet nagy álmodozók, az emberiség ideális állapotaként irtak zászlaikra s amely gondolatnak a történelmi évezredek alatt oly sok mártirja volt.

De ugyancsak e sirba beágyazva, ott látjuk ennek indító okát is, azt a telhetetlen önzést, melynek eredőjeként, Európa viszonylag kis területén, hosszú vajudással, tengernyi küzdelemmel, évezredekig tartó forrongással fejlődött a kultúra oly magas nivóra, hogy végül megindult meghódítani majd az egész földet. És innen indult ki a kultúra égisze alatt a legkiméletlenebb önzés, a fegyverek vésszes hatalma, mely gyors egymásutánba pusztítá a művelődésben elmaradt, ellenállásra képtelen őslakókat.

Ott van mindezekből e sir fenekén annak meglátása, mikép a kultúra csak akkor lehet áldást és örök békét hozó, ha annak hordozói Istenben vetett rendületlen hittel, igaz vallásossággal átítatva törnek céljaik felé, miért is a jelen által azzal párnázandó ki a jövődő bölcsője, ha elkerülni akarja az emberiség a vég katasztrófát.

A nagy afrikai kutató Stanley mondja emlékirataiban: A vallás olyan mint a kertész, kiirtja a gonosz hajlamokat, melyek mint csalán és gyom nőnek fel a lélek kertjében, ha az nem részesül kellő ápolásban. Az emberi társadalom azon a védelmen alapul, melyet a fegyveres törvény nyújt neki. De akiben elevenen él a hit Istenben, az a vadon erdő mélyén is ép oly biztosan érzi magát. A törvény azonban egymagában nem elegendő az embernek, mert az csak a visszaélés elleni védelemre és az ezt megszegők megbün-

tetésére készült. Csak a vallás tanit önzetlenség, jóságra, sőt fenséges közömbösségre még a halállal szemben is. És valóban, a bölcs emberre minden hely boldog kikötő, hol szeme az eget láthatja.

Hogy az eszmék, vágyak elevenen élnek a mai emberben, az élet minden megnyilvánulásából kimutatható.

Mert valóban csudálatos, de örök törvénye az emberiség fejlődésének, hogy a népek lelkében megfogamzott új eszmék és vágyak, mikor a fejlődés természetes folyamatában megérlelődtek, ellenállhatatlan erővel törnek elő.

Krisztus egyházának kell hát az élre állnia, hiszen kötelezi erre a missziói parancs, s a zászlót fennen lobogtatva, vinnifaz embeiség fejlődését ebben az irányban.

A testvér római egyház pápájának utóbbi béke szózata már e síkon mozog, az örök béke eszméjéért martir halált halt Mórus Tamás most történt szentté avatása e cél szolgálatában áll.

E cél felé hív zsinatunk kezdeményezésére, egyházkerületünknek a meglazult eresztékek helyre igazítására utaló rendelkezése, az egyházfegyelem intézményes bevezetésével, melynek szabályzat tervezete itt fekszik előttünk, mai gyűlésünkön, hozzá szólás végett

Épen most van 400 éve annak, hogy Kálvin megírta nyomtatásban Institúcióját, melyben jelentékeny szerepet szán az egyházfegyelemnek. És ha már akkor, a reformáció hajnalán szükség volt annak életre hívására, mennyivel inkább szükséges az ma, az általános fegyverkezés korában, hiszen ha a béke biztosítására technikai csudák lépnek akcióba: az egyháznak hatványozottan kötelessége szintén fegyverkezni, a lélek, az erkölcs visszavezetéséhez az igaz kutfőhöz, az egyházfegyelem lelki vértetével.

Az egyházi fegyelmezés akkor lép életbe, mikor a sérelem nem egyeseken, hanem Isten szentségén esett, amikor nem ember és ember, de Isten és ember között van elintézni való, melyet a gyülekezeti elvből folyólag, a tisztségre megbizottai, a presbitérium által intéz.

A fegyelem alapjai: Isten suveren törvénye, minden gyülekezeti tagra kiterjedő volta, s annak a gyülekezet egyeteme által történő gyakorlása, úgy az ó, mint az új szövetségben felfalálható.

De hangsúlyozottan írja elő a II Helvét hitvallás, a II. erdődi, tarcal-tordai hitvallás, a komjáti, Gelei kánon, az 1791. Budai zsinat. És bár hitvallások és kánonok ma jogi értelemben nem bírnak kötelező erővel, azokat nem szakíthatjuk ki erővel egyháztörténelmünk változatos fejlődési időrendjéből, miért is föltétlenül kötelező erejük maradnak erkölcsileg az idők végezetéig.

Az ezen előírásokból folyó fegyelmezésnek szeretetben és nem

tulszigoruan kell végbe mennie és miután nem speciális bünöket van hivatva megtorolni, nincs és nem lehet külső kódexe, mely bizonyos vétségeket megenged, vagy elnéz, másokat ítélet alá vesz, mert minden bün, mihelyst a nyilvánosság elé lépett, azonnal fegyelem alá vonandó. Minden nyilvános és megbotránkozó bün, bármilyen jelentéktelennek látszik is, szükséges, hogy tárgyát képezze az egyházfegyelemnek. Ezekből okszerűen következik, mikép a vétségek felsorolását nem kimerítve, hanem csak példakép lehet eszközölni, különben büntető kódex lenne belöle.

Az egyházfegyelem bevezetésének elengedhetetlen feltétele azonban, hogy mielőtt valakit fegyelmezni akar az egyház, hirdette-e Isten fegyelmezö, megtérésre hívó igéjét. Megtett-e mindent, hogy a hívök tisztába legyenek az Ige ítéletével? Mert az olyan egyház, melyben az Ige így nem hirdettetett, amely nem kereste meg az elveszettet, nem hívta vissza a tévelygöt, nem tusakodott a bünösökért, hanem csak fegyvert hoz ellenök: nem lehet jogosult a fegyelem gyakorlására, mert minden ítélet Isten előtt a saját ítéletévé és kárhoztatásává változik, lévén a fegyelem, bünbánata első sorban magának az egyháznak és engedelmesség az Igének. (Imre Lajos: »Ige és Fegyelem«).

Megtörténhetik u. i. hogy a gyülekezet érzéke teljesen eltompult bizonyos bünnel szemben. Pl. a gyülekezet nagy része nem jár templomba, vagy nem él úrvacsorával, divatban van a káromkodás.

Megeshetik, hogy a presbiterium nemcsak nem vállalja az eljárást ezek ellen, de épen a presbiterium tagjai, az egyházvezetök azok, akik e vétkekben hibásak, vagy ezt maguk is gyakorolják, vagy pedig úgy fogják fel, hogy ezek nem is hibásak, s nem lehet ellenök fellépni.

A fegyelmezés bevezetése tehát nemhogy feleslegessé teszi a pásztoráció munkáját, de még szükségesebbé teszi és még jobban megnöveli azt.

Ugyanazért, amidön erre fokozottan felhivom a lelkeszi kar figyelmét, rámutatok arra, mikép *conditio sine qua non* Isten fegyelmezö, megtérésre hívó igéjének hirdetése nemcsak a szószékröl, de az egyháztársadalmi alakulatok célkitüzései közé is beiktatandó annak tanítása és különösen a férfi és nőszövetségek és ifjusági alakulatok munka mezején értendő meg hiveink seregével, mikép a fegyelmezés szeretetben történö gyakorlása, Isten igéjéböl fakadó egyház megtartó erö.

Ezen elgondolások kell, hogy vezessenek az egyházfegyelmi szabályzat megalkotásánál, mert a test és világ naponként megújuló kísértéseit nem gyözhethük meg máskép, mint Isten tiszteletéböl fa-

adó azzal a szent érzéssel, mellyel a tékozló fiú gondolt bünére és atyjára. És mert, amint írva vagyon János evangéliumában (I. 2-17.) a világ elmulik és annak kivánsága is, de aki az Isten akaratát cselekszi, megmarad örökké.

Ezek világításában értjük meg a mennyországról egyik költő által adott meghatározás mélységes értelmét:

»Dal a daltalanoknak, látás a vakoknak, boldogság azoknak, kik örökké bujdosnak, hit a szerencsétlen hitetleneknek. Isten csókja azoknak, kiket soha sem csókolt meg senki.«

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Kisebbségi sorsba jutott magyar református egyházunk folytat harcot intézményei létéért és fennmaradásáért.

De hát Üdvöztünk mondotta: »aki megakarja tartani életét, elvesziti azt, aki elvesziti, megtalálja azt, vedd fel a Te keresztedet és kövess engemet.

Tartsuk szemünk előtt a krisztusi intelmet és a 2000 év előtt született Horatius ismert szavait idézzük emlékezetünkbe.

Nagy Sándor,
egyházm. gondnok.

Lelkészi államsegélyek.

Lapunk múlt számában, — annak hirrovatában — jeleztük már hogy a kultuszminisztérium egyenes rendelkezésére az egyházkerületi pénztárnoknak Bucureștiben kellett utaznia, megfelelő segéderővel, hogy az 1935—36. évi költségvetés parlamenti megszavazása értelmében és a miniszteri számvevőségtől ott nyerendő utasítások alapján, a lelkeszi kar április havi államsegély státjait elkészítse.

Ezuttal beszámolhatunk arról, hogy az ott nyert rendelkezések szerint az elmúlt havi fizetési stat teljes egészében elkészült és az a miniszteri számvevőség részéről kellő átvizsgálás után jóvá is hagyott. Azonban ugylátszik, — bár első volt az összes felekezetek által elkészítettek között, — a közbejött husvétii ünnepek miatt, a miniszteri kiutalás mindezideig nem érkezett meg a püspöki hivatalba. Ezen elmaradáson nem is lehet csodálkozni, hiszen az összes felekezetek államsegélyei, minden egyes lelkeszt illetőleg, változást szenvedett és a legkisebb adatig új kiszámítást igényelt. Reméljük azonban, hogy az elkövetkező napokban az új alapon kiutalt államsegélyek fizetési utalványa és ezt követőleg a megfelelő hitel is megérkezik.

Az államsegélyek megállapításánál és kiszámításánál a következő vezérelvek vannak. Elsősorban minden lelkész és segédlelkész, — kiknek fizetése között, amennyiben egyforma szolgálati idővel rendelkeznek és egyosztályú városba sorozott helyen teljesítenek szolgálatot, különbség nincsen, — kiinduló alapfizetése fejében beállított az 1934. évi december havi törzsfizetés az 1935 január — március hónapokra pótlólag utalványozott pótlék egy havi bruttó alapösszegével együtt. Ezen most már alapfizetesként szerepelő összeghez hozzáadandó — ott ahol szükséges, — a gyermekek számának megfelelő családi pótlék, ami 1 gyermeknél 100, 2 gyermeknél 150 és 3, vagy több gyermeknél 250 Leit jelent havonként. Az így nyert bruttó államsegélyből levonattott az évi paróchiális jövedelem egy hónapra eső része. A régi paróchiális jövedelemmel szemben az új paróchiális jövedelem megállapítása a következőképpen történt: A minisztériumban kizárólagosan ezen célra kinevezett bizottság tételenként átvizsgálta a múlt évi egyházi vagyonok és jövedelmek beadásával együttesen felterjesztett egyéni jövedelmi kimutatásokat és az összes évi jövedelem címén megállapított összegnek 58% -a számított ki, amelynek $\frac{1}{12}$ része iratott be a statba, mint amely a fenti törzsfizetésből paróchiális jövedelem címén levonandó. Ennek az $\frac{1}{12}$ rész osztási műveletnek az eredményénél azonban kikerekítés történt, mégpedig fellele 50, ill. 100 Leig. A paróchiális jövedelem levonása után mutatkozó különbözet csökken továbbá a 4%-os kereseti, 0.03% utadó és az új alapon számítandó, u. n. supracota-adó összegeivel. Ez utóbbi minden évi 10,000 Leien felül mutatkozó jövedelem után nyer számítást, miután a megfelelő levonások eszközöltettek. Az adók levonása utáni összeg képezi 1935 április 1-től a lelkészi államsegélyeket.

A fent felsoroltakból is világosan kitűnik, hogy az újonnan utalt államsegélyeket nagy mértékben és elsősorban a lelkészi kar által bejelentett jövedelembevallások változtatták meg, illetve befolyásolták. Nagy általánosságban a kevesebb paróchiális jövedelemmel rendelkező lelkészeknél az 1934. évi államsegélyhez képest emelkedés mutatkozik, természetes, hogy ezzel szemben több helyen csökkenés is állott elő, sőt egyes paróchiák teljesen államsegély nélkül maradtak. Az egyes lelkészek részére ezidőszerint kijáró összegeknek itt való lekötésére sajnos, megfelelő hely nem áll rendelkezésünkre, de a bizonyára nemsókára kiküldendő szétosztó ívből mindenki megállapíthatja a részére jövőben utalandó fizetéseket.

Az új fizetésutalással kapcsolatban azonban sem újabb korpótlék, vagy családi pótlék utalása nem engedélyeztetett és a jövőben állásváltoztatásokat sem vesz figyelembe a minisztérium. Azaz bár-

mily címen megüresedő lelkészi állás után, — egyelőre a f. állami költségvetési évben, — államsegély nem utaltatik, minek következtében a már most üresedésben lévő állások betöltése esetén sem számíthatunk az új lelkészek részére államsegélyre. (k. j.)

Iskola és belmisszió.

Az elmúlt év őszén tudományos theologiai konferenciánkon az a megtiszteltetés ért, hogy egyházunk evangéliumi munkáiról tarthattam előadást. Előadásom főképp kritikai természetű volt és teljes őszinteséggel próbálta feltárni kerületünk belmissziói munkáinak alapnehézségét: az elvi megalapozottság hiányát. A szünni nem akaró hozzászólásokból azt kellett látnom, hogy a felvetett kérdés lelkészi karunk egyetemének égető problémája, de szomorúan kellett tapasztalnom, hogy szigorú, de jószándéku bírálatomat egy-két felszólaláson kívül teljesen félreértették, fiatalos kötekedésnek vették, vagy pillanatnyi nekikeseredésemmel magyarázták. A talán valóban tulságosan provokáló forma mögött a lényegét, sajnos, a legilletékesebb helyen sem méltányolták és elvi vita helyett megelégedtek azzal, hogy előadásomat »az eddigi felfogással ellentétben álló«-nak nevezvén (Ref. Lap. 1934. 345. o.) napirendre térjenek felette. Ezek után, bár kritikai magatartásomban inkább erősödtem, nem volt bátorságom a kérdést nyilvánosan ismét megbolygatni. Az élet (belmissziói kereteink üressége, belmissziói látszat alakulatok stb.) amugy is reá fogja kényszeríteni egyházunkat, hogy komolyan szembe nézzen és leszámoljon vele. Addig is ragadjunk meg minden alkalmat, hogy elvi szempontjainkat tisztázzuk, mert elmélet nélkül gyakorlat sincsen. Ezt a célt kívánom szolgálni *dr Imre Lajos* theol. professzor urnak az erdélyi konferencián tartott pompás előadásának részletesebb ismertetésével:

A belmissziói és iskolai munka viszonya.

»Miután még ma is sokan tekintik a belmisszió munkáját olyan jövevénynek egyházunkban, amelynek vendégjogot csak a kényszerítő körülmények adtak, de amely a közmondásbeli tótót követve kiverte az egyház érdeklődéséből és munkaköréből annak édes gyermekét és igazi veteményes kertjét az iskolát — szükséges, hogy e két munkaágnak, az iskolának és a belmisszióknak az egyházhoz és egymáshoz való viszonyát megvizsgáljuk.

I. Az iskolai és belmissziói munkák kapcsolata az egyház lényegével s ebből folyó közös feladatuk.

Az egyház élete, munkája több ágra, munkatérre, feladatra oszlik, de ezek külön-külön is és összevéve is mind egyetlen egy

cél szolgálatában: az Ige szolgálatában állanak. Így az egyház igazgatása, adminisztrációja, az egyház fegyelmező munkája, iskolai munkája, belmissziója stb. Egyiket sem szabad a másikkal szemben kijátszani s egyik sem lehet öncélúvá mindegyik az egyház lényegéből következik s az Ige szolgálatában kell álljon. Az egyház kezében az iskola sohasem sülyedhet oda, hogy tisztán világi ismeretek átadásának a helye és eszköze legyen. *A felekezeti iskolának minden ismeretet az Ige szempontja és világossága alá kell kelveznie*, minden tantárgyat abból a szempontból kell néznie, hogy az hogyan mutatja az Ige világosságánál Isten hatalmát, dicsőségét és kegyelmét a gyermeknek. De ép így a belmisszió sem lehet más az egyház lényegéből következőleg, mint egy eszköz, mely az Igének készít utat a lelkekben. Különben bálvány lesz, vagy léha, üres játék, de mindenképen emberi próbálkozás. Az olyan eszközök, munkák pedig, melyek öncélúvá váltak s nem az egyház egyetlen célját szolgálják, legyen az akár iskola, akár belmisszió, egymással ellentétbe kerülnek és végül is tehetetlenné, sőt károsná válnak az egyház életében. Vannak idők, amikor az egyház munkásságának különböző ágai kerülnek előtérbe, amint hogy Isten különböző utakat és módokat nyújthat (ujakat nyithat s a régieket elzárhatja) az Ige hirdetésére. Lehet, hogy mi ezeket nem mind használjuk fel (azt az utat, melyen nem járnak, belepí a gyom és felismerhetlenné válik, amelyet használnak, kimélyül és kiszélesedik) vagy nem egyformán vesszük igénybe őket, de ellentétbe egymással sohasem kerülhetnek. Mert nem az utak és módok a fontosak, hanem Isten üzenetének átadása. Viszont az egyháznak épen az Ige iránti felelőségéből folyó kötelessége az, hogy a még járható régi és minden ujonnan megnyílt utat teljesen és engedelmesen kihasználjon. Az így értelmezett iskolai és belmissziói munka kiegészíti, elősegíti egymást.

II. A két munkaág lényege és speciális vonásai.

Egyházunk minden munkaágának megvannak a maga jellemző speciális vonásai, amelyeknek figyelembe nem vétele sok jóakaratu, de tájékozatlan megindulást juttatott már csődbe.

a) *Az iskolai munka sajátos vonásai:* 1. A rendszeresség és intézményesség. 2. Az a tény, hogy egyetemesen kötelező jellege van. 3. Az iskolai munka módszeres munka. A felekezeti tanítónak az iskolai munka mindhárom vonását érvényesítenie kell, de úgy, hogy mindháromat az egyház céljának szolgálatába állítsa. Az iskola hatása nem az anyagtól, hanem az azt átadó szellemtől függ. Aki tanít, az ne csak tanító, hanem nevelő is legyen.

b) *A belmissziói munka lényegéből folyó sajátos vonásai:*

1. A belmissziói munka önkéntes és szabad. 2. Csak személyes munka lehet, még abban az esetben is, ha intézményeket hoz létre. 3. Módszerességében is eltér az iskolai munkától. Sokan félreértették az első vonást és szabadság alatt ötletszerűséget, önkényességet értettek. Sokan még ma is azt hiszik, hogy a belmisszió valami olyan kintorna, melyet *csak forгатni kell* s aki forгатja, annak szól is. (még visszafelé is.) A belmisszióhoz sem elég a gyakorlat, sőt tanulmány kell hozzá, megfelelő lélek és készütség nélkül használhatatlanná válik. Szükséges, hogy minden lelkipásztor és tanító komolyan és elvi alapossággal tanulmányozza a belmisszió módszerének kérdését, hogy ezek a kezében ne technikai fogások, pillanatnyi fellobbanások, hanem a komoly egyházi munka eszközei lehessenek.

III. Mit adhat a két munkaág egymásnak, hogy egészítheti ki egymást?

Nagyon sok egyházközségben a felekezeti iskola és a belmissziói munka mintegy egymásról semmit vagy alig valamit tudva dolgoznak, ahelyett, hogy egymást támogatnák és speciális eszközökkel, módszereikkel erősítenék egymást. Hisszük, hogy a belmissziói munkának ma már sehol sincsen komolyabb akadálya, a külső erőszakkal szemben a leleményességnek ezer útját kell felhasználnunk. Sőt a belmissziói munkának az iskolai munka bizonyos részét is pótolnia kell ott, hol felekezeti iskola már nincsen.

Az iskola számon kell tartsa, hogy lehetőleg minden gyermek járjon vasárnapi iskolába és gyermekistentiszteletre, anélkül azonban, hogy a kényszerítés eszközéhez nyulna. A gyermeket nemcsak tanítani, hanem nevelnie is kell, benne őszinte érdeklődést kell támasztania az igazi keresztyén műveltség után. Az iskolának fel kell mutatnia a szülők előtt, hogy a gyermekben egyházunk s nemzetünk jövőjét őrzi, fejleszti, ápolja, hogy nagyobb felelőségre indítsa őket stb. Ahol felekezeti iskola nincsen, ott a belmisszióra vár az a feladat is, hogy a református nevelés munkáját is irányítsa. Ezt azonban csak akkor teheti, ha felveszi és érvényesíti többé-kevésbé az iskolai munka kritériumait, anélkül azonban, hogy a maga speciális vonásait megtagadná.

Ugy az iskolát, mint a belmissziót az egyház egy-egy karjának tekinthetjük. Együtmunkálkodásuk abból a belső egységből fakad, amelyen mindketten Isten Igéje szolgálatában egyek. Volt idő, mikor csak az egyik kar működött, lehetséges, hogy ma a másik gyengül vagy talán megsemmisül. Ez esetben a megmaradónak kell átvennie mindkét kar szerepét, de saját eszközeinek és módszereinek figyelembevételével. Akárhogy vélekedjünk a belmisszió felől, a mai idők Isten kötelező parancsát mutatják nekünk arra, hogy ennek a munkának végzésétől függ egyházunk jövője s azon értékek jövője, amelyek reánk bizattak.

Orth Imre.

Tanítói közgyűlés.

Az Érmelléki Ref. Tanítóegyesület Sácueniben április hó 9-én tartotta meg évi rendes közgyűlését. A XC. zsoltár eléneklése után a gyűlést Tóth Zsigmond egyesületi elnök nyitotta meg.

Elnök rámutatott megnyitó beszédében arra, hogy a felekezeti tanítóságnak egyszerre két irányban kell erejét csaknem meghaladó munkát végeznie. Az egyik az, hogy megfeleljen az egyre gyarapodó követelményeknek egyház és állam részéről; a másik az, hogy legyőzze a hivek közönyét, melynek az álláspontján egykedvűen, sokszor kárörvendve nézik azt a hérosi küzdelmet, melyet a felekezeti tanítóság önmagáért és faji kulturájáért folytat. Kitartásra buzdítja elnök befejező szavaiban a kartársakat, mondván: a küzdelemben végső leheletünkig ki kell tartanunk, mert ha elbukunk sem éltünk hiába, mint az a kikeleti napsugár, amely elvérzik ugyan a március késői jegén, de egy új tavaszhoz készíti elő az utját.

Ezután Kemecsey György albişi kartárs tartott szabadelőadást a solidaritásról. Ugyis, mint egyesületi alelnök kifejtette, hogy az elnökség csak úgy érhet el a tanítósággal eredményeket, ha az egyesület tagjait egyemberként a háta mögött tudja.

Az egyesület tagjai nagy tetszéssel fogadták és értékes hozzászólásokkal egészítették ki Kemecsey alelnök fejtegetéseit.

Ezután a tárgysorozat egyes pontjaira tért rá a közgyűlés.

Kéri az egyesület a felsőbb hatóságtól a Sz. P. 67. §-a alapján a félévi vizsgák eltörlését; továbbá kéri a tanítói dékánosság visszaállítását; kéri, hogy az egyházak gyümölcskertészet céljaira fél hektár földet bocsássanak az iskolák rendelkezésére; kéri végre, hogy a törvényesen megállapított kántori és tanítói fizetés leszállítható ne legyen és azt rendszeren szolgáltatassák ki. Ez utóbbi ponttal kapcsolatosan elkötelezi az egyesület a kartársakat, hogy minden jogtalan leszállítást a felsőbb hatósághoz megfelelőbbé tenni el ne mulasszanak.

Kimondja az egyesület, hogy lépéseket tesz egy egyházkerületi felekezeti tanítói szövetség megalkotása érdekében.

Köszönetét nyilvánítja az egyesület az egyházi főhatóságoknak, a Magyar Pártnak és a parlament tagjainak a nyelvi vizsga ügyében kifejtett lelkiismeretes és sikeres eljárásaiért.

Felhívja elnök a kartársakat, hogy egyetlen tanügyi lapunkat, az Oradeán megjelenő Erdélyi Magyar Tanító-t támogatni minden kartárs erkölcsi kötelességének tartsa.

Felállással áldozott a közgyűlés Szebeni József elhunyt kartárs emlékének, ki egy félszázadig viselte emberül a nehéz tanítói tiszteletet.

Az ezen gyűlésre kitűzött pályázat határideje 1936 márc. 31-ig meghosszabbított.

Jelentés tétetett úgy a gyámintézet, mint az egyesület pénztári helyzetéről. Az előbbiről Kósa Károly gyámintézeti, a másodikról Szabó Lajos egyesületi pénztárnok tett jelentést s mind a két jelentés helyeslőleg tudomásul vétetett.

A tisztikar mandátuma lejárván, elnök ennek a bejelentése után Erdélyi József kartársat kérte fel korelnöknek.

Erdélyi József korelnök lendületes szavakkal méltatta a tisztikar érdemeit és indítványozta, hogy a közgyűlés a kipróbált, régi elnökségbe helyezze ismét a bizalmát.

Közgyűlés egyhangú lelkesedéssel elfogadta korelnök indítványát, mire Tóth Zsigmond elnök köszönetet mondott az ismét megnyilvánult bizalomért és a tisztikar nevében megígérte, hogy a felekezeti tanítóságért a régi eréllyel és kitartással fognak tovább küzdeni.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

HIREK

Oradea. Az újvárosi kéttornyú templom alapkövetételének száz éves évfordulóját nagy ünnepek között az elmúlt virágvasárnapon ünnepelte az egész gyülekezet. A Püspök és Főgondnok vezetésével a presbyterium testületileg vett részt az istentiszteleten. A nőszövetség tagjai is testületileg vonultak be ez alkalommal a templomba. Az igét Kiss Károly velencei parochiális körüi lelkész hirdette, amely mélységes hatásokat gyakorolt a hallgatók lelkére. A vegyes kórus és a gyülekezet éneke után a presbyterium elnöke Sulyok István püspök ur üdvözölte a prebytereket és a gyülekezet tagjait meleg szeretettel, örvendező lélekkel. Beszédében rámutatott a nap nagy jelentőségére. Száz esztendő nagy idő. Száz esztendő alatt sok derűs és borus napot látott a gyülekezet, sok világhatalomtrófiát és földrengést élt át. Sok változás történt. De egy nem változott: a gyüleke-

zet áldozatkész lelke, amely ma is egy a templomot építő ősök lelkével. Majd felkérte elnöktársát az ünnepi beszéd megtartására. »Kerek száz esztendővel ezelőtt történelmet irtak e város reformátusai, a mi derék elődeink — kezdte meg beszédét dr Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok. — Nem olyan történelmet, amelyet fegyverrel szoktak megörökíteni a népek, hanem olyat, aminőt istenfélő, kulturára törekvő, békes emberek irtak. Ennek a történelemnek eszköze nem a betű, hanem a kő volt. Ezek a kövek beszélnek nekünk arról a hitbuzgóságról, áldozatkésziségről, egyszóval olyan református erényekről, amelyek száz év előtt fényesen tündököltek, de amelyekben ma olyan nagy mértékben szűkülünk.« A szépen felépített és építő tartalmu beszéd keretében ismertette a templom történelmi adatait, amelyeket negyven esztendővel ezelőtt Sulyok István,

az újvárosi gyülekezet akkori fiatal lelkésze állított össze hiteles adatok alapján. Majd a presbytérium tagjait hívta fel örüllői tisztük betöltésére, az ősök példáját követő áldozatkészség tüzének ápolásával. A Püspök ur záró szavaiban nagy elismeréssel mutatott rá arra a hagyományos áldozatkészségre, amely a gyülekezet zömét alkotó iparosság lelkében mindenkor élt, mióta egyházközségünk romjából fölépült. A Püspök ur végül áldást kívánt az ünneplő gyüle-

kezetre, melynek ajkán felzendült a hálaének: Dicséret, dicsőség tisztesség és hálaadás, A szentek Urának legyen örök magasztalás!

Konfirmándusok anyakönyveit a püspöki hivatal a nt. esperesi hivatalokhoz eljuttatta és a lelkészi hivatalok a részükre küldötték átvételéről és azok megfelelő ellenértékének befizetéséről sziveskedjenek gondoskodni.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

1969—1935.-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Tudomására adandó mindazon tanítóknak, akik a betöltött korhatár vagy szolgálati évek előtt akarnak az 1929. évi nyugdíjtörvény alapján nyugalomba vonulni (azok, akik 1918 előtt a magyar nyugdíjintézet tagjai voltak), hogy csak abban az esetben kérhetik nyugdíjazásukat, ha előzőleg a megyei vegyes bizottság őket nyugdíjazásra alkalmasaknak találta. Ennek következtében az ilyen tanítók kérjék az ill. tanfelügyelőségnek (Revizoratul școlar) a 38629—1933 sz. miniszteri rendeletre való hivatkozással a vegyes bizottság (comisia mixtă) elé való állításukat, hivatalos orvosi bizonyítvány mellékelésével. A kérvény szövege a következő: *Domnule Revizor am onoare a va ruga cu foata stima să binevoiti a convoca comisiunea mixtă conf. ord. Min. 38629 1933 în vederea penzionarii mele pe baza legii din 1929 — avizându-mi timpul când trebuie să mă prezint. Anexez certificat medical oficial despre incapacitate de muncă. Oradea, 1935 ápr. 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok sk. püspök.*

1995 - 1935.-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Ismételten kiadtam azt a körrendeletet, hogy a tanítóknak, iskolaszéki elnököknek és más egyházi hivatalosoknak a tanügyi előadóval hivatalos ügyekben közvetlenül levelezniök nem szabad. Ennek ellenére is nap, mint nap érkeznek be hivatalos levelek a tanügyi előadóhoz címezve. Hivatalom munkabeosztása következtében t. i. az ilyen levelek elkésve kerülnek elintézés alá, s emiatt csak az érdekeltek szenvednek kárt. Nem vonatkozik természetesen ez a rendelet azon esetre, ha hivatalom szólít fel valakit arra hogy közvetlenül a tanügyi előadónak küldjön be valamely iratot. Oradea, 1935 április 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok sk. püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Jud. Bihor Tinca

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Konfirmációi emléklap

17×21 centiméter méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben 1— Lei
21×34 cm. méretben, *nagyon szép kivitelű*, három színnel nyomtatva 2·50 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, több mint két év terjedelmű füzet finom papíron, nagyon szép
Konfirmációi Emléklappal II. kiadás 10— Lei. — Beszerezhető a

Kálvin Könyvnyomdában

Társtulajdonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Karoly

Oradea, Strada Aurel Lazar 14.

Legalább 10 darab rendelésnél 10 száz lek árengedményt adunk. A szállítás utánvétellel történik. **A pénz előzetes beküldése mellett frankó szállítás.** A rendelés az utalvány-szelvényen könnyen elfér.

**A Királyhágómelléki Reform. Egyházkerület
iratterjesztésében állandóan kaphatók:**

nagybetűs HANGJEGYES ÉNEKESKÖNYVEK

darabonként **100 lei** áron.

Bibliák a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
Traktátusfüzetek (Családi tűzhely mellett), bibliajelzők,
imádságos könyvek, köztük az ujonnan megjelent
betegek számára való imádságoskönyv.

Képes levelező-lapok és levélpapírok nagy választékban.

➡ **Nagyobb rendelésnél árengedmény** ➡

Kálvin könyvnyomda, Oradea

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:	OO	Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
Református Püspöki Hivatal Oradea,	OO	évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
Sirada Petru Major 1.	OO	ára 10 lei. — Megjelenik minden
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.	OO	hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Szervezzük kerületi paróchiális könyvtárt.

A paróchiális könyvtár az egyetemes magyar református egyház egyik legszerencsésebb és legáldásosabb vállalkozása volt. Mennyi értékes művet hozott életre, melyek nélküle örökre megíratlanok maradtak volna, mennyi kiváló könyv jelent meg, mely nála nélkül sohase lett volna egyházi irodalmunk közkinccse. Hasznos és áldásos volt, mert egyházunk tudományos és építő irodalmát és általában az egyházirodalmi munkálkodást elősegítette és fellen-
dítette.

De hasznos és áldásos volt a lelkipásztorokra is, mert e könyvtár segítségével tovább képezhették magukat, mert hozzájuthattak olyan könyvekhez is, melyeket különben nem állott volna módjukban megszerezni. Sőt hasznos és áldásos volt a gyülekezetekre is, mert annak a lelki és szellemi gyarapodásnak áldásaiban, melyet e könyvtár segítségével a lelkipásztor szerzett, a gyülekezetek részesültek. Részükre nagyon jól kamatozó befektetés volt az az anyagi áldozat, melyet e könyvtár évi tagsági díja fejében fizettek.

Ám ha a multban szükségét pótolta ez az intézmény, még szükségesebb most.

A tudomány nemcsak világi téren haladt óriási lépéssel előre, hanem az egyházin is. A theologiai és általában az egyházi irodalom az utóbbi években hatalmas lendületet nyert és termékeinek ismerete nélkül elmarad a legképzettebb lelkipásztor is. Sajnos azonban ezeket megismerni keveseknek sikerül, mert keveseknek áll módjában megszerezni. Ma, mikor a mindennapi életszükségletek megszerzése is sokszor elbirhatatlan gondot ad, a kulturális igények kielégítéséről csaknem teljesen, sőt sokaknak egészen le kell mondani. Nem nehéz megjósolni, hogy mi lesz ennek a következménye. Az elmaradás, a lelkészi kar szellemi színvonalának lesüllyedése, a »jó pap holtig tanul« régi igaz közmondás meghazudtolása.

Pedig ma sokkal fontosabb, hogy minden lekipásztor felvértezze magát a hivatásához szükséges szellemi és lelki fegyverekkel. És itt nemcsak a szoros értelemben vett tudományos fegyverekre gondolok, hanem a gyakorlati eszközökre is. Nem kell senki előtt hosszabban bizonyítgatni, hogy a gyakorló lekipásztornak mennyire más és mennyivel több a munkája, mint csak két-három évtizeddel ezelőtt volt. Az új munkaágakban új segédeszközökre, sőt új képzettségre van szükség. Amikor a belmissziói munka egy-egy újabb ágát kellett bevezetnünk, vagy a már bevezetett munka eredményesebb művelését óhajtottuk, minduntalan felhangzott a jogos kivánság a segédeszközök iránt. Hiába voltak ugyanis irodalmunkban ilyen irányu termékek, bizony azokat — legalább is kellő számban — kevesen voltak képesek megszerezni. A tudományos és gyakorlati irányu munkák mellett ott vannak a nem kevésbé fontos és különösen nekünk szükséges történelmi művek. Ma, amikor multunk drága lett számunkra, az újabb történelmi termékek ismerete nélkül bizony sokszor bénákká lettünk. Közelebbről főképp egyházunk történelme érdekel bennünket. A benne és általában multunkban rejlő drága értékeinket a jelenben megtartani és a jövő számára megőrizni, gyermekeink, ifjuságunk lelkébe átültetni a mi kötelességünk. Mindehez azonban könyvekre van szükségünk, könyvekre, melyeket megszerezni magunk erejéből nem vagyunk képesek.

Sorolhatnánk tovább is az indokokat, melyek a paróchiális könyvtár intézményét ma is célszerűvé, sőt nélkülözhetetlenné teszik.

Az utóbbi másfél évtized alatt könyvtáraink alig gyarapodtak mivel, 1931 óta pedig semmivel. Az eredeti forrásból újabb kiadványokat szerezni szinte lehetetlen. Erdélyi testvéreink sokszor más szempontok szerint szerkesztik kiadványaikat, példa rá az új ágen-dás könyvük. Tehát nekünk magunknak kell gondoskodnunk megfelelő kiadványainkról — ami természetesen nem zárja ki azt, hogy az ő — esetleg közös terv szerint készült — kiadványaikból is ne vehessünk át egyes munkákat.

Iratterjesztésünk a maga tervszerű munkáját könnyen kiterjesztheti ebben az irányban is, amikor gondoskodhatik ennek a célnak megfelelő irodalmi termékekről. De most már is abban a kedvező helyzetben vagyunk, hogy megjelent kerületünkben egy kiváló könyv, mely méltán foglalhat helyet egyházkerületünk paróchiális könyvtárának kiadványai között, illetve nyithatja meg annak sorozatát. Ez Csernák Béla: A »Református Egyház Nagyváradon« c. műve. A különféle egyházi lapokban megjelent kedvező kritikák mind meg-egyeznek abban, hogy ez a kellő tudományossággal és mégis élvez-

zetesen megírt munka nemcsak egy egyház monográfiája, hanem az egész magyar református egyház történetének és kulturális életének egy jelentős részlete s mint ilyen, minden református lelkipásztort érdekel, a mi kerületünkbelieket pedig kétszeresen. Mert e könyv egyházkerületünk reformációját és történelmének egy jelentős részét is magában foglalja. Azonkívül példát is ad arra, hogy egy lelkipásztor mennyit és hogyan tehet saját egyháza történelmének.

Ajánlom e gondolatot, iratterjesztési bizottságunk és ker. közgyűlésünk figyelmébe. Bizonyára mindkettő könnyen megtalálja a módját, hogy megvalósítsa.

Debreczeni István.

Egyházmegyei közgyűlések.

A bihori református egyházmegye közgyűlése és lelkészértekezlete.

A bihori református egyházmegye április hó 25-én tartotta évi rendes közgyűlését. A közgyűlést megelőzően egyetemes lelkészértekezlet volt, melyen Kulcsár Andor tanácsbíró a szórványgondozásról, dr Szabó Lajos belmissziói előadó a sajtóról és iratterjesztésről, Fodor József pénztáros az önségélyezésről tartottak értékes előadásokat. A szórványgondozással kapcsolatban kívánatosnak tartja a lelkészértekezlet az utazóitkárnak megkeresését, ki látogatásai alkalmával beszédjeiben terjeszkedjen ki e nagyfontosságú kérdésre, a »Református Jövő« külön mellékletekben foglalkozzon a szórványmisszióval s ezeket a példányokat külön e célra alkalmazott vándor iratterjesztő hordana szét a szórvány-gyülekezetekben.

Ugyancsak e vándor-iratterjesztő feladata lenne, hogy biliákat, zsolttárokát és népnevelési füzeteket terjesztene az egyes gyülekezetekben. Egy olcsóbb kiadású zsolttár kiadására megkeresi a kerületet. Kívánatosnak tartja egy önálló Református Napi Sajtó megjelenését. Ennek megvalósítására szükségesnek tartja az egyes községekben az öntudatos református társadalom megszervezését, mely a megfelelő számú olvasótábort biztosítaná. Megkeresi a salonta-i és eriu-i egyházmegyéket, hogy addig is, míg az önálló sajtó megvalósulna, az átmeneti időben a napi sajtó ügyében közös megállapodást keressenek. Ezek mellett azonban kívánatosnak tartja a »Református Jövő«-nek heti lappá való átalakítását és publicitását. Az önségélyezés helyett inkább a kerülettől felveendő kölcsön megkönnyítését tartaná célszerűbbnek.

A lelkészértekezlet után kezdetét vette a közgyűlés, melyet

Vadai Béla esperes imádsága után Telegdi József gondnok lendületes szavakkal nyitott meg. Megnyitóbeszédében rámutat arra a gazdasági helyzet súlyosbodásra, mely a tavalyi közgyűlés óta az egyház intézményeinek veszélyeztetését megnövelte.

Sajnosan kell tapasztalni e helyzetben a hivek nemtörődömségét is, mely különösen az iskolák létét veszélyezteti. Annál örvedesebb eredményt mutat fel a belmissziói munkálkodás, különösen a Nőszövetségek tevékenysége révén. Reményének ad kifejezést, hogy éppen a belmissziós munka lesz hivatva ismét pezsgésbe hozni a lankadó hitéletet. Kivánatosnak tartja az utóbbi időben az egyes lelkészválasztásokkal kapcsolatban, írjon fel az egyházmegye a kerület útján a Zsinathoz, hogy az egyházi törvénykönyv módosításával gátolja meg a torzsalkodások elburjánzását. Beszéde befejezéséül kegyeletes szavakban emlékezik meg arról a gyászról, mely Sulyok István püspököt érte nevének elhunytával, valamint a a salontai egyházmegye nagy halottjáról Szabó Zoltán tábornokról. Ezután Vadai Béla esperes terjesztette elő évi jelentését, az egyházmegye szellemerkölcsi és anyagi eseményeiről. A gondosan elkészített jelentés mindenre kiterjeszkedik, egy momentumot sem hagy figyelmen kívül. Szól a bihori hanyatlásban levő unitárius mozgalomról, a tanítóság nehéz helyzetéről, a hivek nemtörődömségéről, a helyi hatóságok akadékoskodásáról, az adózás katasztrófális helyzetéről, az üres templomokról stb. A közgyűlés az esperesi jelentést a vele kapcsolatos javaslatokkal együtt elfogadja és megbizsa Soós István dr tanácsbíró és Czeglédy Miklós ügyészt, hogy a prefektusnál és katonai parancsnokságnál járjanak közbe olyan határozott intézkedés foganatosítása érdekében, mely a kis helyi hatósági közegeknek az egyházi szervek működése elé gördített akadékoskodásait végre szüntesse meg. Ezután dr Szabó Lajos belmissziói előadó terjesztette elő évi jelentését, majd Kiss Károly tanácsbíró a tanügyi bizottság határozatait olvasta fel. Az esperesnek, valamint mindkét előadónak munkásságukért a közgyűlés elismerését és köszönetét fejezte ki.

Az egyházmegye 1935. évi költségelőirányzata, a számvevőszék jelentése következett, amit a közgyűlés teljes egészében elfogadott. A 23. pontból álló tárgysorozat letárgyalása után a közgyűlés a késő délutáni órákban ért véget. Délután bírósági ülés volt, melyen néhány közigazgatási ügyet tárgyaltak le. Itt említjük meg azt is, hogy az egyházmegye területén Oradeán, június 17-én presbiteri és férfiszövetségi konferenciát tartunk, melynek ismertetésére még visszatérünk.

Dr Szabó Lajos.

Egyházmegyei közgyűlés Salontán.

Nagy érdeklődés előzte meg a salontai egyházmegye tavaszi közgyűlését, amely április huszonötödikén folyt le közel harminc lelkész részvételével. A közgyűlést megelőző napon a bizottságok tartották meg gyűléseiket és a lelkészértekezlet foglalkozott a leg-sürgősebb reformokkal, létproblémáinkkal, amelyek a késő esti órákig együtt tartották az értekezlet tagjait.

A jól előkészített közgyűlésen Ar dai Aladár esperes mellett gróf Tisza Kálmán legidősebb egyházmegyei tanácsbíró elnökölt. Az esperes imája és egyházmegyénk állapotát felölelő lendületes és tartalmas megnyitó beszéde után, közel öt órát vett igénybe a negyven pontból álló tárgysorozat letárgyalása. Elparentálták kis-jolsvai Szabó Zoltán egyházmegyei gondnokot, Vass Jenő vânători és Nagy Dániel sánleani lelkészeket, akiknek elmulása felett Ar dai esperes elmélkedett és a közgyűlés egy perces felállással áldozott emléküknél. A bizottságok jelentése az általánosan szomorú állapotok között is sok biztató eredményt, akarást és vállalkozást tükrözött vissza. A zarándi egyházmegye feltámasztására irányuló indítványt egyelőre, mint nem aktuálist, levette napirendről a közgyűlés. A díj-levél-csökkentés és módosítás ügyében az eredeti díjlevél fenntartásának elvéhez kitartóan ragaszkodott a közgyűlés. Ugy a varsand-peli, mint a gurahonci fiókegyház megszervezése jóváhagyást nyert. Kerületi képviselőül Jakab Viktor és Nagy Zoltán lelkészi, Fráter Emil és dr Kapéry Béla világi tagokat küldte ki a közgyűlés. A dél-után négy bírósági ügy előtt, barátságos és hangulatos közebéden vettek részt a közgyűlés alkotó tagjai.

Kerületi ifjusági konferenciáink programmja.

Kerületi Leánykonferencia. Salonta 1935 jun. 15, 16, 17

Junius 15. d. e. 8-kor. *Megnyitó.* Dohi Árpád.

10—fél 12-ig. Szemben Istennel. Megbeszélés. Bev. Kiss Bertalan.

D. u. 4—fél 6-ig. Református leányszemmel. Megb. Bev. Dr Sziklai Ilona.

8—9-ig. Bibliaóra csoportokban. Máté 12, 1—9.

Junius 16. d. e. 10-kor. Istentisztelet. Pred. Debreczeni István.

Fél 1—1-ig. Szemben az emberekkel. Megb. Bev. Ajtai Béláné.

D. u. 4—fél 6-ig. »Népi értékeink megbecsülése«. Megb. Bev. Bódis Ágnes

6—fél 8-ig. Templomi ünnepély. Előadást tart dr Sziklai Ilona.

8—10-ig. Tábortüz. Szavaló verseny. Előadást tart: Szenyenyesi József.

Junius 17. d. e. 8—9-ig Bibliaóra. Róm. 12, 15—21.

Fél 10—11-ig. Szemben a közösséggel. Megb. Bevezeti: Debreczeni István.

12—1-ig. Károlyi Zsuzsanna. Ajtai Béláné.

D. u. 3—5-ig. Bezárás. Arday Aladár.

A konferenciára megérkezés 14-én este. 15-én, a konferencia első napján kirándulásra megyünk, azért hozzon mindenki fürdőruhát és egy ebédre való ételmet.

Kerületi fiukonferencia Carei-Mare 1935 jun. 16, 17, 18.

Junius 16. délelőtt 9-kor megnyitó. Gönczi Sándor.

10-kor Istentisztelet. Pred. Kiss Bertalan.

Fél 12—1-ig Ifjúsági mozgalmunk kérdései. Megb. Bev. László Dezső.

D. u. fél 4—5-ig Keresztyén ifju. Megb. Bev. Kiss Bertalan.

Fél 6—7-ig Templomi ünnepély.

Fél 9—10-ig Tábortüz, szavalóversennyel.

Junius 17. délelőtt 8—9-ig Bibliaóra. (Róm. 5, 1—11)

Fél 10—11-ig Református ifju. Megb. Bev. László Dezső.

Fél 12—1-ig Szórványaink vádja. Megb. Bev. Sass Kálmán.

Délután 3—fél 5-ig Népi értékeink megbecsülése. Megb. Bev. Vörös Zoltán.

5—fél 7-ig Célkitűzéseink. Megb. Bev. Sass Kálmán.

fél 9—10-ig Tábortüz. Szavalóverseny folytatása.

Junius 18. délelőtt 8—9-ig Bibliaóra (2 Tim. 2, 3—13.)

Fél 10—11-ig Romániai magyar ifju. Megb. Bevezeti Debreczeni István.

Fél 12—1-ig Beszámoló az otthoni munkáról.

Délután 3—4-ig Külmisszió. Sziklai Ilona.

Fél 5—6-ig Bezárás.

A konferenciára megérkezés junius 15-én este.

Általános tudnivalók: A fiukonferencia résztvevői a carei-marei-i, a leánykonferencia résztvevői a szalontai lelkészi hivatal címén jelentkezzenek legkésőbb jun. 5-ig, minden esetben a lelkészük útján. Mindkét konferencián a napi ellátás díjja 15 Lei. Rész-

vételi díj (jelvény) 5 Lei. Mindenki hozzon magával bibliát, énekes könyvet, Zengjen hálaének énekes könyvet, papírt, ceruzát, valamint ágylepedőt, kispárnát, takarót, törülközőt, szappant. A szavalni tudók készüljenek a szavalóversenyre.

A konferenciára szeretettel hívjuk és várjuk vezetőikkel együtt kerületünk mindkét nemű ifjuságát.

Debreczeni István,
beimissziói előadó.

Kiss Bertalan,
beimissziói lítkár.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Rátz Lajos ny. lelkész 83 éves korában ápr. 20-án Mészén elhunyt. 55 évig szolgálta az Urat hűséggel és fáradatlanul. Ebből mintegy 45-öt Mészén töltött, melyel annyira összeforrott, hogy midőn ezelőtt mintegy 6 évvel nyugalomba ment, akkor is ott maradt. Egyedül élt családtalanul. Temetése ápr. 22-én, husvét másodnapján délután volt. Fölötte Medgyesy Lajos Poclusa-i h. lelkész hirdette a feltámadás igéjét. Az egész gyülekezet hatalmas tömegben kísérte utolsó útjára egykori szeretett lelkipásztort.

Az Ur adjon pihenést az ő megfáradott szolgájának és üdvöséget a kegyelem alázatos hirdetőjének.

Joó Miklós volt beregrákosi, legutóbb nagyvisnyói lelkipásztor életének 52-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Mint tábori lelkész végig küzdötte a világháborút és több kitüntetésben részesült.

A korán elköltözött jó pásztor szeretteit vigasztalja meg az Ur a feltámadás reményével.

IRODALOM

Nits István I. *Anyás versek* címen anyáknak: ajándékkul kis verskötetet adott ki. Versei alkalmasak az anyák napján való szavalásra, legterjedelmesebb darabja, az Anyák élete című, 8 élőképben adható elő. Ajánljuk megvételre az anyáknapi ünnepélyek rendezőinek. Terjedelme 32 oldal, ára 10 Lei. Kapható a kerületi Iratterjesztésben.

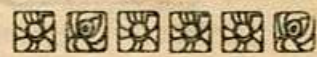
Előfizetési felhívás. Nagy szükségét pótló könyv fog megjelenni a közel jövőben, Viktor Gabriella dr: *Bibliai történetek gyermekek számára.* (címe: Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket!) A bibliai legszebb, legszínesebb történeteit beszéli el a pedagógus szerző könnyed, élvezetes formában, mély lelki átéléssel. A kötet értékét nagyban emeli a Biczó András festőművész által készített 15 színes kép. A mű elsorangu segítő eszköz lesz vallástanítók és

vasárnapi munkások kezében. A könyv bolti ára 6 P.. A könyv szeptember 1-én fog megjelenni. Előfizetni lehet a szerzőnél: Viktor Gabriella dr Kecskemét, Rákóczi ut 17-19.

A szekták elleni küzdelemben nagyon jól bevált, népszerű traktátus, Balázs: a bibliatanulók tévelygése a szentírás megvilágításában című füzet. Raktáron lévő példányai mélyen leszálított árban kapható a bodrodkereszturi református lelkészi hivatalban. 20 példány ára 1 P. + 20 fill. portó. Beküldhető postabélyegben is.

HIREK

Esperesválasztás a bán-sági ref. egyházmegyében.

Csendben, békességben és szeretetben zajlott le a bán-sági esperesválasztás. Szavazatbontás április hó 25-én Clopodian Streleczy Sándor elnöklete alatt történt s 24 érvényes szavazatból 19 Nemes Elemér lugoji és 5 szavazat Keresztes József reșitai ref. lelkészre esett. — Nemes Elemér már több ízben mutatta meg képzettségét, rátermettségét, hogy méltó az esperesi állásra. Legyen munkája eredményekben gazdag. Uj élet induljon meg a bán-sági egyházmegye szétszórta egyházaiban. Isten áldása nyugodjon meg az új Esperesen.

Jelentés a Baia-mare-i egyház 1934. évi állapotáról.

A baia-marei presbitérium az elmúlt évről is kiadta immár 27-ik évi jelentését. A jelentés feltárja az egyház vallás erkölcsi és anyagi életét, kimutatja a kegyes adakozásokat, leközi a nevezetesebb presbiteri határozatokat, az egyház számadását, alapítványait és a 16 osztályba sorozott adófizetők névsorát, melyből megtudjuk, hogy a legkisebb adó évi 24, a legnagyobb évi 3600 Lei. A tanulságos jelentés kitűnő példa arra nézve,

hogy miként lehet a gyülekezet tagjait tájékoztatni ott is, ahol gyülekezeti lapot nem lehet szerkeszteni.

Ravasz László és Geduly Henrik püspököket az I. oszt. magyar érdemkeresztel tüntette ki a magyar kormányzó. Mint tudósok, mint szónokok, mint egyházkormányzók, mint emberek és igaz magyarok egyaránt reá szolgáltak a legmagasabb kitüntetésre.

Az egyházkerületi könyvtár számára Szántó Béla dioségi tanító a következő könyveket ajándékozta: A keresztyén hitről való vallástétel. 1755; Christ. Cellorii Grammatica latina. Pars prima. Papp István—Vári Szabó Sámuel: A keresztyén valás protestáns szempontból. Jádi József: Az okszerü gazdaságtan rövid vázlat. Landes Regierungsblatt für das Königreich Ungarn VI. Jahrgang. II. Hölfté.

Husvét másodnap per-selypénz adakozások a Sät-mari liceum javára: Taut 35, Amați 50, Șebis 114, Cheț 26, Semlac 192, Cămpulung la Tisa 43, Vetis 115, Șuncuius de Beius 26, Ioaniș 24, Nădlac 50, Păncota 82, Satu-mare 1260, Arpă-

sel 140, Ciavos 11, Beiușuila
40 lei.

Iratlerjesztésünkben kaphatók: Bibliák a legkülönbözőbb kivitelben. Nagybetűs hangjegyes énekeskönyv. Kálvin énekeskönyv. Kálvin levélpapír (4 féle képpel.) Bibliajellzők 0.50 — 2. árban. *Imádságos könyv betegek számára* 18, 20, 25 L árban. Györky Vince parasztköltő: Tavaszra várunk 28 lei. Zöld Mihály: Az én világom 12 lei. *Nits István: Anyás versek* (Anyák napjára) 10 lei. *Szombati-Szabó verses kötete* 100 lei. Bitay Béla: Imádságos könyv 15 lei. Keresztyén tanításai 15 lei. Uj-testamentomi képek 2 lei. Karácsonyi elmélkedések 2 lei. *Kálvin arcképe* (papír nagyság 48×31 cm.) 25 lei. *Saját kiadásu traktátus füzetek.*

Uj református templom Debrecenben. A debreceni egyház az ötezer lelket számláló homokkerti egyházzrész számára negyvenezer pengő költséggel új templomot épített. Az alapkövön ünnepélyes letétele április 21-én történt meg. A XC. zsoltár eléneklése után Kalas Ferenc lelkész imádkozott, azután dr. Juhász Nagy Sándor egyházi főjegyző tartotta az ünnepi beszédet, maradandó hatást váltva ki hallgatóiból. Az alapkövet a templom rendeltetéséről és mai jelentőségéről tartott beszéd keretében dr. Erdős József kollégiumi és egyházkerületi ügyész, a homokkerti egyházzrész buzgó gondnoka tette le.

A Családi füzehely mellett legujabb füzete megjelent. Cime Szabolcska Mihály verseiből. — Virágvasárnaptól — pünköstig. Ára 2 leu. Technikai okok miatt

az idején elkészült kézirat elkészve került sajtó alá s ha nem éppen Szabolcska Mihály verseiről volna szó, sokat veszített volna aktuálitásából. Traktátusaink rendes vásárlóinak figyelmét felhívjuk ez új füzetre. Iratlerjesztésünk ez úton is köszönetet mond nt. dr. Szabolcska László tb. esperes urnak, mert a közlés jogát díjtalanul átengedte. Akit közelebbről érdekel Szabolcska Mihály vallásos költészete, az rendelje meg Iratlerjesztésünkben az »Isten közelében« című gyűjteményt 100 lei árban.

Botrányba fullt a német hitmozgalomnak a Rheydt városában március 18-án tartott gyűlése. Amikor a szónok kijelentette, hogy Isten és az ember egy a hallgatóság, amely evangélikusokból, katolikusokból állt rázendített az ősi egyházi énekekre »Nagy Isten téged dicsérünk«, majd pedig a protestánsok énekére »Erős várunk nekünk az Isten« és nem is hagyták abba az éneklést, amíg a gyűlést fel nem oszlatták.

A párisi Kálvin napok. Az 1935. év a Kálvinizmus történetében nevezetes forduló: 400 esztendeje, hogy Kálvin megírta az Institúciót. A francia protestánsok pár héttel ezelőtt adtak hálát Istennek a párisi emléknapokon azokért az áldásokért, amelyeket ez a mű — s vele Kálvin munkássága is — a protestánsizmusnak jelentett és jelent. A centennáris ünnep nemzetközi jellegű volt. A párisi prot. theol. fakultásán több napig tartó nemzetközi jellegű tudományos konferencia volt, melynek előadói voltak: Choisy, Strohl, Courvoiser, Patr és Smidt. A konferencia lelke Lecerf, a

kálvinista dogmetika kitünő modern képviselője, aki vallja, hogy Kálvin Isten ismeretének fennköltége, az Irás előtti engedelmesség meghódolása ma új színben és határozott, maradandó értékben áll szemünk előtt. Áhítatkeltő volt az a kiállítás is, amelyet a Bibliothek Nationale-ban rendeztek a 16. század protestánsizmusának könyveiből, kézírataiból és metszeteiből. A kiállítás legfőbb anyaga a Kálvin munkái s ezek között első helyen az Institució első kiadása volt. A kiállított művekből végig lehetett kíséreni Kálvin egész életét, műveinek földrajzi kiterjedését és a szellemi hatóságát.

A Soli Deo Gloria Szövetség virágvasárnapi konferenciája mintegy 1000 ref. diák és diáklány részvételével folyt le. A konferenciát vasárnap d. e. ünnepi istentisztelet vezette be. Este a Kálvin-téri templomban Szentpéteri Kun Béla dr debreceni egyetemi tanár tartott előadást »Keresztyénség törvény nélkül« címen. Hétfőn folyt le a Salétrom uccai ref. templomban a konferencia legfőbb pontjának, a »Kisebbségek küldetése« kérdésének megbeszélése. Vitéz Berde Károly pécsi egyetemi tanár megnyitója után Németh László tartott előadást erről a kérdésről... Még előadást tar-

tott Enyedi Andor miskolci lelkész »Keresztyénség evangélium nélkül.« Végül dr Ravasz László »Keresztyénség élet nélkül« c. alatt szólt az összegyűlt fjakhoz.

Református ügyvédek bibliaköre alakult Debrecenben a Református Élet novemberi konferenciájának hatása alatt. Egyenlőre hét ügyvéd jön össze tiznaponként, vagy kéthetenként egy esteli csendes órán a Biblia tanulmányozására s őszinte, közvetlen gyakorlatias megbeszélésre.

Négyszáz éves: „Az Istennek szent angyala“ kezdetű énekünket Luther irta négyszáz évvel ezelőtt gyermekeinek, akik az éneket betlehemes játék formájában adták elő.

Tanszerraktárunkban kaphatók: Nemzeti zászló (226×70) 110 lei, (210×100) 145 lei árban. Nemzeti himnusz (Imnul regal, papir nagyság 70×110), II. Károly arcképe (papir nagyság (65×50 cm.) 66 lei. — Az elnökség arcképe, két darab együtt 30 lei. Látogatási jegyzőkönyv 80 lapos (160 számozott oldal, kemény kötésben, zsinórral átfűzve) 80 lei.

Társszerkesztők:

Ardai Aladár, Bokor Sándor,
Boruzs Lajos, Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

1864—1935-I. sz. KÖRRENDELET. Közigazgatási. *Valamennyi nt. lelkész és segédlelkész atyáfinak.* A genfi egyetem theologiai fakultásának és a »Gyakorlati Keresztyénség Egyetemes Tanácsának« pártfogása alatt Genfben a folyó 1935. évi július 22—augusztus 11. napjain »Egyetemes Szeminárium« fog tartatni. Ugyanilyen szeminárium a múlt év augusztusában is volt már. Éppen ennek az igen

értékes eredményei birták rá az intézmény kezdeményezőit arra, hogy ezeket a kurzusokat, amelyeken a világ leghiresebb protestáns theologusai tartanak előadásokat a mi korunk legfontosabb theologiai problémáiról, rendszeresítsék. A vezetőség nagyon örülne, ha ezt a szemináriumot egyházkerületünk fiatalabb lelkésznevezéde, theologiai hallgatói is látogatnák, illetőleg azon részt vennének. Eppen ezért arra kért fel engem dr. Keller Adolf professzor ur, mint az egyetemes szeminárium végrehajtó bizottságának tagja, hogy a folyó évi május hó végéig közöljem vele azoknak a neveit, akiket egyházkerületünk kiküldeni óhajt.

Mint hogy azonban egyházkerületünk — fájdalom — nincs abban a helyzetben, hogy ilyen kiküldés költségeit, még ha csak egy személyről volna is szó, fedezhesse, kénytelen vagyok csupán arra szoritkozni, hogy t. lelkésztársaimat az említett szeminárium megtartásáról értesítem s az abban való részvételt mindazoknak, akiket anyagi helyzetük arra képessé tesz, a legmelegebben ajánljam. Tájékoztatásul közlöm még, hogy a szeminárium rendes tagjait theologiai hallgatók és lelkészek fogadtatnak el, fejenként 25 frank díj lefizetése ellenében. Fenn van tartva azonban a lehetősége annak, hogy egyetemi előképzettséggel bíró egyének is beiratkozhatnak hallgatókúl. Jó és olcsó ellátásról Genfben (napi 4–6 svájci frank) gondoskodnak. Amennyiben egyházkerületünkben a szemináriumba valaki jelentkezne, kérem sürgősen közölje ebbeli szándékát püspöki hivatalommal és pedig legkésőbb a folyó május hó 25. napjáig, hogy dr. Keller professzor urat a magam részéről is értesíthessem erről május végéig. Oradea, 1935 május 7. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

2059 – 1935-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Még 4777—1931. sz. a. az esperes urakhoz intézett körrendeletemben intézkedtem arra nézve, hogy egyházkerületünk területén minden hivatalos helyiségben, így a tantermekben is az elnökség arcképe kifüggesztendő. Sajnálattal győződtem meg az iskolalátogatásokról szóló jelentésekből, hogy akadnak olyan iskolák, amelyek az elnökség arcképét nem gondozzák kellőképpen. Elrendelem tehát, hogy az iskolatermekben az elnökség arcképe rámban, üveg alatt tartandó, az elrongyolt és bepiszkolódott képek ujakkal kicserélendők, általában az elnökség képe a legnagyobb gonddal helyezendő el és kezelendő. Oradea, 1935 május 2. Atyafiságos szeretettel: Püspök távollétében helyette Csernák Béla, egyh.-ker. főjegyző.

Konfirmációi emléklapok

kaphatók az egyházker. iratferjesztésben
darabonként 1 leuért. Diszesebb kivitelben darabonként 2.50 leuért. Konfirmációi ajándék céljaira Ujszövevségek 15 lei. Ugyanaz zsoltárok könyvével 20 Lei. Képes ujszövevségi részek egybekötve 25 lei.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Oradea
Calea Victoriei 61.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Konfirmációi emléklap

17×21 centiméter méreletben, kék színnyomással, csinos kivitelben 1.— Le
21×34 cm. méreletben, *nagyon szép kivitelű*, három színnel nyomtatva 2.50 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

díszes címlapu, több mint két iv terjedelmű füzet finom papíron, nagyon szép
Konfirmációi Emléklappal II. kiadás 10.— Lei. — Beszerezhető a

Kálvin Könyvnyomdában

Társtulajdonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

Oradea, Strada Aurel Lazar 14.

Legalább 10 darab rendelésnél 10 száz lek árengedményt adunk. A szállítás utánvétellel iórlénik. **A pénz előzetes beküldése mellett frankó szállítás.** A rendelés az utalvány-szelvényen könnyen elér.

A Királyhágómelléki Reform. Egyházkerület Iratérjesztésében állandóan kaphatók nagybetűs HANGJEGYES ÉNEKESKÖNYVEK

darabonként **100 lei** áron.

Bibliák a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
Traktátusfüzetek (Családi tűzhely mellett), bibliajelzők,
imádságos könyvek, köztük az ujonnan megjelent
betegek számára való imádságoskönyv.

Képes levelező-lapok és levélpapírok nagy választékban

➡ **Nagyobb rendelésnél árengedmény** ➡

Kálvin könyvnyomda, Oradea

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Református Püspöki Hivatal Oradea,
Strada Petru Maior 1.
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A Te akaratod: az én keresztem.

Megnyitó áhitat a salontai lelkészértekezleten 1935 ápr. 24.

Máté 26. r. 36–47. v.

Papnak lenni annyit jelent, mint Krisztus közelségét érezni és éreztetni. Krisztus a Gecsemáné-kertben pedig — higyjétek el kedves Testvéreim — olyan közel van éppen mihozzánk, hogy szinte érezzük a forró leheletét. Ennek oka: valamelyes, igen alázatos analógia, a hivatás sorsközössége, azonos fájdalmak és csalódások vérkönnyes rokonsága. Ami ugyanis e látszólag csendes éjszakán a Krisztus lelkén átvonul, sőt átviharzik, mindazt átélted magad is. Figyeljük meg hát e történet egyes mozzanatait.

... Krisztus utban van a keresztt, az áldozat, tehát a magasság felé. A golgotai iveléseknek az a közös tragikumuk, hogy minél magasabbra hágsz: annál inkább egyedül maradsz; a kísérők tömege rohamosan apad, hogy azután a csúcson hihetetlen árvaságban egyedül vérezzél el. Ennek az emberi dezertálásnak a megtapasztalása már a keresztre feszítés első jelenete, az első kalapácsütés, az első szeg, az első tövis: »szomoru az én lelkem mindhalálíg!« Nem azért szomoru, mert a keresztre menetelek, hanem mert csalódtam az — emberekben. Hozzá még nem is Kajafásban, vagy Pilátusban, nem is a tömegbe, hanem Jánosban, aki keblemen pihent, Péterben, aki el egész az örök hűségesküig vitézkedett.

... De hát valóban meglepetések ezek? Igen, mert az áldozat közvetlen küszöbén még egyszer mindenkiben felhördül az — ember. Ez az ember részvétet, megértést, vigasztalást keres éppen azoknál, akiket a szive melegébe fűröszött meg egykoron. De csak néhány lépést kell visszafelé tenni: a tanítványokat alva találod. Ez a látvány azután végleg kiábrándít és nincs más hátra, mint visszamenni nem az Olajfák sűrűbb sűrűjébe, hanem a mennyei Atya akaratá alá: ne úgy legyen, amint én akarom, hanem, amint Te! Igen! én még mást akartam, mert én még egy utolsó mozdulattal

tanítványaimhoz menekültem, talán valami megmentőt kerestem értem aggódó sziveikben és velem virrasztó szemeikben, de alva találtam — valamennyit. Nem maradt senkim, csak Te és Te is a keresztre mutatsz! Most már értek mindent: a Te akaratodnak kell átdübörögnie rajtam. Azonban ez a tudat felemel a vérverejtékes homokról és felacéloz a szent elszánásig, hogy szinte kiderülve kiáltsam: »Menjünk (azaz menjünk el »innen«); ime közeleg, aki elárul engem«. Vagyis: sietek a Te akarod — az én keresztem alá!

... Hagyjuk mi is elvonulni ezt a képet, a visszhangja ugyanis tovább zug a lelkünkben. Hiszen papi életünk is ivelés a megáldoztatás csucsá felé; egész életünk tulajdonképpen igazi, »szent lépcső«, a Scala Regia, melynek kövei könnyel és vérrel ereződnek. E lépcsőjárás is árvaságba torkollik, mert a könny és vér párázatába elvesző ut, ma is bolondság vagy megérdemelt nemezis — a világ ítélete szerint. A mi szemeink előtt persze te jut, hol a kövek kenyerekké, a tövisek rózsává, könnyeink és szívünk vércseppjei eucharistiává magasodnak. Ebben az állandó nagypénteki zarándoklásban, megbicsaklik a mi lelkünk is: emberektől, mieinktől, fajunktól, vérünktől várunk valamit. Talán biztatást, dicséretet, hálát, péteri kitöréseket. De amikor kinyujtod agyongyötrött lelked csápjait: közömbös, alvó hortyogó emberek világába ütközöl; egyszerre észre kell vened az irtóztató magányt: egyedül maradtál. Azonban alighogy reád sujt e krisztusi csalódás, felötlik előtted a jézusi vízió: az Isten mindeneken átsodró akarata, mint kereszt. És Te, aki még előbb menekülni akartál Istened akarata elől, most elébe sietsz, hogy erővel, hittel, biztos vértanuságod tudatában, mégis mosolyogva indulj meg a kereszt felé. Ha azután valaki e szent, lendületes utadban megszólítana: Quo vadis Domine! ... Bizony már te is csak azt felelnéd: megfeszítettetni. De ki tudná most már lefesteni azt a derüt, azt a neki hevült, gyönyörű, lelki arcodat, amelyen már nem is annyira a nagypénteked komorsága borong, mint inkább fajod, egyházad husvétii feldicsőülésének keresztedre sodró reménysége? Ámen.

Dérczy Imre.

Konfirmációi emléklapok

Kaphatók az egyházker. Iratterjesztésben
darabonként 1 leuért. Díszesebb kivitelben darabonként
2'50 leuért. Konfirmációi ajándék céljaira Ujszövegségek
15 lei. Ugyanaz zsoltárok könyvével 20 Lei. Képes ujszövegsé-
ségi részek egybekötve 25 lei.

Tapasztalatok, — következtetések.

A világháború s az ezt követő forradalmak kataklizmájából, amely az emberi civilizáció nagy vizsgálója volt, — egy mélységes emberiszonnyal kerültem ki. Az emberi kultúrába vetett minden hitem halomra dőlt és a romok között sok ideig kétségbeesve virrasztott a megcsufolt öntudat, míg vissza nyerhettem az emberi kultúráért folytatott küzdelem régi lendületét.

Felismerve itt-ott a régi hibákat, tévedéseket, új célkitűzésekkel indultam neki az új küzdelemnek, remélve azt, hogy az ember belvilága mégis csak alkalmas terület kell, hogy legyen arra, hogy egy jobb, nemesebb emberi élet tenyészetét kitermelje.

Nem elégedtem meg az iskola szűk légkörével, a meglévő férfikar mellé vegyeskart létesítettem, színelőadásokat rendeztem, gazdaköri életet teremtettem, helyi sajtót létesítettem s a szó, írás sőt gyakorlat fegyverével egy tartalmasabb népi életnek a sinjeit igyekeztem lefektetni.

A lelkesi karral egyetértve résztvettem minden belmissziós munkában, melynek az eredményeképpen jelentős jótékonyági munkát is kifejtettünk, sőt eljutottunk egészen a népkonyha megalakulásáig.

Méltán remélhettem, hogy ebbe az izmos és újrendszerű tevékenységbe bekapcsolódik a közel négy és félezer lelkes egyháznak szinte minden egyes tagja, hiszen a nép lelke is vágyik egy hitbeli, szellemi és gazdasági megerősödés kilátásai felé, — de nem így történt.

Lássuk sorra az egyes intézmények működését.

A dalárda tagjai a »szegénység« soraiból kerültek ki; a gazdemberek tartózkodtak a dalárdától; presbiter tagja pedig csak egy volt a dalárdának, aki magának tulzott jogokat vindikált s így az énekkarnak többet ártott, mint használt. Így a négy és félezer lelkes egyházban nem sikerült egy, az egyházközség nagyságához méltó dalárdát összehozni.

Miután a szindarabokat a dalárda tagjaival adattuk elő, a fenti megállapítás áll a színelőadásokra is.

A gazdakör 450—500 önálló gazda mellett 90 s egynehány tagot számlál, a honnan meg a szegényebb elem szorult ki.

A belmissziós munkák néhány lelkes uriaszonyt leszámítva — majdnem kizárólag a lelkesek és a tanítók tevékenységére szorítkoznak, a jótékonytságot pedig ugyancsak egynehány urinő és gazdag asszony gyakorolja.

A helyi sajtó alig érdekli a hiveket s így nem fejtí az ki rájuk nézve a maga kívánt hatását.

Ezek — a kedvezőtlen tapasztalatok, most lássuk a következtetéseket.

A sikertelenség főokát abban látom, hogy az egyháznak nincs egy lelkes előcsapata, amely a lelkész és tanító minden nemes intencióját megérti és mindenkor készséggel a vezetők segítségére siet.

Most már nem rólunk, hanem általánosságban beszélék.

Minden vitán felül áll, hogy az élcsapat szerepét a presbiteriumoknak kellene betölteni. Hiszen a presbiteriumot már az apostolok azért alakították meg, hogy mindenben segítségükre legyenek. De hát betöltik-e a presbiteriumok ezt az eredeti, nagyszerű szerepet?

A kérdésre csak nemmel felelhetünk, azért a presbiterium kérdésébe kissé mélyebben kell betekintenünk.

A presbiterium rendszeren háromféle embertípusból rekrutálódik.

Van a presbiteriumnak egy igen értékes, egyházas gondolkodású, minden jóra kész része, amelyre az egyház építő munkájában komolyan lehet számítani.

Ezzel szemben van egy része, akik (Reformátusok Lapja 10. sz.) »nem építői, hanem rombolói az anyaszentegyháznak, nem segítői, hanem gáncsolói, akadályozói a komoly lelki munkának. Magukat a lelkész (és tanító) ellenőrzésére választott nép-megbizottaknak tartják stb.«

A harmadik rész közönyös emberekből áll, akik egyházi építő munkára nehezen kaphatók, de arra a legtöbb esetben igen, hogy a rombolóknak segítségükre legyenek.

Ha komoly és eredményes építő munkát akarunk kezdeni, ezt az élcsapatot: a presbiteriumot kell megtisztítani az oda nem való elemektől. A mai presbiter — az első típustól eltekintve — csak jogokat »formál,« de kötelességeket nem ismer. A legtöbb esetben nem is tudja, mi az ő hivatása, azért végtelenül fontos az említett számban is leszögezett »presbiter nevelés.«

Nem azt várjuk a presbiter-től, hogy a lelkész helyett prédikáljon, vagy a tanító helyett tanítson, hanem azt, hogy mint leglelkesebb és legértelmesebb egyháztag — ő vegye át leghamarább amit a lelkész prédikál, a tanító tanít és a gyülekezetben igyekezzék azt tovább terjeszteni.

Nemcsak a templomban, hanem a férfiszövetségben, dalárdában, gazdakörben, a belmisszió összes alakulataiban ott kellene lennie és jó példával kell előljárnia, — nem pedig mint ma, kívülről nézni, kritizálni és elgáncsolni ezeknek a nemes és sokszor emberfeletti erőlködéseit.

A presbiterium — tükre az egész gyülekezetnek. Ennek a tükörnek tisztának kell lennie, mert ha homályos, az egész gyülekezet arcukat zavarossá teszi. Egy lelkes presbiterium lelket kölcsönöz még a megromlott gyülekezetnek is, míg a lelkiileg szegény presbiterium megfertőzi az egész gyülekezetet.

Az ujat, a szépet, a jót — mindég ellenszenvvel fogadja a tömeg, mert áldozatokkal jár, de ha van a tömeg között egy élcsapat, amely közvetlen érintkezés folytán visszaveri a támadásokat: az építő munka eredménye semmiképpen sem fog elmaradni.

Tóth Zsigmond

Egyházmegyei közgyűlés.

A Carei-i egyházmegye április 25-én tartotta közgyűlését Careiben Gönczy Sándor esperes és dr Nagy Sándor e.m. gondnok elnökölete alatt. az elhangzott gondnoki megnyitó és esperesi jelentés fel-felcsillanó örvendetes jelenségek említése mellett hangosan tesznek bizonyosságot az egyházak nagyrészenek szomorú helyzetéről. A megnyitó sürgeti az egyházfegyelem visszaállítását s módzatait vázolja, a jelentés pedig tényeket sorol fel, mint fájdalmas jelenségeit egyházi életünk megfáradásának. Míg a félévi látogatásról a tanügyi bizottság szép eredményről számol be, a számvevőszék jelensége szintén borulató. Konverziós károsodások, nagy összegű hátralékok akadályozzák az egyházak életmenetét, mindezek a magasabb egyházi hatóságokra is kihatással vannak. Ezért gyűlés gondnokok anyagi felelősségének terhe mellett kimondotta, hogy a hátralékos e.m. tartozások felerészét kötelesek egyházak az esperesi látogatáskor kifizetni. Ellankadást tapasztal a belmissziói bizottság is. Meggyengült az alakulatokban az éltető, munkára ösztönző erő. Az eddig lelkesedéssel és dicséretesen dolgozó előadója tisztségét átadta új munkásnak, hogy új lendületet nyerjenek a nagyfontosságú belmissziós munkák is. A lelkeszi államsegély leszállítása miatt Lelkészerterkezet előterjesztésére felir egyházmegye a kerülethez, kérve, hogy karöltve a testvérkerülettel, keressen orvoslást a minisztériumnál. A Tanítóegyesületek tantervmódosító javaslatát, valamint segélykérését a rendezendő tanfolyamra, pártolólágg terjeszti egyházkerülethez. Az egyházak ügyei között Ciumești kérésére határozott közgyűlés a Berével való társítása ügyében, így a társítás kerületi jóváhagyás után befejezettnek tekinthető

Hivatali esküt tettek Veress László lelkeszi, dr Tóth János világi tanácsbírák. Mészáros Ferenc lemondásával szavazást rendelt el

a közgyűlés világi aljegyzői tisztségre. Kerületi világi képviselőnek dr Tóth János, belmissziói előadónak Bartus Jenő, tanügyi előadónak Vöröss Zoltán választatott meg. A gyűlést énekléssel, esperes imádságával kezdtük és végeztük.

Délután Szabó Tibornak a minisztérium felhívására megindított fegyelmi ügyben s a Berveni-i lelkészválasztás felebbezésében hozott ítéletet a bíróság.

Megelőző nap a bizottságok üléseztek és tanácsbirói értekezlet volt.

K. L.

Egyházmegyei lelkész-értekezlet

A Baia-mare-i egyházmegye lelkészei folyó hó 9-én tartották egyetemes értekezletüket Satumarén.

Az értekezletet Magos Ferenc Micolai lelkész, elnök nyitotta meg imával és rövid beszéddel, amelyben felhívta a jelenlevők figyelmét a tárgysorozatban levő ügyek fontosságára.

Peleskey Sándor Viile sätmarului-i lelkész, a Királyhágómelléki egyházkerületi közgyűlés által készített egyházfegyelmi törvénytervezetet ismertette s azt az ige, a hitvallások és az egyházi törvényeink alapján állónak tartván elfogadásra ajánlotta a III. paragrafusnak azon módosításával, hogy az egyházi tisztviselők és belhivatalnokok felett egy megalakítandó egyházkerületi tanács végezze a fegyelmezést. Lelkészertekezlet a módosítást elfogadva szükségesnek tartja ezzel kapcsolatban a gyülekezetek előkészítését az egyházfegyelmi törvény életbe léptetéséig, továbbá dr Imre Lajos »Ige és fegyelmezés« c. könyvének a paróchiális könyvtárak számára való beszerzését.

Gy. Kovács József Ambud-i lelkész a »Ref. Jövő« keretén belül megszervezendő »Temetkezési Egylet« megalkotásának szükségére mutatott rá, amennyiben népünk szociális érdekét munkáló egyik hathatós eszköznek tartja s azért javasolta, hogy Lelkészertekezlet keresse meg az egyházmegyei közgyűlést, hogy az a maga tekintélyével külön is hívja fel a presbitériumok útján a gyülekezetek tagjait a »Temetkezési Egylet« tagjai sorába való belépésre, a lelkészek pedig erkölcsileg köteleztessenek el.

Gulya Géza apai lelkész a lelkészi önszegélyezés tárgyában hozott bánati egyházmegyei határozatot és Farkas János Santaul mic-i lelkész javaslatát ismertette. Lelkészertekezlet amennyiben nem tartja elköteleztetéssel, sem megvalósíthatónak sem biztosítottnak egy önszegélyező egyesület megalakítását, önkéntes vállalkozás alapján 50 leies havi hozzájárulási díjjal megszervezhetőnek mondotta

ki s megbizta az egyházkerületi közgyűlésen résztvevő tagjait, hogy az egyházkerületi közgyűlés alkalmával más egyházmegye lelkesi kiküldöttével az Önszegélyező Egyesület megalakítása lehetőségét tárgyalják meg.

Dr Harcsár Géza e.m. ügyész felhívta a Lelkészerktekezlet figyelmét, hogy a túl magasán megállapított illeték egyenérték adó kivetésének oka az, hogy az adókivetéskor a gyülekezetek az ügyész segítségét nem veszik igénybe. Lelkészerktekezlet a jövőre elkötelezte a lelkeseket, hogy az ügyész segítségét kérjék ki. Ugyancsak az ügyész felvilágítására örömmel vette tudomásul Lelkészerktekezlet, hogy a lelkesi Nyugdíj-Árva-Gyámintézet tőkái biztosítottak s a konverziós törvény intézkedései az intézet egyensúlyát nem zavarják meg, de az intézet jövőre nézve is zavartalan működhetése érdekében szükségesnek tartja a matematikai mérleg elkészíttetését.

Oláh Sándor Baia mare-i lelkes, a »Református lelkipásztor« 1934. évi számadásait és az 1935. költségelőirányzatot mutatta be a Lelkészerktekezletnek, mint a lap társtulajdonosának. Lelkészerktekezlet elismerését köszönetét fejezte ki a szerkesztő és kiadó bizottságnak munkálkodásáért.

Gulya Géza javaslata alapján a szórvány ügyre vonatkozólag Lelkészerktekezlet elkötelezte a köröket, hogy tegyenek javaslatot a szórványok megmentése érdekében. Az iratterjesztésre vonatkozólag pedig megkéri Lelkészerktekezlet az e.h.ker. közgyűlést, hogy minél több a magyar református egyház dicsősséges történelmének nagy eseményeit és hitvallásunk nagy kérdését tárgyaló traktátust irasson és nyomasson és a kolportörséget indítsa be. A »Református Jövőnek« két hetenként való megjelenését nem tartja elégségesnek s azért lelkészerktekezlet kimondta, hogy legalább a téli hónapokban mérsékelt előfizetési díjmeléssel heti lappá bővítettessék ki. A gyermekujság beindítása próbájaként pedig a téli hónapokban a gyermek rovat önálló mellékletként emeltessék ki a lapban.

Debreceni István Satumare-i lelkes javaslata alapján Lelkészerktekezlet kimondta, hogy az ünnep másodnap perselypénzek, amennyiben a Satumare-i főgimnáziumban tanuló lelkesi és tanító gyermekek segélyezésére fordítatnak — tehát lelkesi önszegélyezést szolgálnak — minden lelkes tartsa becsületügyének e perselyes adakozások szorgalmazását, továbbá tartassanak ünnepélyek a főgimnáziumban tanuló gyermekek segélyezésére. Hasonló határozat hozatalra a többi egyházmegye lelkészerktekezleteit megkeresi Lelkészerktekezlet.

A gyűlés több apróbb indítvány letárgyalásával véget ért.

Gulya Géza.

Tanítói értekezletek.

I.

A Carei Református Egyházmegye Tanítótestülete Carei-ben 1935. évi április hó 15-én tartotta közgyűlését.

A 63. dicséret eléneklése után Gönczy Sándor esperes imádkozott, aki az egész gyűlésen jelen volt. Ottmayer Gyula elnöki megnyitójában megemlítette a román nyelvű vizsga eredményét, amelyet enyhít a Főtiszt. Püspök Ur és a Magyar Párt közbelépése folytán elrendelt nyelvtanfolyam, amiért az egyesület köszönetét fejezi ki a Főtiszt. Püspök Urnak és a Magyar Párt vezetőségének. De köszönetét fejezi ki Nagyt. Gönczy Sándor esperes urnak is, aki a Careiben tartott nyelvvizsgán megjelent ref. tanítók elszállásolását és ingyenes ellátását biztosította. Évi munka felsorolása után elnök a szavait a tanítói kereszt hordozás említésével végzi, mert a nélkülözések, örökös rettegések sorsunkról, holnapi napunkról, mind kereszttek a tanítóság életében, de a bátorítás szavaival is fordul a közgyűléshez, amikor azt mondja, hogy küldetésünk van népünkkel szemben — s nem nagy az az áldozat, amit hozunk, mert iskoláinknak s így anyaszentegyházunknak sorsa rajtunk fordul meg. Utal hitvalló őseink dicső példáira, akik sohasem a maguk és hozzátartozók sorsán keseregtek, hanem a drága Siont féltették, — arról énekeltek Istenben való megnyugvásuk erős, bizakodó hangjain.

A tárgysorozatban Lovász Róza román történelemből, Jászberényi Mihály mértanból tartottak mintatanítást, Bartha István a modern pedagogiáról tartott szabadelőadásában tantárgyakra vonatkoztatva mutatta ki az újabb elveket és módszereket, amelyért mindhárman jegyzőkönyvi elismerést nyertek. Az elemzés, fogalmazás és nyelvtani tanítás vitatárgyalását Szaleczki Miklós és Bene András vezették be, kik az elemzés teljes elvetése mellett törtek pálcát, közgyűlés azonban amíg a modern pedagogia elveinek megfelelő új tanterv állhat rendelkezésünkre, az eddigi gépies elemzés helyett az elemzés szűkebb formája mellett a fogalmazásra és helyesírásra kívánja a fősulyt helyezni.

Vöröss Zoltán lelkész tanügyi előadó nagy körültekintéssel mutatta ki a II., III., IV. VI., VII. oszt. tankönyvek magyar részének hibáit, nyelvtani anyagának rendszertelen összeállítását, idegen szellemét, felesleges részeit. Bőthe János román részét bírálva, megállapítja, hogy olvasmányai bőségesek és jók. Társalgási részében szókincset nem nyújt, III. osztályban földrajza és történelme alig használható, IV. oszt.-ban a történelme egyáltalán nem használható. Kár, hogy tankönyveket tanítóegyesületek és egyházm. tanügyi bi-

zottságok előzetes birálata nélkül vezetünk be, ami a pedagógiai szempontokon kívül a szülők megterhelését is jelentette.

Közgyűlés kéri az egyházm. közgyűlés útján az egyházkerület-től a magyar nyelvnek VII. osztályra beosztott új tantervének kiadását. A rendezendő nyelvtanfolyam ellátásának és féléru vasuti-jegy kezdeményezésével az elmaradt államsegély némi pótlása fejében a közokt. miniszter által való megadását s ha ez nem lehetséges, akkor segélyt, mert az egyházak és tanítók a nagymérvű hátralékos tanítói fizetések miatt sem képesek újabb áldozatokat hozni. Egyesület a »Romániai Kisebbségi Tanítók Szövetség«-ének megalakítását kívánja megvalósítani. Államsegély és nyugdíj ügyében mint a legmagasabb fórumhoz, legutolsó eszközként Ófelsége a királyhoz való fordulást mondja ki, amely ügyben a társegyesületek megkerestetnek.

Dancsné Vadnay Margit elhunyt tanítónő emlékének a közgyűlés 1 perc visszaemlékezést szentelt, aki sokoldalú kötelességét mindig hiven teljesítette. A tisztikar 3 éves ciklusa lejárván, közgyűlés titkos szavazással megválasztotta újból elnöknek: Ottmayer Gyulát, alelnöknek: Bartha Istvánt, jegyzőnek: Czirják Ferencet, pénztárosnak: Tyukody Ilonát, választmányi tagoknak: Bőjthe Jánost és újonnan Szaleczki Miklóst.

Gyűlés a késő délutáni időben »Isten velünk viszontlátásra« c. énekkel végződött, melyet szerény közebed követett.

O. Gy.

II.

Egyházmegyei tanítói értekezlet volt Salontán április 24-ikén Mikó Pál salontai tanító elnöklete alatt, amelyen több, a tanítói kart érdeklő kérdésben folytattak megbeszélést az egyházmegye összegyűlt tanítói és tanítónői. Arday Aladár esperes mély, áhitatot keltő imája után Mikó Pál értekezleti elnök üdvözölte a megjelenteket. Majd ismét Arday esperes emelkedett szólásra, beszédében festvéri, megértő szeretetéről biztosította a tanítóságot és kifejezést adott annak, hogy jóindulatu pártfogására minden esetben számíthatnak. Az összegyűlt tanítói kar kegyeletes szavakkal emlékezett meg a régebben elhunyt, az egyházért és iskoláért sok áldozatot hozott kartárs Seres László választmányi tag haláláról, akinek emlékét jegyzőkönyvben örökitette meg.

Az értekezlet legfontosabb megbeszélési anyagát a nyelvvizsga illetve tanfolyam képezte s a tanítói kar nagy megnyugvással vette tudomással a Főtiszteletű Püspök urnál és Gyárfás Elemér országgyűlési képviselő urnál járt küldöttségek beszámolóit. A küldöttség arra kérte annak idején a Püspök urat, hogy járjon közbe, hogy a

tanítóóság ne új vizsgára állíttassék, hanem csak tanfolyamon vegyen részt. A küldöttség hálásan emlékezett meg arról a szeretetteljes megértésről, amellyel a Püspök ur fogadta őket.

Foglalkozott az értekezlet a nyugdíjgyesület kérdésével is és határozatban mondta ki, hogy a kerületi nyugdíjintézet felállítását szükségesnek, célszerűnek és megvalósulását minél előbb kívánatosnak tartja. Elhatározták azt is, hogy az ez ügyben foglalt álláspontjukat az egyházmegye útján a kerülethez terjesztik fel, arra kérve az elnökséget, hogy egy alapszabály elkészítése által a tanítóóságot erről, minél előbb a hivatalos lapban értesítse.

Ugyancsak felterjesztéssel fordulnak a kerület elnökségéhez, amelyben azt kérik, hogy a jövőben úgy az egyházmegyei, mint az egyházkerületi tanítóképviselők jelölését az egyházmegyei tanítóértekezletek előterjesztése alapján rendelje el az elnökség. Kimondja továbbá az értekezlet, a Chişineul Crişi járáskörön kívül a másik két járáskör megalakítását is.

Elhatározta az értekezlet, hogy Kiss Béla tanító indítványát, melyet egyhangulag tett magáévá — megerősítésre ill. jóváhagyás végett az egyházmegyei közgyűlés útján az egyházkerületre terjeszti fel. Kiss Béla román nyelvkurzusra vonatkozó indítványa a következő:

1. A román nyelvi tanfolyam a megye székhelyén, román kulturközpontban tartassék, hogy minél nagyobb alkalom legyen a nyelv elsajátítására s e tanfolyamon az egyházkerület gondoskodjék megfelelő előadókról.

2. A C. F. R. vezérigazgatóságánál a tanfolyamra és onnan visszautazó tanítók részére lehetőleg a legkedvezményesebb jegy megszerzéséről gondoskodjék.

3. A tanfolyam, tekintettel arra, hogy a felekezeti tanítóóság legnagyobb fő jövedelmét a termények képezik, melynek betakarítása a tanfolyam idejére esik, a tervezett tanfolyam csak 4 hétig tartson, mivel a 2 hónapos tanfolyamon levő tanítók távolléte anyagi romlásukat idézhetné elé.

4. A tanfolyamon résztvevő tanítók részére egyházi főhatóságunk anyagi támogatást biztosítson, melyhez való hozzájárulását egyházi főhatóságunk a fenntartókra nézve is kötelezőleg mondja ki és lehetőleg lélekszám arányában és az összeg kifizetését ő maga eszközölje.

HIREK

Egyházkerületünk május 27–28-án kerületi közgyűlést tart Oradean, ahol egyházunk fontosabb kérdései nyernek elintézését.

Molnár Mária megérkezett Európába. Az Admirális szigetek magyar misszionáriusa, az erdélyi származású Molnár Mária május 4-én este megérkezett a trieszti kikötőbe, hol dr Vitéz Csia Pál fogadta, akinek kérdésére elmondotta, hogy elég jól érzi magát, csak fázik, mert a trópusi éghajlat után még nem szokta meg az európai klímát. A maláriás láza is sokszor borzongatja és ezért Tübingiába kell mennie a trópusi gyógyintézetbe, ahol majd alaposan átvizsgálják és magyarországi továbbkezeléséhez megadják az utasítást. A továbbiak során elbeszélte, hogy indulása előtt nagyon nehezen ment a bucsu feketéitől, kik nagyon sirtak. Nevelt fiát Pistát (Lomon József fia) különösen szerette volna magával hozni. Az útja nagyon hosszú volt, az Uj-Britannia szigeteken fekvő Rabaul volt az első nagyobb állomása. Azután Hong-Kong, Szingapur mellett vezetett el az útja. Szingapurban szállott fel hajójára, egy magyar kereskedő családja s így volt alkalma a magyar nyelvhez újra hozzászokni, ami bizony elég nehezen ment. Még most is sokszor keresi a magyar szavakat és néha némettel, vagy angollal segíti ki magát. Colombóban Gerencsérné, egy magyar artistanő szállott fel hajójára, aki azután kabintársa volt, nagyon összebarátkoztak, mire Bombayg érkeztek. Suez, Port

Said, Brindisi és Velence érintésével érkezett meg Triesztbe. Európai ruháját a pécsi bethánisták küldték, akik sok szeretettel és figyelmességgel gondoskodtak róla. Hong-Kong-ból öt nagy ládát küldött Brémába, az Admirális szigetek muzeumának számára küldve bennök az újabb anyagot. Molnár M. egyenlőre Tübingiában megy és csak június folyamán érkezik Magyarországra.

Értesítés. Szeretettel értesítem érdeklődő lelkésztársaimat, hogy »Betemetett bányász« c. kötetem megjelent s azt minden megrendelőmnek megküldöttem. Ezuton mondok köszönetet bizalmukért, hogy az összeg előre való beküldésével lehetővé tették a könyv megjelenését. »Uj élet« c. kötetem (egyházársadalmi tanulmányok, vallásos esztélyre való felolvasások, adatok, vázlatok) előreláthatólag a nyár elején jelenik meg, de csak abban az esetben, ha kellő előfizető jelentkezése igazolja a szükségét. Május végéig még mindkét kötetet előfizetési áron küldhetem (előbbi 20, utóbbi 30, vagy a kettőt együtt 40 leiért, mely bélyegben is beküldhető), portómentesen. Nagyon kérem azokat a lelkésztestvéreimet, akiknek előfizetési ívet küldöttem s nem válaszoltak, hogy az ívet, akár üresen is, sziveskedjenek visszaküldeni. Aninosa, Jud. Hunedoara, 1935 V. 6. Testvéri szívvel: Horváth Jenő, lelkész.

Társszerkesztők :

**Ardai Aladár, Bokor Sándor,
Boruzs Lajos, Tóth Zsigmond.**

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Jud. Arad
Carmeiu

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Konfirmációi emléklap

17×21 centiméter méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben 1.— Lei
21×34 cm. méretben, *nagyon szép kivitelű*, három színnel nyomtatva 2.50 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, löbb mint két .v terjedelmű füzet finom papíron, nagyon szép
Konfirmációi Emléklappal II. kiadás 10.— Lei. — Beszerezhető a

Kálvin Könyvnyomdában

Társtulajdonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

Oradea, Strada Aurel Lazar 14.

Legalább 10 darab rendelésnél 10 száz lék árengedményt adunk. A szállítás utánvétellel iórténik. **A pénz előzetes beküldése mellett frankó szállítás.** A rendelés az utalvány-szelvényen könnyen elfér.

**A Királyhágómelléki Reform. Egyházkerület
iratterjesztésében állandóan kaphatók:**

nagybetűs HANGJEGYES ÉNEKESKÖNYVEK

darabonként **100 lei** áron.

Bibliák a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
Traktátusfüzetek (Családi tűzhely mellett), bibliajelzők,
imádságos könyvek, köztük az ujonnan megjelent
betegek számára való imádságoskönyv.

Képes levelező-lapok és levélpapírok nagy választékban

Nagyobb rendelésnél árengedmény

Kálvin könyvnyomda, Oradea

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:	OO	Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
Református Püspöki Hivatal Oradea,	OO	évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
Strada Petru Maior 1.	OO	ára 10 lei. — Megjelenik minden
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.	OO	hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Megnyitó beszéd az egyházkerületi közgyűlésen.

Főtiszteletű és Méltóságos Kerületi Közgyűlés!

Kerületi közgyűléseink megnyitóinak tónusa az utolsó néhány esztendőben egyre sötétebb. Nem is lehet ez másként abban a korszakban, amelyet egyházi életünk egyik legsúlyosabb történelmi korszakának kell neveznünk.

Hogy a nyelvi, faji és vallási kisebbségek gazdasági helyzete a kisebbségi egyházakra minő jelentőséggel bír, azt nekem nem szükséges itt fejtegetnem. de nem mellőzhetem annak a megállapítását, hogy az újabb időben inaugurált nemzetbeolvasztó és hit-téritői törekvések termékeny talajra találnak a kisebbségi lakosságnál, melynek sorait nem a meggyőződéses nemzet és vallásváltoztatás, hanem a jobb elhelyezkedés csalóka reménységei bontogatják. Mint szomorú, de fentforgó tényt kell megállapítanom azt, hogy amikor a többségi nemzet rétegeit egy napról-napra erősödő nacionalista irányzat fűti, ugyanakkor a mi sorsainkban a nemzeti érzés gyengüléséről kell számot adni. Súlyos megállapítás ez, mert megcáfolja azt a tételt, hogy minden akció reakciót vált ki és mert, ha ez a megállapítás való, akkor az kisebbségi népünk ellenálló képességének megfogyatkozását és ezzel szoros összefüggésben a mi nemzeti alapon álló egyházunk fokozatos legyengülését jelentené. Nekünk tehát a nemzeti erő ébrentartása nem politizálást és nem más népekkel szemben való ellenségeskedést, hanem jogos védekezést, az őrfenntartás ösztönös kielését jelenti. Ennélfogva egyházi érdek, hogy a kálvinista magyarság megőrizze és hűségesen ápolja a nemzeti érzést is, amely vallásunk fennmaradásának egyik fontos tényezője, mert tudott dolog, hogy a református egyház a demokráciának, a fejlődött állami életben otthonos önkormányzati szellemnek, az egyéni és közszabadságnak történelmileg is elismert előmozdítója és védelmezője ugyan, de a magyar református egyház keletkezésének és fejlődési irányvonalának megfelelően

mindazt nemzeti formák és lelki adottságok mellett valósította meg. Fontos törekvésünk legyen tehát, hogy a vallásos gondolattal karöltve, a nemzeti érzés is kellő ápolásban részesüljön s a politikai területet itt nem érintve, kulturális vonatkozásban megfelelő tápot nyerjen.

Népünknek az állam iránt való lojalitása mellett, vallásos és magyar nemzeti szellemben való nevelése annál fontosabb, mert a jelent uraló s népünkre rendkívül reánehazedő gazdasági problémák megoldása a mi erőnkön kívül esik. Az a véleményem ugyanis, hogy egy nép csak úgy képes a gazdasági élet nyomoruságait elbukás nélkül elviselni, ha lelki életre rendezkedik be. Hogy egyházi életünk a súlyos anyagi helyzet miatt veszélyes ingadozást mutat, azt bizonyítja, hogy a világválság elterelte figyelmünket a lelki élet felől s hogy egyházi berendezésünk alapja nem annyira az evangéliumon, mint a gazdasági tényezőkön nyugodott. Ha a mai társadalmi étellel való szoros kapcsolatunknál fogva nem is tudunk elvonatkozni a fizikai világ kérdéseitől, igyekeznünk kell, hogy ne legyünk ezen viszonylatoknak egyszerű függvényei. Minél nehezebb lesz tehát hitsorsosainknak életlehetősége, annál erősebbé kell tennünk az ő lelki világukat, hogy elviselhessék a nyomoruságot és átmenthessük a zord idő által veszélyeztetett értékeinket. Nem könnyű dolog, de nem lehetetlen s ez az egyetlen lehetséges fennmaradásunknak.

A kormányzat részéről eszközölt legutóbbi kongrua rendezés sem váltott ki osztatlan meglepedést, mert nem szüntette meg azt a különbséget, amely az egyes felekezetek lelkészei között fennállott, sőt egyes intézkedéseit egyenesen kongrua csökkentésnek kell minősítenünk. Ilyenek az új korpótlékok és családi pótlékok megszüntetése, a költségvetési év folyamán megüresedett állások kongruájának hiánya. Mindazáltal ei kell ismernünk azt is, hogy a református lelkészek összeségének kongruája 1935 április 1-től globális összegben cca. 45 százalékkal emelkedett az előbbi év kongruájához viszonyítva s így lelkészeink igen súlyos helyzetében ezen újabb rendezés mégis javulást s az igazságos rendezés felé újabb lépést jelent.

Jogos a fenti sérelmünkön kívül például az is, hogy a két nemzeti egyház templomépítési kötelelességeit csaknem minden esetben az állam és a politikai községek teljesítik, viszont erre a célra a kisebbségi egyházak soha segílyt nem kapnak. Felemlítjük ajból azt is, hogy a kisebbségi egyházaktól elenyésző kivételtől eltekintve, rendszerint megtagadják az iskolák fenntartására törvényileg előirt 14 százalékos segíly szétosztását.

Iskoláink fenntartása évről-évre súlyosabb terhet jelent egyházainkra nézve. Nem elég az, hogy a hivek elszegényedése miatt anyagi forrásaink rohamosan kimerülnek, hanem a tanítók és tanárok nyelvvizsgájának újabb elrendelésével sok iskolánk a lét és nemlét kérdése elé lett állítva. Az államnyelv szükségessége tisztán áll előttünk s ennek a kötelességünknek erőnkön felül igyekszünk is megfelelni, mert az állami iskolák magyar tagozatainak fokozatos megszüntetése s a magyar nyelv tanításának teljes kiszorítása, mint folyamatos törekvés bontakozik ki szemünk előtt.

Mi tehát a teendők ezzel szemben? Rendkívüli fontosságú kérdés ez, mert iskoláink sorsdöntő korszakában, amikor iskolai autonómiáinknak már csak emlékei maradtak meg s a tantervet, igazgatást, vezetést, egyszóval az összes fontos teendőket az inspektorok felfogása szerinti állami szempontok uralják, nem maradhatunk meg az egyszerű tanácskozó munka mellett, hanem a cselekvő munka terére kell lépnünk. Határozottan és gyorsan kell ebben a kérdésben állást foglalnunk, mert a csüggedés kétségtelen jeleként már felvetődött — habár egyelőre csak teoretikus formában — az a gondolat is, vajjon érdemes-e védelmezni továbbra is a mindenfelől megtámadott felekezeti iskoláinkat, vagy pedig e felesleges és kilátástalan erőpazarlás helyett, iskoláink feladásával más térre kell összpontosítani meglevő összes erőinket. Azt hiszem, hogy ma még a reformátusság tulnyomó része egyetért velem abban, hogy iskoláinknak az egyházzal való szerves kapcsolata hitvallásunk tételeihez tartozik s így a szószék és iskola vallásunk legerősebb fegyvereit képezik. Ha pedig ez igaz, akkor ezt a fegyvert kezünk-ből kiengedni valóságos bűn volna. Az iskolák védelmét és megtartását célzó iskolapolitikánknak első sorban a tanulók vallásos lelki életét kell szilárdabb alapra helyezni. Necsak a kötelezett tárgyak mechanikus elvégzésére törekedjék a tantestület, hanem lelki nevelést adjon az ifjúságnak s igyekezzék azt az iskolán kívül is, egyesületek, összejövetelek útján a vallásos lélekben megerősíteni. Ennek természetes folyamánya az, hogy a tantestület tagjai magukat belmissziós munkásoknak lássák, akiknek hivatása nem zárul le akkor, amikor az iskola kapuin kilépnek. Hogy azután az iskolák igazi felértékelése a közönségünk körében is előrehaladjon, ezt az iskolákból kikerült s annak buzgó hivein kívül, minden más alkalmas és propagandisztikus eszközzel fogjuk elérni.

Emellett nem szabad elhanyagolnunk a népművelés igen fontos feladatát sem, mert ez az iskoláknak hatalmas védősereget tud toborozni s emellett egyházunknak is megbízható támaszt jelent.

Egyházunk belső bajainak feltárásánál reá kell mutatnom arra

a szomorú tünetre is, hogy népünk az egyházi intézmények iránt nem viseltetik azzal a szeretettel, aminő kívánatos volna. Nem becsülik meg az egyházi megbízásokat, a különböző tisztségekkel való megtiszteltetést, sőt, sok helyen vonakodnak azt elfogadni. Ez a tünet hitéletünk tragikus helyzetét igazolja. A református egyház legnagyobb erőssége éppen az egyháztagok demokratikus részvétele az igazgatásban. Ahol az egyháztagok nem kívánnak részesülni a részükre biztosított jogokban és teendőkben, ott az egyházi élet iránt való érdeklődés megszűnik s maga az egyházi élet is problematikussá válik. Az egyházi közéletre nevelni kell tehát népünket s óvakodni kell minden olyan magatartástól, amely az egyházközségek beléletében viszályokra, széthúzásokra és általános elkedvetlenedésre adna okot. Ezzel kapcsolatban érintenem kell egyházunk beléletének egy gyakran felfakadó kelevényét, a lelkészválasztások ügyét. Az egyházközségek ezen legszebb jogának gyakorlása valóságos bomlasztó méregként hat az egyes gyülekezetek életére.

Elég egy lelkészválasztás, hogy az eddig békességes egyházközség viaskodó, ellenséges pártokra szakadjon szét, amelyek megsemmisítéssel fenyegetik az egyházközséget is. Ha mélyebben vizsgáljuk ezeknek az eseteknek indító okát, a bajok forrása különböző érdekekben található meg, de míg az egyháztagok törvényellenes, magasabb erkölcsi felfogásba ütköző magatartása az emberi gyarlósággal némileg menthető, sehogy sem lehet ily mentséget találni azon pályázó lelkészekkel szemben, akik az állás elnyerése céljából nem egyszer oly eszközöket is igénybe vesznek, amelyek az evangélium szellemével homlokegyenest ellenkeznek. Ezeket a kilengéseket megérthetjük, mert az állás után való törtetés ennek a kor-nak jellegző kísérője, de megengedhetőnek azt sohasem tarthatjuk, mert az ilyen magatartás a lelkészi tekintély *capitis diminutió*ját s végső eredményképen pedig az egyházi élet leromlását jelenti. Erős biztosítékokat kell tehát az új törvényben keresnünk arra nézve, hogy ezek a bajok elkerültessenek, még annak árán is, ha a szabad verseny korlátozásával szűkebb körre szorítottassék a hívők választási joga.

Főtiszteletű és Méltóságos Kerületi Közgyűlés!

Sok veszedelem fenyegeti a mi Sionunkat kívülről, belülről s még sem kell elcsüggednünk, nemcsak azért, mert a magában nem bizó társadalom halálra van ítélve, hanem méginkább azért, mert a bajok mellett biztató jelenségeket is fedezhetünk fel. Nem tagadható ugyanis, hogy a háboru utáni idő általános lethargiáját ébredés váltotta fel. A lelki élet megújodása sok tekintetben megállá-

pítható. Új mozgalmak egész sorozata mutatja az öntudatra ébredést, amelynek eredményes munkásságát csak a gazdasági megrokkánás késlelteti.

A vallás és nemzetfenntartó erő megvan tehát bennünk, csak érteni kell hozzá, miként termeljük ki a lelkekből azokat az értékeket, amelyek biztosíthatják az Ur szolgálatában való megmaradásunkat.

Dr Thúry Kálmán.

Egyházkerületi közgyűlésünk.

1935. május 27-én reggel 8 órától kezdve a különböző bizottságok tárgyalták le előzetesen az ek. közgyűlés elé terjesztendő ügyeket. Ugyanazon nap délutánján bírósági tárgyalások voltak s ezeknek két kiemelkedő mozzanata volt a berzeni és aradi lelkészválasztások megsemmisítése. Mindkettőt hosszan elhuzódó, a késő esti órákba nyúló tárgyalás után mondta ki a bíróság. 28-án reggel 9 órakor a püspök imája és a főgondnok beszéde nyitotta meg a közgyűlést. Ezeket lapunk elején közöljük.

A közgyűlést súlyosan nyomasztó gondok között, igen nehéz atmoszférában kezdték meg. Senki sem tudta s nem is volt rá elkészülve, hogy minden gond, a nyomasztó hangulat az öröm sugárában fog felolvadni. Napirend előtt szólásra emelkedett újból Thúry Kálmán dr s az egyh.-kerület nevében üdvözölte elnöktársát félszázados lelkési jubileumára. Utána Széll György esperes az egyházmegye nevében beszélt s köszöntötte azt a vezetőt, aki a romokból építette fel egyházkerületünk szilárd építményét. Csernák Béla, mint újvárosi lelkész lelkésztársához beszélt, annak a 46 éves oradeai szolgálatnak eredményeiről, amelyekről, ha az emberek megfeledkeznének, a kövek kiáltanának, az általa megvalósított intézmények kövei.

Az üdvözlő beszédek után a testvér ekerület üdvözlő iratát olvasta fel dr Thúry Kálmán.

A püspök meghatott szavakkal köszönte meg az ünneplést. Azzal végezte, hogy ez a drága óra élete megkoszorúzója. Ez a szép és ékes korona, a feléje sugárzó szeretet koronája, biztosítja őt arról, hogy ha mint ember tévedhetett is, hivatása munkájában mindig a helyes ösvényen haladt.

A püspök szavai után hosszantartó taps fejezte ki a jelenlevők érzelmeit s csak ezután térhetett át a közgyűlés tulajdonképeni tárgysorozatára.

(Folyt. köv.)

Tanítóköri munkálkodás.

Az érmelléki egyházmegyei tanítóegyesület egy része Albiş, Budislau, Valea lui Mihaiu, Cheţ, Petreu, Ottoman és Salacea tanteszületeinek közreműködésével és részvételével ez iskolai évben is rendszeresen megtartottuk havonta a köri értekezleteket, mivel kizárólag ezeket az értekezleteket tartottuk alkalmasnak arra, hogy a mai nehéz oktatási követelményeknek megfelelhessünk s a pedagógiai eljárásokat és módszereket figyelemmel kísérhessük.

Az egyes tanteszületeknek, melyek legtöbb helyen 1—2 tagból állanak, elszigetelt helyzetükben a fenti követelmények megvalósítására nincs is más megfelelő alkalmuk, mert az amugyis ritkán tartott egyházmegyei tanítógyűlések tulsűritett tárgysorozata és rövidre szabott ideje ezekre a dolgokra édes-kevés alkalmat nyújt.

Körzetünk a rendszeres értekezleteket már harmadik éve megszakitás nélkül saját maga önkéntes elhatározásából tartja s az ott szerzett tapasztalatok alapján nyugodt lélekkel ajánlja minden egyes érdekelt figyelmébe a köri értekezletek beszervezését és munkába indítását, mely célból ezen jelentésünk befejező részében határozati javaslatot is teszünk az illetékes tényezők elé.

Egyébként ebben az iskolai évben a következő helyeken tartottuk meg értekezleteinket:

1934 október 18-án Albişon. 1934 november 22-én Budislau-ban.
1934 dec. 13-án Sălacea-on. 1935 február 21-én Valea lui Mihai-on.
1935 március 21-én Ottomaniban. 1935 április 11-én Petreu-ban.
1935 május 16-án Cheţen.

Minden értekezletet csütörtök d. u. 3 órai kezdettel tartottunk. A kitűzött tanítási egység gyakorlati tanítására az előadó tanítót sorshuzás útján jelöltük ki s így a tanításra minden tanítónak készen kellett lenni egynegyed órai gondolkozási határidő után.

A sorshuzás útján kijelölt tanítók a következők voltak: Albişon Jakab Lajos salaci tanító az V-ik osztályban számtant, Budislauban Kósa Károly ottomani tanító a IV-ik osztályban magyar nyelvtant, Sălacea-on Bereczki Ilona albişi h. tanítónő a VII-ik osztályban román történelmet; Valea lui Mihai-on Boruzs Magda tanítónő a IV-ik osztályban román olvasmány tárgyalást; Ottomaniban Benke Pál salacea-i tanító a IV-ik osztályban földrajzot; Petreuban Kemecsey György albişi tanító a II—III. osztályban vallástant és Cheţen Silye Gyula budislai tanító a II—III. osztályban éneket tanított.

(Folyt. köv.)

 IRODALOM

Szombati-Szabó István: „Hazajáró lélek“.

Egyházkerületünk Iratterjesztése és az Erdélyi Magyar Írói Rend nemcsak kegyeletes kötelességet teljesítettek, hanem jó munkát is végeztek, mikor méltó köntösben, Ruzitskay festőművész szuggesztív költőiségű címlapjával kiadták Szombati-Szabó István válogatott verseit a »Hazajáró lélek« című kötetben. Kijárt ez az emlék-állítás nemcsak Egyházkerületünk, nemcsak Erdély, hanem az egész magyar irodalom talán legnagyobb református pap költőjének. És hasznos irodalomtörténeti munka is volt, mert ebből a kiváló gonddal összeválogatott kötetből egy igazi költő, a magyar jira egyik legelső vonalbeli művésze ejti bámulatba még azokat is, akik egyik-másik kötetéből ismerték és értékelték Szombati-Szabót.

Ilyen megdöbbentő bizonyágtétel volt számomra is ez a kötet. Hogy ez a mély és meleg és erős szívű költő, ez a forma- és gondolat-művész, akinek a lelki érzékszervei ennyire túl értek a földin és így tudták felejthetetlen szavakba szűrni a szó feletti végtelenséget, oly sok bátortalanításban, csüggesztő bírálatban részesült, azt nem lehet másnak betudni, mint hogy bírálói nem a tiszta esztétikum magasságából, hanem, talán jóhiszemű, de szűk előre elgondolások, polgári beidegződések nézőpontjából tudták csak látni a költőt, vagy pedig megijedtek a szokatlan helyről jelentkező tehetséges versenytárstól. Könnyű is volt a művésztől idegen szempontokból kifogásokat találni az ellen, aki annyi gátlással küzdött. Aki jó apa, jó hitvestárs, jó lelkipásztor, felelősségterhes népvezető, ünnepi ember, hűséges Isten-szolga és költő, az emberi jó és rossz egyetemes énekese kívánt lenni. Emiatt a sok, egymást részben leintő egyéniség miatt volt olyan halk szavu, irt olyan keveset és talán ez járult hozzá korai felörlődéséhez is. De ebből a belső tusából egy, a szenvedésben emberfölöttivé szépült lélek-arc vetitődött ki verseinek Veronika kendőjére.

Ki csodálja ezek után, különösen, ha Debreczeni Istvánnak a kötet elé irt, a közös ifjúkori emlékektől átforrósult, pályatársi és baráti életrajzát és Tabéry Géza Előhangját elolvassa, hogy Szombati-Szabó lirájának alaphangja a tragikus mélységekig lenyúló mélabú, hogy életszemlélete baljóslatu, szívbemarkolón szomorú előérzetekkel teljes. A vidámságot alig ismeri, a szenvedély iskolájában kevés osztályt járt, de annál többet dalol a Halál lábainál. A földi dolgok hiábavalóságát, az élet fájdalmas értelmetlenségeit költőibb

ékesszólással, megrendítőbben alig fejezte ki valaki nála. De tette azt a földi dolgokon túl néző lélek nagyságával, az Isteni értelem tornyába elsáncolt ember bátorságával, annak szomorú, lemondó, de nem reszkető hangján, aki Isten kezét szilárdul szoritja. Borúlátása nem mélybe rántó, hanem a bánatot kisoró felemelkedés a Sátán gyötréséből a Földöntulihoz, akinél mindenre lesz felelet. »A folyó fátuma«, a »Fekete vonat«, a »Zergevadász« remekművekben adják költészete lényegét. »Életrajza 20 rim közt« egy jármos életnek versbe rögzült Laokon szobra. És az egész »Itt a halál jár« ciklus minden verse, ép úgy, mint a szivfájdítóan egyszerű »Nyár-esti szél«, az emberi lélek legmélyéből vannak tépve. Nem tetszelgés ez a borzalomban, nem kacérkodás a halállal, hanem egy naggyá nőtt lélek ös-egyszerű, anyag-csufoló erejű leszámolósa az elmulással. Kétszeresen igazak és szivfájítók a 46 évet élt Szabó István sirja mellett.

És ezzel a bánatra való beállitottsággal nem volt még tele a keserűség kelyhe. A legnagyobb ellenség, a Halál mellett ott voltak a kisebb földiek, akik megmérgezték az írás örömét, elannyira, hogy éveket kellett szótlanul gunnyasztania egy-egy ily seb után. (Madár-sors.) Menekülő Istenhez buvással szeretett volna elmenni ebből a világból (Nosztalgia) oda, ahova csak élete drágaságai: a kis család és az édesanya emléke kísérik el. De a durva ember-ellenség: az Élet, nem engedi el. Fenéig kell inni a poharat a keserű halálig azért, hogy emberfölötti embernek: költőnek született, fokozott lelki érzékenységgel. Így hát magába menekül. Álmai komor tavába sülyeszti a lélek-harangot, nem mint a meglelégedés tiszta vizébe, hanem csak az aránylag legelviselhetőbb csalódásába. Lett belőle bánatosan önmagának dudorászó ember.

Aki ilyen mélyen lát az életbe és akit ilyen mélyen bánt az, annak valóban Jób hite kellett a megnyugváshoz. Össze is kellett volna roskadnia ennyi teher alatt, mint ahogy teste össze is roskadt idő előtt. De a lélek, az papi lélek volt. Azt minden félelmek és csalódások vizén fenntartotta a palást. Forró, zengő, diadalmas valomásai ennek a töretlen léleknek »Jób« és »Ügy-ügy«! az alázatosságában égig növő embernek ez a két gyönyörű vallástétele. akin megtört a Kisértő hatalma. Az a Sátán, aki egész életében a földi hiábavalóság rémeivel kísértette, hogy átkozza meg az Istent és haljon meg, fogcsikorgatva és vonitva kellett, hogy elszégyenkezzenek ennek a két versnek a tiszta tömjénétől. És én csak ezt a kettőt teszem azok elé a bírálói elé, akik nem tudták megbocsátani Szombati-Szabónak, hogy a teljes, Istentől a jó és rossz csodálatos hibrid virágának teremtett embert akarta énekelni. Nem tehetett másképp:

költő volt, az embernek az örökkévalóság jegyében mutatója. Nem tudhatta a költő és az emberi végtelen tavaszi áradását a papi polgári pályának két szigorú gátja közé szabályozni. Meg kell bocsátani szerelmes versei szertelenségét, érzései mohóságát: tavasz volt az életében, fiatal volt és költő, — nem tudott hazudni vöröset fehérre és a nyers szó alatt a lélek mindig tiszta volt. Tiszta ősz-költészet az, ami az »Elment« a »Déli korzó Grácban« soraiból szól. Hangja kellett, hogy legyen a gazdag élet minden színére és ízére. Volt is. Azért, hogy nem irt szociális verseket, hogy inkább magába mélyedt, azt a sors tette, a sok csalódás. De annál arisztokratább lélek volt s mint ilyen, igazságot és békét hirdetett. A »Békepredikáció« a milliók programja, akiknek válogatott virága, lényegük kifejezője volt. Nem volt széles skálájú, de annál mélyebb volt az érzése, amely a férfias szemérem szavai alól is oly markóan tör elő a kiapadhatatlan hálával és szerelemmel szeretett és siratott édesanya és családról szóló verseiben. Ady reminiscenciákat találunk nála, de nem volt sem utánzó, sem epigon, mert őszintébb és szomorubb az ő emberi mélysége, emelkedettebb a hangja és — ha lehetséges, — még izesebb, még pallérozottabb, még őszibb zamatú magyar nyelve. Hogy pedig milyen formaművész volt, azt bőségesen bizonyítják pl. a »Téli Valpurgisz éj«, az »Este van« erősen kötött formájukban is töretlen, gyönyörű gondolat ritmusai.

Végül hadd hozzam fel utolsó érvül e drága hazajáró lélek nagyságának bizonyítékául a »Lavinák énekelnek« ciklust, a jövő utait vágó hóekék: a szellemi élharcosok dalának csodálatos tolmácsolását, a reménységet, amellyel minden lezuhant életet megajándékoz a Lavinák énekében, amelyek bár összetörték magukat a völgyben, de Isten akaratából újra pára és szűz hó lehet belőlük büszke ormokon. Aki ezeket a mesteri allegoriákat olvassa, nem térhet ki az alól a következtetés alól, hogy az erdélyi lélek kifejezésében sem multa felül egy költő sem Szombati-Szabót. Én hiszem, hogy mindenki azzal a bizonyosságtétellel teszi le ezt a könyvet a kezéből, amivel én: Bizony, Istennek fia volt ez: Nemcsak azé az Istené, akit lángszóval és lélekkel hiven szolgált, hanem a költészet istené is. Hogy tulszerénység ez a két szomorú sora:

Éltem sem éltem s már leéltem
s azt sem tudom, kár volt-e ériem?

Mi tudjuk. Kár volt, nagy kár, drága ár, amit érte fizettünk: az a sok év, amivel a sors a 46-on túl neki is, nekünk is adósunk maradt.

T. G.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Özv. Horváth Gézáné Nyárády Berta, s sátmari leánygimnázium tanárnője élete 53-ik évében május 26-án éjjel türelemmel viselt súlyos szenvedés után visszaadta jószágos lelkét az ő Urának.

Harminc évet töltött a református tanügy szolgálatában. Előbb a sátmari felsőbb leányiskolának volt számtan, fizika, természetrajz tanárnője, majd az iskola átalakulása után a leánygimnázium és felső kereskedelmi iskola tanárnője lett. Közben a református tanítónőképzőben is működött. Tagja volt az igazgatótanácsnak és lelkiismeretes, pontos pénztárosa a két intézetnek.

Kiváló, elsőrendű tanerő, önzetlen sőt önfeláldozó nemes lélek, igazi keresztyénjellem volt. Elvesztése mérhetetlen veszteség az intézetnek, szeretteinek, különösen három gyermekének, kik közül egyetlen leánya: Horváth Berta a leánygimn. tanárnője, egyik fia orvos-tanhallgató, másik pedig negyedéves hittanhallgató.

Az Ur vigasztaló kegyelme pótolja ki nagy veszteségüket, öneki pedig adja meg választottainak örök boldogságát.

HIREK

A párisi magyar református egyház május 5-én ünnepelte fennállásának 10-ik évfordulóját a párisi Oratoire templomban. Az ünnepségen Kulifay Imre, a párisi református misszió lelkesze ismertette a tizéves misszió történetét. Az ünnepségen részt vett Khuen-Héderváry gróf párisi magyar követ, Marc Boegner a franciaországi protestáns egyházak szövetségének elnöke, Binder Károly magyar főkonzul. Merle D'Aubigné ez alkalommal a magyar kormánytól megkapta a II. osztályú érdemkeresztet csillaggal.

Iratterjesztésünkben kaphatók: Bibliák a legkülönbözőbb kivitelben. Nagybetűs hangjegyes énekeskönyv. Kálvin énekeskönyv. Kálvin level-

papir (4 féle képpel.) Bibliajelzők 0.50 — 2. árban. *Imádságos könyv betegek számára* 18, 20, 25 L árban. Györky Vince parasztköltő: Tavasza várunk 28 lei. Zöld Mihály: Az én világom 12 lei. *Nits István: Anyás versek* (Anyák napjára) 10 lei. *Szombati-Szabó verses kötete* 100 lei. Bitay Béla: Imádságos könyv 15 lei. Keresztyén tanításai 15 lei. Uj-testamentomi képek 2 lei. Karácsonyi elméldések 2 lei. *Kálvin arcképe* (papir nagyság 48×31 cm.) 25 lei. *Saját kiadásu traktátus füzetek.*

Tanszerraktárunkban kaphatók: Nemzeti zászló (226×70) 110 lei, (210×100) 145 lei árban. Nemzeti himnusz (Imnul regal, papirnagyság 70×110), II. Károly arcképe (papir-

nagyság (65×50 cm.) 66 lei. — Az elnökség arcképe, két darab együtt 30 lei. Látogatási jegyzőkönyv 80 lapos (160 számozott oldal, kemény kötésben, zsinórral átfűzve) 80 lei.

Társszerkesztők :

Ardai Aladár, Bokor Sándor,
Boruzs Lajos, Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

2496—1935-I. sz. Közigazgatási. KÖRRENDELET. *Valamennyi nt. lelkeszi hivatalnak.* A kultuszminiszter ur f. hó 22-én 50.273—5816. szám alatt kelt leiratában úgy rendelkezett, hogy a nemzeti és királyi családbeli ünnepek alkalmából előirt hivatalos istenitiszteleken a román király-himnuszt — és pedig annak hiteles szövegén — el kell énekelni. A himnusz hivatalos szövege pedig azonos azzal a szöveggel, amely az elemi iskolák szemléltető képein olvasható. Tekintettel arra, hogy ez a rendelkezés a mi református istenitiszteleink zsinatilag elrendelt formáját és egész berendezését közelről érinti, ennek az ügynek az illetékes minisztériummal való elintézése folyamatba tetetett. Addig is azonban, amíg ez a végleges intézkedés megtörténhetik, elrendelem, hogy *egyházkerületünk valamennyi templomában minden hivatalos istenitisztele alkalmával a román király-himnuszt legalább is orgonán intonálni és végig eljátszani kell.* Oradea, 1935 május 27. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

2555—1935-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* A Minerva nyomdai és irodalmi r.-t. Cluj, mint minden évben, úgy az idén is megrendezi kedvezményes vizsgai jutalomkönyv akcióját. Ennek során azoktól, akiknek tehetségében áll, adományokat kér, de azokat az adományozók kívánsága szerinti iskoláknál használja fel jutalomkönyvek osztására. Akciójának másik része, hogy kiadványait rendkívül kedvezményes áron bocsátja vizsgai jutalomkönyvek céljára az iskolák rendelkezésére. Érdeklődők forduljanak közvetlenül a Minerva Jutalomkönyv osztályához Cluj, Str. Baron L. Pop 5. Megemlítem, hogy az elmúlt évben ezt a kedvezményt 26 egyházközségünk vette igénybe, ami kedvezőtlen arányszám a 94 erdélyi egyházközséggel szemben, amelyek azt felhasználták. A rendelkezéseknél figyelembe veendő, hogy tanszerraktárunk kb. minden 10 gyermekre 1 drb traktátust fog kiküldeni ugyan csak vizsgai jutalomkönyv céljából 2—4 leus árban. Oradea, 1935 május 31. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

Konfirmációi emléklapok

kaphatók az egyházker. Iratterjesztésben darabonként 1 leuért. Díszesebb kivitelben darabonként 2.50 leiért. Konfirmációi ajándék céljaira Ujszövetségek 15 lei. Ugyanaz zsoltárok könyvével 20 Lei. Képes ujszövetségi részek egybeköelve 25 lei.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Oradea
Calea Victoriei 61.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Konfirmációi emléklap

17×21 centiméter méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben 1.— Lei,
21×34 cm. méretben, *nagyon szép kivitelű*, három színnel nyomtatva 2.50 Lei.

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, több mint két év terjedelmű füzet finom papíron, nagyon szép
Konfirmációi Emléklappal II. kiadás 10.— Lei. — Beszerezhető a

Kálvin Könyvnyomdában

Társtulajdosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

Oradea, Strada Aurel Lazar 14.

Legalább 10 darab rendelésnél 10 százalékos árengedményt adunk. A szállítás utánvétellel történik. **A pénz előzetes beküldése mellett frankó szállítás.** A rendelés az utalvány-szelvényen könnyen elfér.

A Királyhágómelléki Reform. Egyházkerület iratterjesztésében állandóan kaphatók: nagybetűs HANGJEGYES ÉNEKESKÖNYVEK

darabonként **100 lei** áron.

Bibliák a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
Traktátusfüzetek (Családi tűzhely mellett), bibliajelzők,
imádságos könyvek, köztük az újonnan megjelent
betegek számára való imádságoskönyv.

Képes levelező-lapok és levélpapírok nagy választékban

Nagyobb rendelésnél árengedmény

Kálvin könyvnyomda, Oradea

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:	OO	Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
Református Püspöki Hivatal Oradea,	OO	évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
Strada Petru Maior 1.	OO	ára 10 lei. — Megjelenik minden
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.	OO	hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Püspökünk jubileuma.

Mint a kerületi gyűlésről mult számunkban közölt tudósításunkban megemlékeztünk, egyházkerületünk tisztelettel és szeretettel körülvett püspökét Isten megáldotta azzal a kevesek által megért áldásával, hogy lelkipásztori szolgálatának 50-ik évét testi és szellemi erejének, páratlanul ritka munkabírási teljes birtokában megérhette.

Igazi jubileum ez: »jóbél« kürtölésnek esztendeje, melyre nézve mondja az ige: »Szenteljétek meg az ötvenedik esztendőt!« (III. Móz. 25. r. 10. v.) Mi Isten iránt való hálaadással szenteljük meg ezért a nagy kegyelemért és alázatos esedezéssel, hogy az áldások Istene továbbra és még sokáig gazdagon árassza reá minden áldását és tartsa meg testi és szellemi javaiban sok-sok esztendeig, hogy élete és munkássága bőséges forrása lehessen áldásainak egyházkerületünk és egész anyaszentegyházunk boldogságára.

Az ötvenedik esztendő megszentelése volt az a felemelő és minden mozzanatában bensőséges ünneplés, melyben püspökünket a kerületi közgyűlés részesítette. Az üdvözlések sorát dr Thury Kálmán főgondnok nyitotta meg a következő beszéddel:

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök úr!

Nagy öröm ez nekem, hogy kerületünk minden református hívének nevében üdvözölhetem Püspök urat a mai napon, akit az Úristen kegyelme magas korban is kivételes szellemi erőben tartott meg, hogy egy félszázad áldozatos munkásságát velünk együtt ünnepelhesse.

A lelkészi diploma elnyerésétől a mai napig 50 év telt el. E hosszú idő alatt óriási változások jelzik az emberiség történetének folyását, amely jobbra-balra kanyarogva vágja be medrét az idők végtelenében. A Püspök úr 50 esztendejének utiránya ellenben mindig egyenesen halad, mint a pusztaságba épített vasutvonal, mert az eszme, amely felé az ut vezetett, örök és változhatatlan.

Ahogy pedig halmozódtak a következetes munkának évtizedei, az immár betelt 50 év oly nyomokat hagyott maga után, amelyek hosszú időre meghatározták egyházi életünk törekvéseinek és cselekvéseinek programját.

Történhetett-e ez a hatalmas eredmény kiváló egyéni tulajdonságok és vezetésre való rátermettséggel? Kérdezzük magunktól? Bizonyára nem, mert bár némelyek úgy tartják, hogy minden idő kitermeli a maga embereit, mi nem vagyunk hajlandók leértékelni az emberi szellem hatóerejét s azt valljuk, hogy a gyarló embernek istenadta tehetsége és akarateréje lényeges befolyást gyakorol a társadalmi élet kialakulására. Így volt ez Püspök ur esetében is. A 19. század utolsó évtizedeiben egyházunk tespedő belső életet és roskadozó szervezetet leltározhatott vagyónállományai közé. Hogy ennek belső és külső okai mik voltak, nem részletezem, de nem hallgathatom el, hogy egyéb okok között személyi okok is szerepeltek s talán ezek voltak a legsúlyosabbak. Történeti tény azonban, hogy e szomorú kornak lezáródása és a fellendülés megkezdődése annak az ötven évnek első szakaszával esik össze, amely főt. Püspök ur oradea-i munkásságának kezdetét jelentette s amelynek további évtizedei alatt egyházi életünk állandóan felfelé ivelő irányzatot mutat. Itt meg kell állapodnunk néhány percre, hogy visszapillantassunk az elmúlt félszázadra, amely egy vezető ember életével és működésével kapcsolatban kiemelkedő részét képezi a magyar ref. egyház történetének. De csaknem lehetetlen erről a hosszú utról részletfelvételeket vetíteni a nyilvánosság elé és akik még emlékeznek ezekre az évtizedekre, azok előtt ma filmképek élességével és lüktető erejével peregnek le a szervező és igazgató munkának azok az eredményei, amelyek az oradea-i egyházközség, majd a bihori egyházmegye rendbehozatalának, illetőleg a királyhágómelközi egyházkerület létesítésének nagy szellemi győzelmét jelentik.

Ezek a mértföldkövek egy hatalmas aktivitásnak mutatói, amely főt. Püspök ur egyéniségétől éppen oly kevéssé választható el, mint nem lehet a tavaszt virág és az őszt gyümölcsérés nélkül elképzelni.

Sokat beszélhetnék én, ennek a munkásságnak negyven éven át szerény támogatója, azokról a mélységes nyomokról, amelyeket főt. Püspök ur példaszerű szorgalma, következetes célkitűzése, rendkívüli munkabírása és a diplomácia magaslatára emelkedett érzéke vágott egyházi életünk talajába, de bizonyos mérsékletet, sőt megállást parancsol nekem annak megérzése, hogy főtiszt. Püspök ur előtt nem a külsőségek, ezek között a magasztaló elismerések kedvesek, hanem ennek az ünneplésnek belső melege, amelynek ez a terem mostan bizonyítékát szolgáltatta.

Csak egy óhajomásom van tehát s ez az, hogy érezze meg főt Püspök ur ennek a szerény ünneplésnek belső lényegét, azt a szeretetteljes nagyrabecsülést, amellyel tisztelt személyét a mi hiveink összesége övezi és vegye tudomásul azt is, hogy az én szerény szavaimon keresztül mindnyájunk lelkében az a hő kívánságunk nyilvánul meg, hogy az Uristen kegyelme tegye életét megelégedetté és árássa rá a derüs öregség nyugalmát és áldásait.

Széll György esperes, az egyházmegye névében üdvözölte a püspököt.

A nyolcvanöt éves, de még szellemi ereje teljességének örvendező ősz esperes sodró erejü, megható beszédben tolmácsolta a maramureş-i havasoktól az aldunáig elterülő egyházvidék traktusainak hódolatát az egyházkerület vezérlő egyénisége előtt a következőkben:

Főtiszteletü Püspök úr!

A Fögondnok urnak a kerület részéről elhangzott üdvözlése után, én az egyházmegye részéről állok itt, hogy 50 éves lelkészi szolgálata alkalmából köszöntsem a Főtiszteletü urat. Az 50 év az ótestamentum népénél az Úr jókedvének az esztendeje (Ésaiás XXI. 2.) A zsoltáriró szerint örömhnap ez, az a nap, melyet az Úr rendelt (CXVIII. zs. 24.). Főtiszteletü úrnak is az Úr jókedvének esztendeje ez, nemcsak mert megérhette az Úr szolgálatában az 50 esztendőt, de mert áldásos a közegházunk életében s meghajlásra, elismerésre keltő! Az 50 év egymásra halmozódva magaslatot képez, ahonnan az átélt megpróbáltatások, — mert hiszen az Úr az ő szolgálainak sem adott változhatatlan erősséget, — a messze távol kéklő leplében letompitva tünedeznek fel, míg az élet áldásai az emlékezet tünde színében csodásan játszadoznak át a letünt múltból! Amikor a mi ref. egyházunk templomának hajója, mint egykor a jeruzsálemi templom kárpitja az Úr szenvedésére kettészakadt az Úr akarata volt és *vallom*: rendelése, hogy a romokon a Főtiszteletü úr megkezdje velünk az építés nehéz munkáját, a sebeket kötözgesse s ezt a kerületet megszerveze. Volt idő s ez az Isten embereinél nem ismeretlen, midőn hangoztatta körünkben a fáradtságot s az apostol szavaival élt: *immár én megáldoztatam*. De ime, megsokasítá az Úr erejét és nem megáldoztatá, de *áldozatossá tette* életét az 50 évi szolgálat eléréséig! Az Úr megadta nemcsak ez örömet a Főtiszteletü úrnak, de azt is, hogy élete pályája folyton feljebb ivelő volt egyházközségén, az egyházmegyén s kicsucosodva a kerület magaslatán. Tehát maga a *megfutott pálya*: ez az igazi kitüntetés, a valódi *dekoráció* szegényes egyházunktól,

melynél többet ez a kerület nem adhat! A jövő az Isten kezében van, de aki adott mára, gondot visel a holnapra is. Ez a mi hitünk! S atyáink példája után a tapasztalatunk! Legyen az Úr gazdag áldása a Főtiszteletű úr közhasznú működésén, hogy általa beteljék az Írás szava: *az Úr megvigasztalja a Siont, megvigasztalja minden pusztaságait, öröm és vigasság találtatik abban, a hálaadásnak s dicséretnek szava* (Éssaiás LI. 2-3.). Kik itt összegyűltünk különböző egyházmegyéből valók vagyunk. Lehet különböző életfelfogással. De mindannyian egyek abban az óhajban: *az Úr világosítsa meg az ő orcáját az ő szolgáján* és cselekedjék irgalmat övele és szálljon alá az ő irgalmassága a mi küzködő szegény egyházunkra.

Végül a helybeli református egyházközség lelkipásztorai, presbiterei jelentek meg az ünnepelt előtt, hogy benne az egyházközség elnök-lelkészét köszöntsék. Csernák Béla egyházkerületi főjegyző tolmácsolta az egyházközség hódolatát, tiszteletét, hálás szeretetét, amelynek ha hangot nem adnának, a kövek kiáltanának, melyek bizonyosságai azoknak az alkotásoknak, amelyek Sulyok István püspök nevéhez fűződnek ebben a gyülekezetben, ahol az ötven esztendőből negyvenhatot töltött el. Egyházközségünk lelkipásztorai között a letűnt századok alatt még csak egy nyerte Istentől azt a kegyelmet, hogy annyi ideig lehetett az Ur szőlőjének munkása ebben a gyülekezetben, mint az ünnepelt. És még csak egy viselhetette a püspöki tisztséget, a reformáció korában. Lelkipásztori szolgálatainak letűnt esztendeire visszatekintve elmondhatja a Püspök a nagy apostollal, Pállal: többet munkálkodtam, hogy nem mint a többiek, de ném én, hanem az Ur kegyelme, amely én velem vagyok. A küldöttség az egyházközség minden szerve, elemi és középiskolái, férfi- és nőszövetségei, a Lorántffy Zsuzsanna Jótékony Egyesület nevében is Isten áldását kérte a jubiláns Püspökre.

Dr Thury Kálmán főgondnok olvasta még fel az erdélyi református egyházkerület igazgató tanácsának üdvözlő átíratát a Püspökhöz, majd általános mély és elfogódott csend közepette az ünnepelt emelkedett szólásra.

— Szerettem volna, — ugymond — emberi gyengeségből elhárítani ezt az ünnepeltetést. Tartottam főleg, hogy nem lesz erőm visszaadni azokat az érzéseket, amiket bennem a felém áramló szeretet fel fog kelteni.

Kéri a Püspök az öt ünneplő hittestvéreit, ne vegyék éles bírálat alá az öreg, nagy utat megjárt, hálás ember szavait a szeretetért. Diferenciák adódhatnak, mint mindenütt az egyház férfainak felfogása között is. Tudja, hogy az egyház életében merültek

fel olyan mozzanatok, amelyek őt és az ő véleményét másokéval szembehelyezték. De ezek a vélemény eltérések, — most érzi mélységesen és különösen Széll György esperes szavaiból — nem állanak ellentétben a lelki együvértartozás kapcsolatával, amely őt mindenért kárpótolja. Ezt a kárpótlást érezte ki az üdvözlő szavakból. Ez ad neki erőt ahoz, hogy a jövőben is egyházának és fajtájának jövődjéért és jobb sorsáért dolgozhassék. »Szép, ékes korona a vénség, amely az Úr utjában találtatik,« — idézi a püspök az igét, majd hozzáfűzi:

— Ember voltam, gyarló voltam, hibáztam. Ezt a gyarlóságomat, amely ősz fejemet megkoronázta, nézzék el nekem az én munkatársaim.

A közebéden is megszólalt az üdvözlés hangja, midőn a világiak nevében dr Nagy Sándor e.-m. gondnok, a lelkészek részéről pedig Debreczeni István köszöntötte az ünnepelt püspököt.

Az Úr hallgassa meg és tegye valósággá a szívből jött áldáskívánásokat.

Egyházkerületi közgyűlés.

A számbavétel és üdvözlő táviratok után felolvasott szavazatbontó bizottsági jelentésből lett nyilvánvaló a már ismeretes választások mellett a zsinati tagságra elrendelt pótszavazás eredménye, melynek érdekessége, hogy Arday Aladárra 99, Papp József-re 100 szavazat esett és így az utóbbi választatott meg. Örömmel üdvözölte a közgyűlés az új bánsági esperest: Nemes Elemért. Szabó Zoltán új tanácsbíró és Peleskey Sándor letették az esküt. Püspökünk üdvözlő beszédére Szabó Zoltán mondott köszönetet.

Az erdélyi kerületnek a külmisszió ügyében küldött átiratával kapcsolatban kimondta közgyűlésünk, hogy kerületünk kész közösséget vállalni a külmissziói munkában addig is, míg a zsinat az ezt intéző szervét megalkotja. Anyagi kötelességet oly mértékben vállal, amilyen mértékben erre a célra adományok befolyanak; éppen ezért kerületünkből minden adomány a ker. pénztárba küldendő. Ünnepeinknek a bíróságok által való megtartása iránt a múlt évben intézett felterjesztésünkre sajnálattal kellett tudomásul vennünk a miniszter válaszát, mely szerint nem tehet eleget, mert törvény állapította meg az ünnepeket. A tárgysorozatnak első része a felemelő hangulat után kétszeresen is lehangoló, szomorú akkorddal végződött. Szabó Zoltán vitézlő tábornok, egyházmegyei gondnok, zsinati póttag halálával szükségessé lott intézkedés megtétele után az érmelléki egyházmegye nagyerdemű és köztiszteletben állott espere-

sétől: Végh Józseftől vettünk szomorú szívvel búcsút, mivel az es-perességről történt lemondásával együtt minden megbízásáról lemondott. Búcsunkat még nehezebbé tette, hogy betegsége miatt jelen sem lehetett közöttünk. Öszinte szívvel kívántuk, hogy az Ur vegye le szelid lelkü szolgájáról a betegséget, hogy még sokáig világithasson a következő nemzedékek előtt.

A püspöki jelentés során felkéri közgyűlésünk a zsinatot, hogy foglalkozzék azzal az eshetőséggel, mikor az egyházak lelkesi államsegély nélkül maradnak. Utasítja a lelkészeket és tanítókat, hogy egyházaink erősítésére minden tőlük telhetőt tegyenek meg és fokozott gonddal és éberséggel örködjenek. Sajnálattal állapítja meg, hogy a vallás szabad gyakorlatát és egyesületeink működését biztosító miniszteri rendeleteknek egyes hatóságok nem tesznek eleget. Az elemi isk. szülő jelentés során értesültünk, hogy az elmúlt évben egy iskola sem nyert nyilvánossági jogot. 134 egyházunk tart fenn felekezeti iskolát 244 tanítóval. Összesen 24.301 ref. elemi iskolaköteles gyermek van, kik közül csak 11.983 jár felekezeti iskolába. A tanítói tanfolyamra behívott tanítók részére közgyűlésünk a miniszteriumtól segítyt kér, azonkívül, hogy lehetőleg decentralizálva több, könnyen megközelíthető helyen rendezzék. Kötelezi az egyházakat, hogy utiköltségeket adjanak. Kimondta a közgyűlés, hogy azok a tanítók, kik a vizsgát nem tették le, sem tanfolyamon nem voltak, vagy négy évig egyfolytában nem működtek, nem választhatók s akik e határozat ellen vétének, azok ellen az eljárást megindítani rendelte, akik pedig a román vizsgát mindezideig nem tették le, fegyelmet indítani rendelt. A 14 százalékos közs. iskolai segítyt tovább szorgalmazza és a lelkészeket és presbitériumokat kötelezi, hogy az elutasító határozatokat felebbezzék meg.

A pénzügyi bizottság jelentésével kapcsolatban kimondta közgyűlésünk, hogy a hátralékos járulékok elengedésére, vagy mérséklésére nézve ezentul egyetlenegy kérést sem teljesít. A nyugdíjintézet jelentéséből megnyugvással értesült közgyűlésünk, hogy a tőke jelentős részét ingatlanba fektette. Az egyházkerületünkből távozó lelkészeknek befizetett járulékaiknak csak 60 %-át fizeti vissza.

A közalapi bizottság jelentéséből kifolyólag felhívja az egyházakat, hogy közalapi járulékaik befizetését tartsák becsületbeli köte-

Tanszerraktárunkban kaphatók:

Nemzeti zászló (226×70) 110 lei, (210×100) 145 lei árban. — Nemzeti himnusz (Imnul regal, papírnagyság 70×110), II. Károly arcképe papírnagyság (65×50 cm.) 66 lei. Az elnökség arcképe, két darab együtt 30 lei. Látogatási jegyzőkönyv 80 lapos (160 számozott oldal, kemény kötésben, zsinórral átfűzve) 80 lei.

lességüknek, mert szórványaink iránt ez az első és legelemibb kötelességünk. Egyedül az érmelléki egyházmegyében nincs hátralék.

Nagy érdeklődés előzte meg az érmelléki esperes-választás ellen beadott felebbezés tárgyalását. Komoly, nivós vita után nagy szótöbbséggel jóváhagyta az egyházmegyei közgyűlés határozatát, mely szerint Szabó Zoltán sacueni lelkész lett az egyházmegye esperese.

Az orşovai fiókegyház ügyében elhatározta közgyűlésünk, hogy — mivel a két egyház között a megegyezést békés uton létrehozni nem sikerült, — a pert megindítja és elismeréssel vette tudomásul az egyházi ügyészek ajánlatát, hogy munkájukat díjtalanul fogják végezni. — Elhatározta közgyűlésünk, egy temetkezési segélyegyesület megszervezését, valamint a parochiális könyvtár újból visszaállítását és első kötete gyanánt Csernák Béla: »A nagyváradai egyház története« c. munkájának beszerzését.

Az egyházfegyelmi szabályrendeletet nem alkothatta meg, mert az egyházmegyék nem nyilváníthatták teljes számban véleményüket. Felhívta őket, hogy jelentéseiket mielőbb terjesszék be, az ősz folyamán pedig közgyűlést tartunk, melyen megalkotjuk. A belmissziói jelentés kapcsán több, a lelkiélet erősítésére vonatkozó határozatot hozott közgyűlésünk és felterjesztést intézett a kocsmák, tánchelyek vasárnapi bezárása és a vasárnapi istentisztelet alatt tartani szokott szini- és mozielőadások megszüntetése ellen.

A lelkeszi önszegélyző egyesület alapszabályainak elkészítésére bizottság küldetett ki. Díjlevelek és adásvételi szerződések elintézése után a tárgysorozat letárgyaltatván, dr Nagy Sándor egyhm. gondnok mondott köszönetet az elnökségnek s püspök ur buzgó imádsággal zárta be a gyűlést.

Tanítóköri munkálkodás.

(Folytatás és vége.)

Minden egyes tanítás befejezése után részletes és mindenre kiterjedő eszmecsere következett, amelyben a jelenlevők kivétel nélkül résztvettek és ezáltal a pedagogia önképzés olyan sikert mutatott fel, hogy annak értékét csak áldásosnak lehet elismerni.

A pedagogiai megbeszéléseket a legtöbb alkalommal értekezések követték és pedig Albişon Tóth Zsigmond Valea lui Mihai-i ig. tanító, tanítóegyesületi elnök »az esetleges állásvesztés esetén miként biztosíthatjuk megélhetésünket« igen aktuálisnak mutató témáról. Budislauban Kósa Károly ottomani tanító: A tanítók szö-

vetkezeti tömörülésének gazdasági előnyéről; Salacea-on Benke Pál salaceai tanító: A földbérlo szövetkezetek célszerűségéről; Valea lui Mihai Matuska István okl. gazda a szójabab termelési feltételeiről; Ottomani-ban Benke Pál salaceai tanító a gyümölcskertészetéről és Petreu-ban Kemecsey György albişi tanító a méhészkedés jövedelmezővé tételéről gyakorlati alapon tartottak bevezető értekezéseket. Ezen előadásokat minden alkalommal vita követte, melynek során a társadalmi és gazdasági előhaladási lehetőségek módjait igyekezett megkeresni és megtalálni az értekezlet.

Az értekezletek hatása a pedagógiai sikeres önképzés fejlesztésére elvitathatatlan, épen ezéri úgy a tanítószag, mint az egyetemes oktatás érdekében nem egyes körök önkéntes vállalkozására kell azok megtartását bizni, hanem felfogásunk szerint egységes oktatásügyi szempontok megvalósítása céljából központi irányítással minden egyházmegyében rendszeresen és sürgösen meg kellene szervezni s azoknak megtartását az állami iskolák »Cercul cultural» gyűléseinek analogiájára, de a mi specialis szempontjaink szerint az egyházkerületi főhatóságoknak kötelező módon kellene elrendelni.

Ezen cél megvalósítása érdekében értekezletünk a következő javaslatot terjeszti az egyházi főhatóságok és a kerületbeli tanítóegyesületek elé megfontolás, elfogadás, véleménynyilvánítás, módosítás esetleg az önképzést sikeresebben megoldó, más célszerűbb megoldási módok keresése céljából:

1. A királyhágómelléki református tanítószag önképzése és pedagógiai színvonalának fejlesztése, az aktuális iskolai oktatási, nevelési, tanítói kérdések megvitatása céljából körzetenként október, november, december, március, április és május hónapban az időre és utakra való tekintettel a holdtöltéhez legközelebb eső csütörtök délutánján értekezletet kötelesek tartani, mely értekezleteken a körhöz beosztott tanítók kötelesek résztvenni, vagy elmaradásukat kellő módon igazolni.

2. Az egyes körzeteket a közlekedési és egyéb célszerűségi szempontok figyelembevételével az egyházmegyei tanítóegyesületek kötelesek sürgösen beosztani, úgy hogy 6 szomszédos községnél több egy körzetbe se legyen beosztva. A körzeti értekezletek felváltva mindig más-más községben tartandók, amelynek idejét és helyét a körzethez tartozó tanítók közösen állapítják meg.

3. Az értekezletek főtárgyai: a) Egy gyakorlati tanítás, b) Az iskolai élettal kapcsolatos értekezés. A tanítás tárgyát és osztályát valamint az értekezésre tételt egységes szempontból helyes volna, ha az egyházkerületi főhatóság tűzné ki, de a felsőbb intézkedés elmaradása esetén a tanítóegyesületi elnökség köteles minden tanév elején szept. 15-ig az egész tanévre kitűzni.

4. A kitűzött tanításból az értekezlet alkalmával következő tanítási egységet előadó tanító a tanítás megkezdése előtt legalább egynegyed órával sorshuzás útján jelölendő ki s akire a sorshuzás esik, köteles a tanítást vonakodás nélkül megtartani.

Az értekezés megtartása vagy önkéntes vállalkozás vagy felkérés alapján történik. Az értekezés megtartására felkért tag a megbízásnak köteles eleget tenni.

5. A tanítást az összes jelenlevő tanerők részvételével eszmecsere követi, melynek során megállapítandó az a módszer, amely szerint a legkönnyebb és legeredményesebb lehet a tanítás.

6. Az értekezletnek a tanításon és a kitűzött értekezési tételen kívül foglalkozni kell az aktuális iskolai és oktatási kérdésekkel, valamint az egyházi hatóságok által véleménynyilvánítás végett hozzájuk küldött ügyekkel, ezeken kívül pedig javaslatokat tehet és indítványokat terjeszthet elő az egyházmegyei tanítóegyesület útján,

7. Az értekezlet elnöke a szolgálatra nézve legidősebb tanító, jegyzője pedig az értekezlet által erre felkért tag, aki ezen megbízást köteles elfogadni. Az értekezlet lefolyásáról részletes jegyzőkönyvet kell felvenni az értekezlet alkalmával s ezen jegyzőkönyv az összes jelenlevők által aláírandók.

8. A jegyzőkönyvek másolatai az egyházmegyei tanítóegyesületi elnöknek és a tanügyi előadó urnak megküldendők, hogy azok az esetleges további intézkedést kívánó ügyekre nézve illetékes helyeken előterjesztéseket tehessenek.

9. A körü értekezletek alkalmával felmerülő fuvardijakhoz az egyházak évi 300 lei fuvarátalánnyal járuljanak hozzá. Ezen hozzájárulás az egyház évi költségvetésében biztosított, kivéve természetesen azt az esetet, ha az egyház a fuvart természetben ajánlja meg és biztosítja.

10. Helyesnek találnánk végül azt is, hogy az iskola és templom közötti szerves kapcsolat kidomborítása, valamint az iskola munkája iránti érzés ápolása és méltatása céljából minden körü értekezletet a helyi lelkész által tartandó alkalmi gyermekistentiszteletet előzne meg s általában az iskola nivójának emelését célzó munkálkodásunkban lelkésztestvéreink jóakaratu odaadó támogatással jönnének segítségünkre.

Remélve, hogy javaslatunk elfogadása és kötelezővé tétele által önképzésünk terén egy nagyon jelentős lépéssel jutunk előre, tehát kérjük és várjuk az illetékesek intézkedését és hozzászólásait.

Sălacea, 1935 május hó.

Jakab Lajos.

HIREK

Dr Makkay Sándor püspök kftüntetése. Az erdélyi egyházkerület kiváló püspökét Öfelsége a legutóbbi királyi kftüntetések során a Vulturul României în gradul Comandor-ral tftüntette ki. A magas kftüntetés méltán érte a nagynevü püspököt, kit ez alkalomból szívből köszöntünk, de ugy érezzük,

hogy ebben az egész református egyházunkat is elismerés érte azokért az értékekért, melyeket magában hordoz az ország javára és boldogságára.

Gyülekezeti házat épít az ambudi egyház. A 20 méter hosszú hatalmas épületet közadakozásból és nagy értékü köz-

munkával építik a gyülekezet minden tagjának páratlan lelkesedésével. Már tető alatt is van és közeledik a befejezéshez. —

Örömmel közöljük e hirt, mint a református áldozatkészségnek ebben a nehéz időben is követségreméltó szép példáját

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

2000—1935-I. sz. Közigazgatási. KÖRRENDELET. *Valamennyi nt. lelkészi hivatalnak.* A kultuszminiszter ur közölte velem a nemzetvédelmi minisztériumnak hozzáintézett 4588—1935. sz. és 6902—1935. sz. átiratait, a katonai szolgálatot előkészítő oktatás tárgyában.

A 4588—1935. sz. átirat tartalma a következő: »A katonai szolgálatot előkészítő oktatás néhány alközpontjában megállapított, hogy az ülések programjából hiányzik a vallásos nevelés. Mint-hogy pedig ez a nevelés a katonai előkészítő oktatás kiegészítő része, az illetékes parancsnokság elrendeli, hogy minden ülés programjában szerepelnie kell az istentiszteleti részvételnek és a szent beszédek meghallgatásának az illető ifjak felekezeti templomában, ahova csoportosan vezetendők. E célból az alközpontok az ülés előtt 2—3 nappal az alközpontot képező község lelkészeivel közös meg-egyezéssel megállapítják az órát, amelyben az előkészítő oktatásban részesülő ifjak az isteni tisztelet és szent beszéd meghallgatása végett a templomba vezényeltetnek, a mindkettőjük által idejében megállapított program szerint. A templomba való vezetés és a szentbeszéd órájának a megállapítása a lelkész választására hagyatik, tehát az ülés előtt vagy az ülés után vagy az ülés ideje alatt, ha a templom közel van az ülés helyéhez. Ha a templom távol van ezen helytől (1—2 km.), úgy intézkedhetnek, hogy az ifjak havonta csak kétszer vegyenek részt az isteni tiszteleten és a szentbeszéd meghallgatásán, a katonai oktatás előtt vagy a végén, kétszer pedig a lelkész menjen az oktatás termébe, hogy az ifjaknak szentbeszédet tartson, miután a templomban az isteni tiszteletet befejezte. Felhívjuk a figyelmet az alközpont vezetője és a lelkész közötti egyetértésre és a tartandó szentbeszéd alapigéjének a megválasztására amelynek szolgálnia kell a katonai előkészítő oktatás célját és az ifjak erkölcsi nevelését.« (Aláírások.)

A nemzetvédelmi minisztérium 6902—1935. sz. átirata pedig, amelyben a hadkiegészítő parancsnokságokhoz adott rendelkezését közli, így hangzik: »Van szerencsém értesíteni, hogy a katonai szolgálatot előkészítő oktatás Inspektorátusához naponta panaszok érkeznek az egyházi szervektől amiatt, hogy az ifjak — miután a katonai előkészítő oktatás ülései vasárnap és ünnepnap reggelén tartatnak, — akadályozva vannak, a saját felekezetük istentiszteletén való megjelenésben. Hogy hasonló panaszok elő ne forduljanak, tisztelettel felkérem, sziveskedjék a következő rendelkezéseket megtenni: Azokban az alközpontokban, ahol többféle felekezetű ifjak

vannak, de az alközpont székhelyét képező községben nincs minden felekezetnek külön temploma, a katonai előkészítő oktatás ülései az ünnepnapok délutánján tartassanak, hogy az ifjak részt vehessenek a saját községükben felekezetüknek megfelelő isteni tiszteleten. Olyan alközpontokon azonban, ahol különféle felekezetű ifjak vannak ugyan, de az alközpont székhelyén minden felekezetnek van temploma, a katonai szolgálatot előkészítő oktatást az ünnepnap reggelén végezzék, tiszteletben tartván azonban az 1935 február 15-én 4588. sz. rendeletben foglaltakat» (Aláírások.)

Fentebbi rendelkezéseket miheztartás végett közölve vagyok Oradea, 1935 június 10. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

2585—1935-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Tudomásvétel és miheztartás végett közlöm az alábbi 66411—1935. sz. miniszteri rendeletet: »Orice corespondența care privește învățământul particular și confesional să fie adresată Ministerului Instrucțiunii Dir. Inv. Particular, pentru a se evita rătăcirea adreselor pe la alte direcții. — Bărmely levelezés, amely a magán és felekezeti oktatásra vonatkozik, a következőképpen címzendő: Ministerului Instrucțiunii. Direcțiunea Învățământului Particular, hogy megakadályozzák a felterjesztések hányódását más igazgatóságoknál.« Természetesen csak abban az esetben, ha előfordul, hogy valamely iratot az iskoláknak közvetlenül a minisztériumhoz kell felterjeszteniök. Oradea, 1935 június 11. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

758—1935-I. sz. Közigazgatási. KÖRRENDELET. *Valamennyi ref. lelkészi hivatal* figyelmét felhívom a kultuszminisztérium ez évi 24507 2308. sz. átiratára, melyben olyan értelmű intézkedést kér, hogy az állami tisztviselők és újoncok fölesketésénél csakis olyan lelkészek működjenek közre, akik teljesen birják a román nyelvet. Oradea, 1935 június 10, Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

2827—1935-I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli lelkészi és iskolai hatóságnak.* Azokhoz amiket a hivatalos levelezésre vonatkozóan 1934. évi 6167. sz. körlevelemben (lásd a Reformátusok Lapja 1934. évi számában, annak 421—2. oldalán) elmondottam, azt a figyelmeztetést fűzöm, hogy a *portómentesen küldött levelekben minden bizalmasabb megszólítást kerülni kell*, tehát csakis a hivatalos tónus használható úgy a megszólításokban, mint a levél egész folyamatán. Tehát »Kedves N. N.!«-féle megszólítást még abban az esetben is föltétlenül mellőzni kell, ha már előzőleg a hivatalos megszólítást alkalmazta volna a levél írója.

Ezt szigorú miheztartás végett s minden evvel ellenkező eljárás következményeiért való felelősség kihangsúlyozása mellett azzal közlöm és rendelem el, hogy az utóbbi módon írott levelek ezentúl nem létezőknek tekintetnek és nem továbbíttatnak a püspök hivatalban.

Oradea, 1935 június 12. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Jud. Arad

Cermeiu

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak ei.

A Főtiszteletű és Méltóságos Püspöki Hivatal 3905—1934. sz. körrendeletében **kötelező használatra elrendelt**

összes iskolai nyomtatványokat

legjutányosabb árakon postafordultával szállítja a

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Társtulajdonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly

ORADEA, Str. Aurel Lazar 14.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

A népoktatási törvény utasításainak teljesen megfelelő

Átköltözési (elbocsátó) bizonyítvány

ára 10 darab 25 Lei

Mulasztási figyelmeztetés elismervénnyel

10 darab 5 Lei.

A Királyhágómelléki Reform. Egyházkerület
iratterjesztésében állandóan kaphatók:

nagybetűs **HANGJEGYES**
ÉNEKESKÖNYVEK

darabonként **100 lei** áron.

Bibliák a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
Traktátusfüzetek (Családi tűzhely mellett), bibliajelzők,
imádságos könyvek, köztük az újonnan megjelent
betegek számára való imádságoskönyv.

Képes levelező-lapok és levélpapírok nagy választékban

➡ **Nagyobb rendelésnél árengedmény** ➡

Kálvin könyvnyomda, Oradea

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhagómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlőnye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Református Püspöki Hivatal Oradea, Strada Petru Maior 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.</p>		<p>Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél- évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.</p>
--	---	--

A diadalmas élet titka.

»Hogy az élet mit formál belőlünk, az mindig attól függ, hogy mit talál bennünk.« Márványköbe vésésre érdemes mondása ez Földick Emersonnak. Sorsdöntő életigazság van benne leszögezve.

Két ember megyen le a világváros mocskos alvilágába. Az egyik sülyedtlekkü züllött, a másik jó keresztyén lélek. Ugyanazt látja, hallja mindenik, ugyanazon egyénekkel érintkezik mindenik, mégis milyen egészen más a hatás. Amaz züllött lelket vitt oda s még több züllést hoz fel magával. Emez megváltó lelket vitt le s ebben erősödött meg.

Mi csinálta a különbséget? — Nem az, amit az élet hozott a számukra, hanem aminő lélekkel fogadták azt.

Három kereszt sötétlik az alkonyi pirban a Golgotán. Három férfi függ rajtuk. Egyforma sors érte valamennyit. Mégis minő eltérő a hatás! Jézus megváltóvá magasztosult, az egyik gonosztevő kegyelmet nyert, a másik elkárhozott miatta.

Minden attól függ, minő lélekkel fogadjuk az élet eseményeit, aszerint emelnek vagy sulytanak azok bennünket.

Pál apostol így fejezte ezt ki:

»... Azoknak, akik Istent szeretik, minden javokra van.«
 (Róm. 8,28.)

Nem üres elmélet, egy tapasztalatokban gazdag élet leszűrt tanulsága ez. Sok mindenféle sors érte Pál apostolt. Egyszer istenként imádták, máskor csalóként megkövezték; egyszer testvérként szerették, máskor eretnek gyanánt gyűlöltek, gonosztevőként bebörtönözték. Ilyen ellentétes dolgok történtek vele, mégis végezetre javára voltak azok. Ennek titka a Pál apostol lelkében rejlett. Hogy mit formált belőle az élet, az attól függött, hogy mit talált a lelkében.

A leggonoszabb sorsot is meglehet változtatni a belső lelkület

megváltoztatásával. Fosdick beszél el egy bájos kis esetet a saját életéből.

»Közel ötven évvel ezelőtt anyám málnaszedni küldött. Sehogyan sem esett ez jól nekem. Más terveim voltak. Elkezeredetten vonszoltam lábaim a málnatábla felé, lázadozva az olyan világ ellen, ahol egy ilyen kisiúnak málnát kell szednie, amikor ő labdázni szeretne. Egy gondolat cikázott át rajtam. Nem egy kaskával fogok én szedni azért sem, hanem kettővel. Ez egyszerre mindent megváltoztatott. Meglepem anyámat. Valóságos gyönyörűséggel szedtem a málnákat; óriási meglepetésére az egész családnak. Anyám összecsókolt érte. Én meg véghetetlenül boldog voltam. Soh'se felejttem ezt el, pedig majdnem félszázaddal ezelőtt történt.«

Nem az a döntő fontosságu, mi történik az életben velünk, hanem, hogy minő lélekkel fogadjuk azt. Mit csinálunk vele. Hogyan dolgozzuk fel.

Márk 3, 1–5-ben száradtkezü emberről van szó. Egy magával jötehetetlen, másra szoruló, koldus emberről. Mennyi ilyen száradtkezü, tehetetlen ember jár-kezel ma közöttünk ebben a világban... lelki értelemben. Szidják a balsorsot; reménytelenül mered tekintetük a sivár jövőbe; vádat emelnek ég és föld ellen. Porban vergődő lélekkel zokogják: »Ez az élet nem ér egy fabatkát... nem érdemes élni!«... »Lehet talán egy néhány sorskegyeltnek, kiknek a szerencse párnázott ülőhelyet juttatott, de a leverteknek, a lesujtottnak, a sors üldözöttjeinek, a sok, sok millióknak gyötrelem az élet,«

Az mindenesetre szent igaz, hogy a balsors csapásai irtózatosan le tudnak tiporni. Mindazonáltal a fenti állítás végzetesen téves. Tévedés egy vastag vonalat húzni az emberiségen keresztül és a sorskegyelteit annak jobboldalára állítani, a sorsüldözötteket a baloldalára s aztán azt mondani, a jobboldaliaknak érdemes volt élni, a baloldaliaknak nem. Ellenkezőleg! A sorsüldözöttek élete ezerszerre dicsőségesebb volt, mint a sorskegyelteké. Példa erre a leköpdösött, megostorozott, keresztrefeszített Messiás, az apostolok és vértanuk végtelen sora. Le egészen Keller Helénig, aki vakon, süketnémán születve minden képzeletet felülmuló elszántsággal a világ legképzettebb női közzé küzdötte fel magát. Az értékes életre nem lehet rábukkanni, azt teremteni kell.

Mindazok a messze kimagasló nagy lelkek, akiknek életük bőségesen érdemes volt, ők maguk adtak hozzá teremtő erőt a saját lelkükből.

A másik száradtkezü, tehetetlenül vergődő lelkü ember meg azt zokogja: »Beszélhetsz, amit akarsz, nem tudunk mi a sorsunkon változtatni, vaskényszer járma alatt nyögünk, vak sors játéka vagyuk.«.

Másik nagy tévedés. Nem vesszük észre, hogyha sikerül valami nekünk, ha szerencsések vagyunk, sohasem okoljuk a vak sorsot; csak akkor, hogyha kudarcot vallunk. Szerencsében szabadaknak valljuk magunkat, a kudarcban vaksors játékaiknak. Holott éppen ez utóbbi esetben kellene leghatározottabban szabadakaratonak tartani magunkat. Hiszen minden életfolyamat szabad kezdeményezés eredménye.

Dobd a falhoz a labdát, visszapattan az. Ez fizikai törvény kényszere. De vidd el a postagalambot ezer kilométerre, hazarepül. Ez már nem fizikai kényszer. Itt már a galamb akarata is érvényesül. Az eldobott bumeráng az eldobó kezébe visszaröppen. Ez természeti törvény vaskényszere. De mikor a tékozló fiu hazaindul, ez önakaratából történik. A világhírű zeneszerző Beethoven elkerülhetetlen siketülést érzett. Eleinte rettenetesen kétségbe esett miatta. »Micsoda nyomoruságos életem lesz ezután. Vissza kell vonulnom mindentől, a legszebb éveim felhasználatlanul szállanak el tőlem. Pedig izzik, lángol a teremtő erő bennem» — írja keserűen.

Egész bizonyosan így is történt volna, ha nem lett volna Beethoven lelkében valami. Később így ír: »Csak tudnék megszabadulni nagy nyavalyámtól, keblemre ölelném az egész világot... de torkon ragadom a sorsot... Egészen bizonyosan nem fog letiporni.«

Hol itt a sors kényszere?!

»Örökre hálásak vagyunk a siketségének, — írja egyik életrajzírója, később maga is híres zeneszerző — magasztos zenéjét sohasem hozta volna létre e testi hiba nélkül, égi kárpótlás volt az fogyatkozásáért.

Beethoven kikényszerítette, hogy mindenek javára legyenek. Mi az a hatalmas teremtő erő, ami erre képessé tette őt?!

Azt feleli rá Pál: »Azoknak, akik Istent szeretik, minden javakra van.« Az egyén vallásos érzésének a legeslegmélye ez. Az élő, a teremtő hitnek kiapadhatatlan forrása a lélekben. Az Isten-szeretet. Pyramidális gondolat! Azt a véghetetlen, világokat betöltő Erőt, Jóságot, Szeretetet miképpen szeresse ez a földi ember, ez a pici porszem?!

Verazzano volt a legelső, aki a felfedezők közül először látta meg a Chesapeake tengeröblöt a Csendes-Oceán partján. Azt gondolta, magát a világoceánt fedezte fel. Kinevették érte. És vajjon jogosan-e? Hát nincs Csendes oceán? Nem abba az irányban terül el? Nem ugyanolyan vizü, mint az az öböl? Nemde helyesebb így gondolkozni a Csendes oceánról, mint letagadni annak létezését?

Ezért nem tudom én elítélni, ha valaki szent előtt borul le. Istent imádja a kis öböl képében.

»Nem régen meglátogattam szülőtte földemet — beszél Fosdick. — Kicsiny sziget az az Atlanti-tengerben. Maine állam partinál. Véghetetlenül szeretem a tengert. Pedig valójában nem is ismerem. Sohasem jártam a trópusi oceánon, sem a sarki jeges-tengeren. Fogalmam sincs róluk. Csak a szülőföldem partjait mosó részét ismerem. Boldogan ülök a partján, megfürdök vizében, csolnakázok rajta, édes zenéje mellett örömmel alszom el.«

Igy vagyunk Istennel. Határtalanságának csak felénk forduló részecskéjét látjuk, ismerjük, szeretjük.

Ismerek egy embert, aki ellen gonosz ellenek támadtak, erős kísértés volt ez a bosszúállásra, mégis mikor ütött a bosszu órája, visszatartotta kezét a bosszútól. Krisztus lelke lakozott benne. Ez az Istennek felénk forduló öblöcskéje. Ismerek egy embert, aki előtt ott kinálkozott a becstelen nyereség alkalma, de az nem nyujtotta ki utána a kezét. Ez is Istennek felénk fordult oldala volt. Mit szeretünk mi a hitvesünkben, a gyermekeinkben, édes szüleinkben. A végtelen jóságot, hűséget, szeretetet. Ezek pedig mind isteni tulajdonságok. Öt szeretjük bennök. Az Ő felénk fordult oldalai azok. Mindenben ami szép, ami jó, ami hű, Ő fordul felénk. Öt szeretjük bennök.

Bocum, a híres szobrász bevitetett műtermébe egy darab márványkövet. Csudálkozva nézte néger szolgájára. Pár nap múlva rémülten látta, hogy fél emberfej van már a márványkő tetején kifaragva. Ismét pár nap múlva egész emberfej volt már ott. Ekkor felordított s rohanva rohant a művészhez és lélekszakadva kérdezte tőle: »Mester! Nemde Lincoln Ábrahám feje az odabent?!« — »De biz az az!« — felelte Bocum.

»Hát honnan tudta mester, hogy Lincoln Ábrahám benne volt abban a köben?«

Minden emberben van egy isteni eszme elrejtve. Azt formálja a jó Isten keze kifele belőlünk. Minden, ami ez, ide céloz, erre szolgál. Azért

»Azoknak, akik Istent szeretik, minden javokra van.«

Ez a mai sok, sok tehetetlenül vergődő száradtkezű ember gyógyulási módja.

Fosdick alapgondolattal.

Bokor Sándor.

Vallásitanításunk az állami elemi iskolákban.

Mint egyházunk természetszerű feladata és hivatása református anyaszentegyházunknak is a vallásos nevelés, hívő, öntudatos ref. lélek-képzés, jellem-formálás. Ezen feladat betöltése kongruens a szabad vallásgyakorlat alapján álló keresztyén állam alap gondolatával, törvényeivel. Nemcsak az egyháznak érdeke az, hogy alkotó tagjai Isten-hívő, keresztyén morált valló és élő emberek legyenek, hanem az államnak is eminens érdeke, hogy polgárai a krisztusi szeretet és törvénytisztelet életformáló ismereteit és érzéseit magukévá tegyék. Ennek megszerzése pedig ott kezdődik az elemi iskola padjaiban. A vallásos nevelés hiányát nem pótolja a legkitünőbb oktató-munka sem. Akármennyi ismeretet préseljenek is bele a gyermeki koponyákba, ha a sziv palléroztatlan marad, előbb-utóbb kiütököznek a tüskék, amelyek itt is, ott is fennakadnak a paragrafusok kacsARINGÓIN.

Felekezeti iskoláink minden időben a vallásos nevelésre fektették a fősúlyt, amellet, hogy ellássák növendékeinket az életre való ismeretekkel is. Hitélet, embertestvéri és állampolgári kötelességek teljesítése mindenütt a legmagasabb fokon áll, ahol a vallásos nevelés érezteti hatását. De ahol ez kimaradt bármilyen okból, ott úgy a magán, mint a közélet zilálttá, göröngyössé, tépetté válik, sőt sokszor végletekbe zuhan.

Lássuk tehát, hogy e tekintetben mit tesz az áll. elemi iskola.

A vonatkozó állami törvények kifogástalanok, jók. Előírják bizonyos heti óraszámban a hit- és erkölcsstan tanítását. A felekezeteiket kötelezik, hogy képzett hitoktatókról gondoskodjanak, sőt egyeseken kötelezik a lelkészeket ezen munkakör betöltésére minden külön díjazás nélkül. Református egyházunk lelkipásztorai igyekeznek is megfelelni ebbeli kötelességüknek, tul a miniszteri utasításon, egyházuk jól felfogott érdekében. De mit kell tapasztalnunk?! Állami iskolás növendékeink sok helyen ugyszólván vallás-tanítás nélkül végzik iskoláikat. A most lefolyt canonica visitáció során azt kellett hallani, hogy ugyszólván lehetetlen az állami iskolában a vallás-tanítás, mert a vallás-óra nincs beillesztve a rendes heti tanrendbe, hanem az egyetlen szabad délután: csütörtök délután van kijelölve vallásóra tartására. Így tehát növendékeinktől el van véve az egyetlen szabad délután is. Ezzel ellenszenvessé lett előttük a vallás-tanítás. Nem is járnak fel, csak amelyik jobb érzésű gyermek, vagy

ahol a szülő komolyan veszi a vallástanítást és kényszeríti gyermekét. De milyen eredményt lehet itt elérni, ahol a gyermekek jótetszésére van bízva: járnak-e vagy nem a vallás-órákra?! Bizony semmilyen. Máshol meg még helyiséget sem bocsátanak rendelkezésre. A kijelölt helyre ha elmegy a növendék, jó, — ha nem megy el, arról se tehetünk. És emellett haladnak a gyermekek feljebb osztályról-osztályra. Hogy a vallástanból nem végzett semmit, tehát nem is osztályozható, az nem számít. Mert azt nem engedheti meg a tanító, hogy az ő esetleg egyébként jó növendéke a vallástan miatt visszamaradjon.

Lehetetlen állapotok ezek. Épen most, iskolai év végén kell rámutatnunk ennek tarthatatlanságára és generális intézkedést kérni jövőre az illetékesektől. Hova-tovább mind több növendékünk jár állami elemi iskolába. Nem nézhetjük behunyt szemmel, hogy ezek vallástanulás nélkül nőjjenek fel és így elveszenek egyházunkra nézve. Mert nagyrészüket bizonyára elvesz. Egyenesen katasztrófa elé sodorhatja egyházunkat, ha ez az állapot rendszerré és egyetemessé válik. De nem kívánatos az államra nézve sem. A vallástanítás nélkül felnövekvő generáció a legkönnyebb prédája lesz minden felforgató tannak, mozgalomnak.

Egyházi főhatóságunknak a miniszteriumnál kell szigorú rendelkezést kieszközölni arra nézve, hogy a vallástanítás ne legyen mostohagyermek, mellékes az állami elemi iskolákban, hanem a heti tanrend keretében találja meg beosztását, méltó helyét, a többi tárgyakkal egyenlő, sőt előkelőbb rangját és szigorú ellenőrzését annak, hogy a növendékek nem vonják-e ki magukat a vallásoktatás alól.

Boruzs Lajos.

A bihori egyházmegye presbiteri és férfiszövetségi konferenciája

Folyó hó 17-én tartotta meg a bihori egyházmegye presbiteri és férfiszövetségi konferenciáját Oradea-n. A konferencián nagyszámban képviseltették magukat csaknem az összes egyházközségek. Jelen vannak Sulyok István püspök, dr Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok, valamint református közéletünk számos vezető egyénisége. A konferencia ünnepélyes keretek közt folyt le az olaszii templomban. A megnyitó istentiszteleten Vadai Béla esperes bibliát olvasott és imádkozott, az episcopiai ref. énekkar Herczeg Kálmán igazgató-tanító vezetésével énekelt, majd Balajthy Jenő egyházmegyei tanácsbíró tartott egyházi beszédet, mellyel a lelkek mélyéig

hatolt és emelte fel a csüggedt, fáradt, meggyötört emberi lelkeket. Végezetül a cetariu-i ref. énekkar énekelt Nagy Géza tanító vezetésével. Hálás köszönetet, dicséretet és minden elismerést érdemelnek ezek az énekkarok, kik a legnagyobb munka idején is tudnak áldozatot hozni s tudnak dolgozni anyaszentegyházukért, kulturájukért és népükért. Az istentisztelet végeztével megkezdődött a konferencia.

A megnyitó beszédet Telegdy József e.-megyei gondnok mondta. Beszédében bensőséges szavakkal mutat rá azokra a kötelességekre, amelyek a mai súlyos időkben a református egyház férfitagjaira várnak. A megnyitó beszéd végeztével dr Soós István tanácsbíró tartott magas szellemű és értékes előadást a férfiszövetségek feladatairól. Beszédében ismertette a magyar reformátusság helyzetét, megmutatta azokat a veszedelmeket, amelyek a keresztyénséget fenyegetik és ezek után rámutatott azokra a módokra, amelyekkel a veszedelmek ellen a magyar reformátusságnak fel kell vennie a harcot. Különösen nagy munka vár az egyház férfitagjaira, akiknek feladatát abban a kettős programban jelölte meg, hogy legyen a férfiszövetség mindenekelőtt védelmezője az egyháznak és nemzeti kulturájának, másrészt legyen megszervezője a magyar reformátusok egymást-segítésének, mert ha az egyháztagok egyénekenként elesnek az egzisztenciális küzdelmekben, maga az egyház sem maradhat fenn.

E mélyen szántó előadás után több hozzászólás hangzott el, amelyek közül kiemelkedett különösképpen Vadaí Béla esperes és Sass Kálmán lelkész felszólalásai, kik a felelősségi és közösségi érzés szükségességét hangsúlyozták.

Igen nagy jelentőségű kérdéstről, az önálló református sajtó megteremtésének fontosságáról szólott a második előadás, amelyet dr Szabó Lajos lelkész e.-m. belmissziói előadó tartott. A mindvégig emelkedett szellemben tartott előadásnak lényege az volt, hogy a reformátusoknak is gondoskodniuk kell az ő szemléletüket minden tekintetben kifejező sajtóról, könyvkiadásról, vallásos irányu füzetek terjesztéséről. Ez előadást is hozzászólások követték, amelyeknek nyomán egyre világosabbá lett az a körülmény, hogy az önálló református napilap megteremtése is, mint *«követelő szükség»* áll a ref. hivek előtt. A mindvégig nivós konferencia Telegdy József em. gondnok zárószavaival ért véget.

Este templomi ünnepély volt az újvárosi templomban. Az Igét Bagoly Bertalan borsói lekipásztor hirdette. Mélyen szántó, szívet-lelket megragadó nagyhatású beszédében, szeretettel szólít és hív mindnyájunkat, hogy öltözzük fel magunkat a hitnek nemes fegyve-

reivel, mert egyedül csak ezeknek birtokában harcolhatjuk meg győzelmesen, a megnehezült élet harcait s hogy csak ezekkel a fegyverekkel tudjuk erőssé tenni anyaszentegyházunkat és tudjuk biztosítani jövőnk megmaradását. A cetariui énekhar szép sikerrel énekelt, majd Laczák Erzsike a Sztárai Mihály énekhar tagja szép szóló énekével emelte az ünnepség nivóját. Ezután dr Oláh Béla hirlapíró, férfiszövetségi-elnök tartott igen emelkedett szellemű alapos tanulmányra valló értékes előadást »A protestantizmus lényege, társadalmi és művelődési jelentősége« címen. Kovács Sándor tamaszeui lelkész szép szavallatával és a XC. zsoltár közös elénekllésével záródott az ünnepség.

Felejtethetlen volt mindnyájunk számára a június 17-ike s mi hisszük, hogy e napon elhullatott magvak termékeny talajra találnak a mi sziveinkben.

Az Istennek gazdag áldása legyen ez összejövetelünkön és az azon résztvevőkön.

SZABÓ PÁL,
s. lelkipásztor.

HIREK

Egyházmegyei gondnokválasztás. A salontai egyházmegye presbiteriumai a Szabó Zoltán egyházmegyei gondnok halálával megüresedett tisztséget, gróf Tisza István egykori örökét — miután testvére, gróf Tisza Kálmán nem vállalta el, egyhangulag Fráter Emil salontai egyházközségi főgondnokkal töltötte be. Midőn az új gondnokot őszinte szívvel üdvözöljük, munkájára Isten áldását kérjük.

A bucureşti lelkészi hivatal (Bucureşti 2. Stirbey-Voda 9.) kéri az összes lelkészi hivatalokat, hogy Bucureşti-be munkára jövő érdemesebb hivatásokat lássák el megfelelő igazolással. Munkakeresők ref. voltakra és otthoni áldozataikra, egyházi munkájukra hivatkozással tömegesen fordulnak munkaközvetítésért, ajánló levélért a bucureşti lelkészi hivatalhoz, ki azon-

ban csak azokon mer segíteni, akik otthon lelkészeiktől megbízhatósági bizonyítványt hoznak magukkal.

A sátmari főgimnázium kirándulása Baia-Marcera.

Ez évben a bányavárosba rendezte meg szokásos kirándulását főgimnáziumunk. A lakosság minden képzelet felülmúló szívélyességgel fogadta a diákokat, részben magánházakba, részben a Polgári Kör helyiségeiben helyezvén el a kirándulókat. A diákok kirándultak a Fokhagyásra, majd Főnix-gyártelep üzemét tekintették meg. A kirándulás csúcspontja a fernezelyi Bódi-tó felkeresése volt. A jó Isten mindkét napra szép időt rendelt. A kirándulás legkiemelkedőbb pontja a vasárnap délutáni (jun. 2-i) templomi ünnepély volt, amelynek számait a kiránduló diákok szolgáltatták.

A husvét II. napi perselypénzt a sätmari liceum javára beküldték: Täuteu 115, Halmeu 125, Arpad 120 lei. — Pünköst II. napi perselypénzt befizették: Vetiş 106, Täut 25, Cheş 30, Amaşi 60, Semlac 130 lei.

Harangszentelés Livadonouá-n. Lélekemelő ünnepségben volt része pünköst másodnapján ennek a gyülekezetnek. Egész napot betöltő ünnepségben avatta fel elrepedt régi harangjából újraöntött harangját. A d. e. istentiszteleten Gulya Géza apai lelkész hirdette az Igét, mely után a gyülekezet a templom elé vonult, ahol a virágokkal diszitett harang előtt kezdetét vette az

ünnepség. Fekete Antal jobb-i lelkész felavató beszédében a harangszerepét méltatta s imájában Isten segedelmét kérte. Fekete S. szavalata után elsőnek a harang keresztanya Péchy Margit, majd a gyülekezet többi tagjai kondították meg az új harangot. Délután templomi ünnepség volt, az Igét dr. Koronka Pál adorjani lelkész hirdette, Szabó Endre seini lelkész előadást tartott a vallás és a vallásos élet kapcsolatáról s a leányszövetség tagjaiból alakult énekkarával, sólóénekeivel, szavalataival működtek közre. Az egész ünnepséget Wéghoffer s. lelkész hálaadó imája után a gyülekezet éneke zárta be.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Oradea.

1661—1935-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli középiskolai vallástani lelkész úrnak.* A salonta-i Arany-émlékegyesület adományából néhány darab Arany János élete és munkássága című könyv fölött rendelkezem jutalomkönyvül leendő szétosztás végett. Ezekből rendelkezésre bocsátom az alant felsorolt lelkészi hivataloknak a nevük mellett jelzett példányszámot és pedig: Timişoara 10 drb, Baia-Mare 2 drb, Lugoj 3 drb, Oradea 15 drb, Beiuş 2 drb, Arad 10 drb, Sätmar 10 drb, Lipova 1 drb, Sighet 3 drb, Reşiţa 1 drb, Caranşebes 1 drb, Carei 3 drb, összesen 61 darab. A vallástani lelkész urak jelentsék azon állami középiskolába járó növendékeknek nevét, akiket a vallástani órák pontos látogatása, bibliakörös munkásságuk s egyéb címen jutalomra méltónak tartanak, a fenti példányszám erejéig s hivatalom ezen jelentés, mint nyugta ellenében kiszolgáltatja a műveket. Oradea, 1935 június 9. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

2940—1935-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Julius hó 15-ig beterjesztendő a következő statisztikai kimutatás, pontosan betartott rovatokkal: 1. Iskolafenntartó egyházközségek részéről: 1. Az egyházközség neve. 2. A ref. tanítókötelesek száma. 3. A ref. iskolában osztályozott ref. növendékek száma, osztályonként részletezve, haladók és ismétlők osztályonként külön feltüntetve és összesítve. 4. A ref. iskolában osztályozott más vallású növendékek száma, osztályonként és vallás szerint részletezve, haladók és ismétlők külön feltüntetve és összesítve. 5. Bármely jellegű nem ref. de magyar tannyelvű elemi iskolában osztá-

lyozott ref. növendékek száma, úgy, mint a 3. pont alatt. 6. Román tannyelvű elemi iskolában osztályozott ref. növendékek száma, mint a harmadik pont alatt. 7. Német, vagy más tannyelvű nem ref. elemi iskolában osztályozott növendékek száma, mint a 3. pont alatt. 8. A ref. iskolából sikeres abszolváló vizsgálatot tett ref. növendékek száma. 9. Bármely más jellegű és tannyelvű elemi iskolából sikeres abszolváló vizsgálatot tett ref. növendékek száma. 10. Az osztályozott növendékek mulasztásai egész napokban, igazolt és igazolatlan mulasztások külön kitüntetve. 11. Az előadás hány napon és mi okból szünetelt a szabályzat szerinti szünetek kivételével. 12. Az iskolában tartott egyházi jellegű ünnepélyek felsorolása. 13. Az iskolában használt tankönyvek részletes felsorolása. 14. Van-e minden iskolateremben teljes biblia és egyházkerületi kiadásu hangjegyes énekeskönyv. 15. 1000 Lei-nél nagyobb beszerzések, átalakítások, új építkezések. 16. Tanítók száma, azok jellege (okleveles-e, rendes, ideiglenes, férfi, nő, kántor-e). II. Az iskolát fenn nem tartó egyházközségek részéről az 1, 2, 5, 6, 7, 9. pontokra adandó válasz.

Különös gond fordítandó a különböző típusú iskolákba járó ref. növendékek részletezésére osztályonként, mert erre a statisztikára az állami iskolai tanulók vallástani kézikönyvének előkészítésénél szükségem van. Oradea, 1935 június 20. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

2860—1935-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* A minisztériumnak az iskolai év bezárására vonatkozó rendelete hivatalomhoz elkésve érkezett meg s ennek következtében iskoláinknak az elmúlt iskolai év végén közzétett 2493—1934. sz. körrendeletem szerint kellett eljárniok. Ahol azonban hitelesen értesültek iskoláink azon miniszteri rendeletről, amely szerint az utolsó tanítási nap június 10, a vizsgák pedig 13-án kezdhetők meg, természetesen helyesen jártak el, ha ahoz alkalmazkodtak. Iskoláink az évvizsga szempontjából a következő 3 csoportra oszlanak: 1. Nyilvánossági jogu autorizációval bíró iskolák. 2. A Mot. 110. fej. hatálya alatt álló iskolák, azaz amelyek a törvény szerint még 1926-ban felterjesztették autorizációi kérvényeiket, de még arra választ nem kaptak. Ez a két csoport az évvizsgálatot az elemi iskolai szabályzat 98. fejezet szerint tartja meg. Magánvizsgálatra semmi szín alatt nem kötelezhetők, azonban az ellenőrző látogatókat az évvizsgán is fogadni kötelesek. 3. Biharea, Cetariu, Cherechiu, Negru. Niuved, Niuved-Chinghiu, Paleu, Sannicolau, Santaul mic, Sanion, Şișterea, Târguşor, Uileacul de Munte, Urvind, Vaida nyilvánossági jog nélkül kaptak autorizációt s ennek következtében magánvizsgálatot kötelesek tenni az ill. revizorátustól megállapított időben és az attól kiküldött 3 tagu bizottság előtt. Ezen vizsgálatra vonatkozó intézkedések ez idén is azonosak 2493—1934. évi körrendeletemben közölt miniszteri rendelet 1-5. pontjaival. A miniszteri rendelet további intézkedései szerint a vizsgálati anyagkönyv annál az állami iskolánál marad, ahonnan a vizsgáztató bizottság elnöke jött. Saját iskolánk irattára számára tehát az anyagkönyvből másolati példány készítendő, ill. a vizsgai eredmények bevezetendők saját anyagkönyvünkbe, egyben jelezni kell feltűnő helyen, hogy az

eredeti anyakönyv hol található fel. Az iskolaszékek kötelesek valamennyi, a vizsgán megjelent gyermek vizsgadíjának kifizetéséről gondoskodni, úgy, hogy a vizsgadíj nem fizetése miatt egyetlen gyermeknek sem szabad a vizsgálatról elmaradnia. Az iskolaszéki elnökök s főként a tanítók kötelesek gondoskodni róla, hogy minden gyermek vizsgára álljon. Ellenkező esetben a mulasztók ellen a legszigorubb eljárást fogom megindíttatni. A vizsgálat befejezése után annak lefolyása és eredménye számszerűen a püspöki hivatalba azonnal jelentendő. Felhívom a figyelmet 3304 1934. sz. körrendeletben foglalt miniszteri rendeletre, amely intézkedik arról, hogy csak a vizsgán meg nem jelent növendékek, valamint a kétszer osztályismétlésre utasítottak irhatók be hivatalból az állami iskolába. Oradea, 1935 június 9. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

2632 1935-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Jelen körrendelet száma alatt a püspöki hivatal kiküldött minden ref. elemi iskolának a növendékek létszámával arányos számú traktátus füzetet vizsgai jutalomkönyvek céljára. Ezek ellenértékével a hivatal az illető egyházközségeket a tanszerszámlán megterhelte. A nem ref. elemi iskolák vallástanítóit felszólítom, hogy a saját növendékeik jutalmazásáról gondoskodjanak akképen, hogy az ill. presbitériumoktól eszközöljenek ki fedezetet traktátus füzetek jutalomkönyv gyanánt leendő szétosztása céljából. Oradea, 1935 június 9. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

Az aiud-i református tanítóképző-intézet igazgatósága idei tájékoztatójából közöljük a következőket: A végleges autorizációval az 1935/36. évtől, mint nyolcosztályú intézet fog működni, amelynek alsó tagozatát az I–IV. osztályok, felső tagozatát az V–VIII. osztályok alkotják. Az intézetbe felvehető felekezeti különbség nélkül azok a növendékek, akik magyar nemzetiségűek, illetve magyar anyanyelvűek. Az első osztályba felvétetnek azok a tanulók, akik legalább az elemi iskola négy osztályát sikerrel elvégezték, életkoruk szeptember 1-én 12–15 év között van és a tanítói pályára alkalmasak. Az elemi iskola többi osztályaiból is csak az I. osztályba történhetik felvétel. Az I. és V. osztályba lépő új tanulók felvételi, a II., III. és IV. osztálybalépők különözeti vizsgát kötelesek tenni. E vizsgálatok 1935 szeptember 6–7. napjain lesznek. A felvételi folyamodványokat kellően felszerelve 1935 aug. 1-ig kell az igazgatósághoz betérjeszteni. Azok a növendékek, akik az 1934–35. iskolai évben az intézetben tanultak, tartoznak a felvételüket az 1935/36. isk. évre újból kérelmezni. Írásbeli kérésükhöz csatolniok kell a szülők által láttamozott iskolai »Értesítőt«. Minden növendék az előirt tankönyvek, hegedü, írószerek, stb. beszerzéséről már a tanítás megkezdése előtt gondoskodni tartozik. Az internátusban lakó növendékek hozzanak magukkal megfelelő ruházatot, fehérnemüt és ágynemüt. A Miniszter urnak legujabb rendelkezése szerint a jövő évtől kezdve a tanuló ifjuság egyenruha viselése kötelező lesz. Külön megkeresésre az igazgatóság bárkinek szivesen megküldi részletes tájékoztatóját. Néhány pld. a püspöki hivatalban is rendelkezésre áll. (2794—1935.)

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Jud. Arad Cermeiu

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak ei.

A Főtiszteletű és Méltóságos Püspöki Hivatal 3905—1934. sz. körrendeletében **kötelező használatra elrendelt**

összes iskolai nyomtatványokat

legjutányosabb áron postafordultával szállítja a

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Társulajdonosok: Béres Károly, Béres Sándor és Román Karoly

ORADEA, Str. Aurel Lazar 14.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

A népoktatási törvény utasításainak teljesen megfelelő

Átköltözési [elbocsátó] bizonyítvány

ára 10 darab 25 Lei

Mulasztási figyelmeztetés elismervénnyel

10 darab 5 Lei.

A Királyhágómelléki Reform. Egyházkerület
Iratterjesztésében állandóan kaphatók:

**nagybetűs HANGJEGYES
ÉNEKESKÖNYVEK**

darabonként **100 lei** áron.

Bibliák a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
Traktátusfüzetek (Családi tűzhely mellett), bibliajelzők,
imádságos könyvek, köztük az újonnan megjelent
betegek számára való imádságoskönyv.

Képes levelező-lapok és levélpapírok nagy választékban

Nagyobb rendelésnél árengedmény

Kálvin könyvnyomda, Oradea